

«Росії буде дуже боляче»

Захід об'єднується у протидію свавілля Кремля

» стор. 4

Радянсько-фінська vs російсько-українська: можемо повторити

Як маленька країна дала гідну відсіч великому нахабному загарбнику

» стор. 5

Словогрона Духу

У таборі у Мордовії Олекса Різників бачився із засудженим кардиналом Йосипом Сліпим, донині очолює Одеське відділення Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих

» стор. 19

Україна молода

Четвер, 24 лютого 2022 року

№8 (5879)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 28,987 грн
1 € = 32,903 грн
1 рос. руб. = 0,366 грн

Тил під прикриттям

В Україні триває підготовка територіальної оборони

» стор. 6

РИМА ТИЖНЯ

Лист до месьє

Олександр ІРВАНЕЦЬ

*Все ясно, немов на долоні.
(Месьє європеєць, пardon!)
В нас ворог вже не на кордоні.
Він вже перейшов кордон.*

*Вам звіди навряд чи помітно,
И проблеми для вас нема —
В нас зі сходу приходить не світло.
В нас зі сходу повзе п'ятьма.*

*Долаємо чвари й роздраї,
Бо хоч наша ще не взяла,
Та ми на передньому краї
У Битві Добра і Зла.*

*То щоб ви певніше чулися
На ніби безпечній дистанції,
Месьє європеєць, почувайся!
Згадай таке слово — «санкції».*

Кожної суботи Київська тероборона вчить киян захищати себе і свої домівки.
Фото Стаса КОЗЛЮКА (сайт novynarnia.com).

Сергій Фурса
фінансовий аналітик

«Банківські картки українців не можуть перетворитися просто на шматки пластику навіть за найсильнішої агресії».

■ НА ФРОНТІ

За «червоні лінії»

Росія 21 лютого офіційно визнала недореспубліки «ЛНР» та «ДНР» і вже у відкриті 22 лютого ввела на окуповані території додаткові підрозділи своєї регулярної армії

Тарас ЗДОРОВИЛО

За останні дні ситуація на Донбасі суттєво ускладнилася: якщо порівняти з останніми місяцями, коли за добу в середньому було до п'яти порушень тиші й ворог досить рідко використовував заборонену зброю, то впродовж лише 17-19 лютого окупанти 250 разів обстріляли позиції ЗСУ майже 2 тисячами снарядів і мін. За останніх шість днів окупанти 166 разів обстріляли цивільні об'єкти на сході України, що призвело до жертв серед мирних жителів.

Лише 21-22 лютого на передовій внаслідок ворожого обстрілу загинуло три українські військовослужбовці, 13 отримали поранення різного ступеня важкості, а ще 11 — дістали бойове травмування. Так, за добу 22 лютого з боку збройних формувань Російської Федерації зафіксовано 96 обстрілів, 81 з яких із застосуванням важкого озброєння. По всій лінії фронту окупанти гатили по українських захисниках з БМ-21 «Град», танків, мінометів калібру 120 мм та 82 мм, станкових протитанкових гранатометів, станкових автоматичних гранатометів, великокаліберних кулеметів, стрілецької зброї.

Робота Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ на тимчасово окупованих територіях регулярно супроводжується перешкодами з боку збройних формувань Російської Федерації. Починаючи з 19 лютого було виявлено п'ять заборон доступу патрулів місії ОБСЄ з боку збройних формувань РФ у населених пунктах Маркине, Петрівськ, Староласпа, Изварине та Піонерськ. Також ЗФ РФ продовжують перешкоджати безпечним польотам безпілотників Місії, зокрема 19 лютого БПЛА Місії було обстріляне поблизу Старомихайлівки. А під час трьох польотів біля Лебединського та Олександрівки БПЛА СММ зазнавали впливу перешкод сигналу GPS. Ці порушення з боку ЗФ РФ свідчать про ведення ними активних заходів бойової підготовки задля створення умов подальшої ескалації напруження на лінії зіткнення.

Крім того, 21 лютого виявлено та зафіксовано розміщення на тимчасово окупованій території 134 одиниць військової техніки збройних формувань РФ із порушенням Мінських домовленостей. ■

■ ЗВЕРНЕННЯ

До ЗСУ звернувся міністр оборони України Олексій Резніков. Зокрема, він сказав: «Завдяки вашій мужності, самовідданості і професіоналізму було зламано плани ворога, який усі ці роки вів підлу війну, ховаючись за жінками і дітьми. Обстрілював школи і житлові будинки. Викрадав і катував. Брехав і залякував. Грабував і нищив нашу землю. Вчора (21 лютого. — «УМ») він показав своє справжнє обличчя.

Кремль зробив черговий крок до відродження Радянського Союзу. З новим Варшавським пактом і новою Берлінською угодою. Єдине, що відділяє від цього — Україна і українська армія.

Наш вибір дуже простий — боронити свою країну, свій дім, своїх рідних. Для нас нічого не змінилося.

Попереду важкі випробування. Будуть втрати. Доведеться пройти через біль, здолати страх і зневіру. Але нас неодмінно чекає перемога. Бо ми на своїй землі і за нами правда!»

Наталія НАПАДОВСЬКА

Міністр оборони України Олексій Резніков заявив: «Я абсолютно спокійно впевнений у тому, що ми переживемо цю кризу».

Політолог Олександр Кочетков вважає, що «імовірність серйозної ескалації на Донбасі — 99%. Власне, ця ескалація вже відбувається, але ймовірність повномасштабного вторгнення з атакою Києва хоч і зросла, проте становить лише 20%. Тобто залишається незначною».

Парадокс нинішньої ситуації: загроза війни суттєво зросла, але всередині українського суспільства панічних настроїв не спостерігається, відпливу грошових коштів із банківської системи немає і вона залишається надліквідною. Проте підготовка до можливого повномасштабного вторгнення триває. На захід України, у Львів, Тернопіль та Івано-Франківськ перебираються посольства та IT компанії. Мережеві ритейлери та транспортники (метрополітен) розробляють пакети інструкцій, де прописано, як повинні поводитися співробітники, і що робити з товаром та іншими цінними активами у разі війни. Банки та компанії ще з часів російської ескалації 2014 року розмістили дублюючі сервери у західних областях, а ПриватБанк та Ощадбанк повідомили, що мають чіткі плани на випадок війни. Стійкість електронних платежів — це, у принципі, стійкість усєї системи країни. 15 лютого найпотужніша кібератака з Росії була спрямована, окрім сайтів державних структур, на багато банків в Україні, не працювала і державна автоматизована система електронних документів «Дія». Але атака була успішно відбита. Фінансовий аналітик Сергій Фурса вважає, що банківські картки українців не можуть перетворитися просто на шматки пластику навіть за найсильнішої агресії. Але щодо готівки, то в особливий період НБУ, найімовірніше, обмежить її зняття з рахунків

■ ПЛАН ДІЙ

Без страху та докору

Загроза повномасштабної війни з боку Росії, запровадження воєнного стану — теми, що залишаються в країні домінуючими

підприємств, ФОПів та населення. Якщо мобілізація чи воєнний стан заблокують відділення банку, буде організовано роботу мобільних банківських відділень. Керуючий партнер Hugs'Fund Ерік Найман усе ж порадив українцям зняти близько 5 тис. грн та «покласти у заглибок». Або «пару сотень доларів у дрібних купюрах» — на випадок, якщо в обмінниках не буде решти. Грошові перекази зможе виконувати обмежена кількість банків (їх визначатиме НБУ). Нацбанк має план дій на випадок повномасштабного вторгнення, але вплив нової війни на курс гривні передбачити неможливо, йдеться в коментарях НБУ, курс залишиться плаваючим, його не фіксуватимуть, утім коливання обіцяють згладжувати. Незважаючи ні на що, валютний ринок сьогодні набагато стійкіший, ніж 2014-го, зазначають представники регулятора.

Держава понад усе. Воєнний стан передбачає значні обмеження конституційних прав і свобод громадянина у всіх сферах життя заради однієї мети — вистояти у боротьбі з противником і зберегти державу. Можуть бути обмежені деякі політичні права українців — зокрема, право на проведення акцій і протестів. Військове командування під час воєнного стану може запровадити комендантську годину, перевіряти документи та проводити огляд речей, багажу, вантажів, службових приміщень або навіть приватного житла громадян. А ще може бути обмежене пе-

ресування громадян у певних місцевостях, а також рух транспортних засобів. У разі надзвичайної ситуації весь транспорт столиці працюватиме згідно з мобілізаційним планом, а метрополітен, крім Червоної, наземної, лінії буде використаний і для перевезення пасажирів, і для захисту населення в якості сховища. У КМДА повідомили, що метрополітен має автономне електричне живлення, артезіанські свердловини та фільтро-вентиляційні установки для очищення повітря. Кожна станція обладнана герметизуючими затворами і на кожній станції є дефібрилятори.

Запитань залишається багато, тож нещодавно в Україні створили спеціальний Telegram-бот «Готовий до всього». Там є відповіді на найпоширеніші питання про те, як поводитись у разі військового вторгнення. У Telegram-боті є такі розділи: «Як жити цивільному» — правила поведінки під час воєнних дій та поради щодо планування спільної стратегії з близькими, «Іду захищати країну» — порядок вступу до територіальної оборони ЗСУ та інформації про партизанський рух, «Небезпечні ситуації» — поради, як реагувати на сирени та повідомлення про бойові дії, «Інформаційна безпека» — де шукати перевірених інформацій, як фільтрувати та перевіряти новини, «Що підготувати та купити» — поради, як зібрати тривожну валізку і що робити з домашніми тваринами. Не бійся ворога — захисти kota! ■

■ СЕЛЯНИ І К°

Дронофлот

Як у регіонах розвивають найсучасніші технології для агробізнесу

Світлана МИЧКО

Тернопільська область

За повідомленням компанії DroneUA (це провідний інтегратор безпілотних технологій на ринку України) на Тернопільщині створено найбільший на території Європи флот дронів-обприскувачів, що нараховує 118 одиниць такої сучасної техніки. Займається цією справою компанія «Роботизовані Агросистеми», яка надає професійні послуги обробки землі пестицидами за допомогою дронів не лише на території України, а й за кордоном. За словами власника і засновника компанії Ігоря Чайківського, бригада

з двох людей, які обслуговують ці літаючі апарати, двома дронами може обробити за добу до 250 гектарів поля. Минулого року таким чином було оброблено 100 тисяч гектарів посівів, а в цьогорічних планах — задіяти 118 дронів і обробити понад 500 тисяч гектарів сільськогосподарських земель (хоча Ігор Чайківський вважає, що попит в Україні на дрони-обприскувачі буде значно більшим. — Авт.).

«Використання такого сучасного обладнання дозволить щонайменше на 30 відсотків скоротити загальну кількість пестицидів, — розповідає Чайківський у відеоролику. — Також ми

Послуга обробки полів дронами доступна по всій Україні. Фото зі сторінки DroneUA у фейсбуці.

заощаджуємо майже 99 відсотків води, яка при традиційному обробітці витрачається даремно. І оскільки даний тип техніки працює на електроенергії, її застосування дозволяє нам економити при обприскуванні в полі щонайменше 90 відсотків пального. Саме Тернопіль є центром впровадження технологій обробки полів дронами, але ця послуга доступна вже для всіх регіонів України. І наша компанія ставить собі за мету збільшити присутність робототехніки на українсько-

му полі. Це полегшить роботу людей і дозволить збільшити врожайність землі».

У коментарях під постом про тернопільські дрони на сторінці компанії DroneUA у фейсбуці небагато написали про ймовірну загрозу від дронів для бджіл, які і так потерпають від екологічної ситуації. Контраргумент агробізнесменів такий — «дрони — це кращі друзі бджіл, вони працюють тоді, коли бджоли сплять, більше того, дрони дозволяють зменшити кількість використовуваних пестицидів до 30%». ■

■ РАХУНКОВА ПАЛАТА ■ РАХУНКОВА ПАЛАТА ■ РАХУНКОВА ПАЛАТА ■ РАХУНКОВА ПАЛАТА

3 млрд доларів щомісяця втрачає Україна внаслідок зупинки інвестицій та додаткової інфляції через ескалацію з боку Росії, заявив заступник керівника офісу президента Ростислав Шурма.

понад 250 тис. гектарів українці продали з початку роботи ринку землі, повідомила пресслужба Міністерства аграрної політики та продовольства.

90% українських в'язниць не мають належного медичного обладнання, наголосила уповноважена ВРУ з дотримання прав людини Людмила Денісова.

До 70 років можуть підвищити віковий поріг для вступу до тероборони, поінформував начальник штабу — заступник командувача Сил територіальної оборони ЗСУ Сергій Собко.

70% українців незадоволені своєю зарплатою, згідно з дослідженням експертно-аналітичного центру кадрового порталу grc.ua.

ЗБРОЯ

Сталевий «Буцефал»

У створенні сучасного «броневика», що отримав назву улюбленого коня Олександра Македонського, бере участь 70 вітчизняних підприємств

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

Тісна кооперація українських компаній, що спеціалізуються на випуску комплектуючих до військової техніки, дозволила налагодити виробництво сучасних бронетранспортерів БТР-4Е «Буцефал». Від базового зразка ця тех-

нічна новинка відрізняється тим, що призначена не лише для транспортування особового складу, а й його вогневої підтримки у бою. Машина здатна цілодобово виконувати завдання у зонах помірно-холодного клімату, а також має модель, призначену для підрозділів морської піхоти.

Як повідомив Національ-

ний промисловий портал, ДП «Завод імені Малишева» отримав від ДП «Харківське конструкторське бюро машинобудування імені Морозова» контракт на виготовлення корпусів для бронетехніки. Загальна вартість угоди склала 12 млн 323 тис. 865 гривень. Очевидно, йдеться про державне замовлення Мініборони на виробництво 77 БТР-4 та машин, створених на базі цієї бойової моделі.

Аби виконати контракт, харківські зброярі підписали численні угоди з підприємствами, що постачатимуть для виробництва різні комплектуючі. У списку підрядників наразі близько 70 вітчизняних компаній. Зокрема, ДП «Житомирський бронетанковий завод» уже приступив до виготовлення серійних корпусів для «броневиків» «Плавець» із

покращеними водними характеристиками. У свою чергу ТОВ «Хартрон — Плат» традиційно поставить свої унікальні системи управління вогнем, ТОВ «Телекард-прилад» — апаратуру внутрішнього зв'язку, ТОВ «Лозівський ковальсько-механічний завод» — корпуси для наземних моделей, «ТПК Промдизель» — поправки для «морських». У цьому списку є також дві іноземні фірми — німецька та із США. У рамках тісної кооперації вони вироблятимуть, відповідно, двигуни та коробки передач.

Як «УМ» уже повідомляла, бронетранспортер БТР-4Е в Україні випускається вже серійно. Нові бойові машини регулярно надходять до підрозділів ВСУ. Відповідний договір між Мініборони та харківським КБ імені Морозова був підписаний наприкінці 2020 року. ■

ЗАРАЗА

Звикаємо до «корони»

Ми поступово виходимо з піку захворюваності на коронавірус, уже восени в країні можуть зняти ковідні обмеження

Катерина БАЧИНЬСКА

В Україні за позаминулу добу виявили коронавірус у 24 тис. 440 людей, зафіксовано 287 летальних випадків, 33 тис. 238 пацієнтів одужали. Добовий показник захворюваності традиційно виріс після зниження на вихідних, днем раніше зафіксували 13 тис. 562 випадки зараження. Кількість тих, хто одужав за добу, кілька днів поспіль перевищує число інфікованих. Загалом за весь час пандемії в Україні захворіло 4 млн 758 тис. 773 особи, з них 3 млн 985 тис. 601 одужали, померли — 104 тис. 932.

А от карантинні обмеження в нашій країні можуть зняти вже восени. У Міністерстві охорони здоров'я заявили, що для скасування карантинних обмежень потрібно, щоб 70% населення було вакциновано повним курсом (отримало дві дози). Також необхідно, щоб бустерну дозу отримали всі, хто цього потребує. «Саме це дозволить не застосовувати карантинні обмеження на весняно-літній період. Чим більше нас буде вакциновано, тим швидше ми зможемо повернутись у допандемічні часи і жити без обмежень», — заявив керівник МОЗ Віктор Ляшко. ■

ЩЕПЛЕННЯ

Водночас науковці та медики не перестають нагадувати про важливість щеплень. Антитіла краще протистоять COVID-19 через декілька місяців після щеплення мРНК-вакциною, як-от Pfizer чи Moderna, а бустерна доза потенційно дозволить людям надовго забути про щеплення. Таких висновків дійшли вчені Вашингтонського університету в Сент-Луїсі, США. Вони з'ясували, що антитіла після щеплення мРНК-вакцинами вдосконалюються впродовж щонайменше шести місяців, поки імунна система продовжує «тренувати» свої В-клітини, які виробляють антитіла. Після вакцинації деякі В-клітини стають клітинами, що коротко живуть і виробляють антитіла, тоді як інші приєднуються до «зародкових центрів» у лімфатичних вузлах, які нагадують тренувальний табір, де антитіла дозрівають і вдосконалюють свої навички. Дослідження на тваринах показало, що реакції «зародкового центру» тривають лише тижні. Але аналіз крові тканини лімфатичних вузлів і кісткового мозку від добровольців, які отримали вакцину Pfizer/BioNTech, засвідчили, що реакції зародкового центру, викликані уколами, тривали щонайменше шість місяців, а антитіла краще розпізнавали та атакували коронавірус. Науковці не перевіряли здатність зрілих антитіл нейтралізувати різні штами COVID-19, але на думку дослідників, антитіла повинні краще розпізнавати частини «шипів» вірусу, спільні для всіх штамів. Ученим потрібні додаткові дослідження, щоб дізнатися, чи є ця реакція зародкового центру унікальною для мРНК-вакцин, чи вона також є характерною і для традиційних вакцин.

МНОГАЯ ЛІТА!

Семенова «сотка»

Ветерану ДП «Антонов» С. М. Слободянюку, котрий віддав літакобудуванню 50 років свого життя, виповнилося 100 років

Вікторія КОВАЛЬОВА

Народився ювіляр у 1922 році в селі Стратіївка Ольгопільського району Вінницької області. Пережив не одну голодовку. Мама варила для шістьох дітей кашу, яку заправляла листям кропиви і буряка. Протягом життя страждав на виразку шлунка.

У серпні 1941 року, після Дніпропетровського зварювального технікуму, був евакуйований до міста Іркутськ на авіазавод №125. Хлопець працював майстром на різних дільницях, начальником цеху. Рвався на фронт, але йому відмовляли. Країні потрібні були спеціалісти, котрі забезпечують фронт технікою. Нагороджений медаллю за трудову звитягу.

У 1958 році закінчив факультет технології машинобудування Іркутського гірничорудного інституту за фахом «інженер-механік». Повернувся до Києва і в 1964 році пішов на Київський авіазавод. Був майстром з гарантійного обслуговування,

обіймав посади заступника начальника цеху і начальника цехів.

«Мене завжди підтримувала віра в краще життя», — говорить ветеран. Він і досі цікавиться політикою і подіями в країні. Багато читає, зокрема про полководців. Любить твори Тараса Шевченка, а лірику Маяковського знає напам'ять.

На пенсії посадив на своїй дачі сад. Має двох доньок, трьох онуків і чотирьох правнуків (найстаршому 16 років). Цікаво, що дід Семена Слободянюка також був довгожителем і прожив 103 роки.

Після смерті дружини Семен Максимович живе з донькою Оленою. Допомогає їй готувати їжу. Кулінарією захопився після виходу на пенсію. Готує супи, борщ, холодець, паштети... Якоюсь у гості до них приїхав друг із США. Хоча гість багато подорожував і відвідав багато країн, але був у захваті від риби під маринадом, яку приготував найстарший у родині кухар. Навіть рецепт записав. Сам Семен Максимович любить традиційну українську

Семен Максимович і досі любить почастивати доньок чимось смачненьким.

ФОТО з архіву сім'ї Слободянюків.

кухню: борщ, вареники, куліш із пшоно і капуста, узвар і пироги.

Ветеран завжди багато працював і вів здоровий спосіб життя. Не вживав алкоголь, не курив. Уранці дотепер робить зарядку. Коли тепло, проводить на вулиці понад три години. У 2015-му (в 93 роки!) захопився спортивною ходьбою. Під керівництвом тренера Олександра Шимка в 2017 році Семен Слободянюк на змаганнях у своїй віковій категорії 90+ посів перше місце в Україні — покращив попередній рекорд на 10 хвилин. Пройшов дистанцію в п'ять кілометрів і під аплодисменти учасників першим перетнув фінішну пряму.

Життєву дистанцію у 100 років Семен Максимович також долає гідно. ■

ДОВКІЛЛЯ

Березень у лютому

У Холодному Яру вже розквітли первоцвіти

«Поклик Яру» та студенти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, як це буває щовесни. Зазвичай чергує до 35 осіб. Загалом за сезон відбувається три заїзди, тоді вдається охороняти найбільші ділянки підсніжника складчастого не лише від тих, хто зриває цю першу весняну квітку, а й тих, хто витоптує підсніжниковий «килим». «Туристи, а їх весною чимало, до Холодного Яру їде звідусіль, — для самої природи не є добре. Бо це велике рекреаційне наван-

У Холодний Яр прийшла весна з первоцвітами.

ФОТО із ФБ-сторінки Лесі Островської.

таження на одну ділянку, приміром, того ж заказника «Білосніжний», де висока щільність первоцвітів», — пояснює Богдан Легоняк. Але, уточнює, цю основну локацію обтягли стрічкою і нікого за неї не пускають.

А загалом радує, підсумовує Богдан Васильович, що значно менше стало тих, хто зриває первоцвіти. І в цьому свою роль зіграло те, що локації підсніжника складчастого — під надійною охороною у Холодному Яру вже чимало років поспіль. ■

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаська область

На Черкащині у вже заквітли червонокнижні підсніжники складчасті.

«Таке не вперше, що первоцвіти взимку цвітуть. Просто цього року зима нестабільна і дуже коротка, тож і весна рання», — розповідає «Україні молодій» Богдан Легоняк, завідувачий філіалом «Холодний Яр» Національного історико-культурного заповідника «Чигирин», і пригадує, як одного року первоцвіти де-не-де проткнулися навіть на Новий рік.

«Восени сніг ляже, настануть морози, рослини побули під снігом, отримали момент спокою, а тоді — відлига, температурний режим тепліший і вони пробуджуються та йдуть у ріст», — говорить пан Богдан. І додає, що загалом наразі у Холодному Яру гектарів до 60 займають первоцвіти.

За його словами, наразі на підсніжникових «полях» уже чергують працівники заповідника та волонтери, а наступного тижня до них приєднаються ще й волонтери Черкаської молодіжної організації

<p>РАХУНКОВА ПАЛАТА</p> <p>67% українців отримують інформацію з телебачення, за даними опитування соціалістичного Центру Разумкова.</p>	<p>РАХУНКОВА ПАЛАТА</p> <p>62% українців за вступ України в НАТО, оприлюднила підсумки моніторингу соціологічна група «Рейтинг».</p>	<p>РАХУНКОВА ПАЛАТА</p> <p>54% українців не мають грошових збережень через низький рівень зарплат і спонтанні витрати, йдеться на сайті з працевлаштування Work.ua.</p>	<p>РАХУНКОВА ПАЛАТА</p> <p>На 52% українська мова на слух відрізняється від російської, на думку засновника аналітично-консалтингової компанії Андрія Ковальова (який провів відповідне дослідження).</p>	<p>РАХУНКОВА ПАЛАТА</p> <p>44% українців підтримують заборону окремих російських артистів та фільмів, бо вважають її необхідним кроком для захисту національної безпеки, свідчить опитування фонду «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва.</p>
--	---	--	--	--

КОСА НА КАМІНЬ

«Росії буде дуже боляче»

Захід об'єднується у протидію свавіллю Кремля

Ігор ВІТОВИЧ

Депутати Держдуми та члени Ради Федерації у вівторок вдень, 22 лютого, одногосно проголосували за ратифікацію договору про дружбу та взаємодопомогу з Донецькою та Луганською «народними республіками». Відповідне рішення було ухвалено радою безпеки РФ напередодні. Немає сумнівів, що Володимир Путін ухвалив рішення про визнання незалежності «республік» ОРДЛО особисто, а кишенькові державні органи російського царя лише покірно проштампували його.

До останньої хвилини лідери України та країн НАТО, а також керівники міжнародних організацій закликали Путіна відмовитися від такого рішення. Але кремлівський вурдалак вчинив по-своєму.

Ратифікований Держдумою та членами Ради Федерації договір про дружбу та взаємодопомогу з сепаратистськими утвореннями в Донецьку та Луганську допускає розміщення на їхній території російських військових баз. У документах також йдеться, що валютою «республік» Донбасу буде російський рубль. Договори уклали терміном на 10 років із можливістю продовження. Раніше цього ж дня парламенти сепаратистських республік також ратифікували ці угоди.

Як далеко зайдуть російські війська?

Відкритим залишаються питання, в яких межах Росія визнає Луганську і Донецьку «народні республіки». Члени парламенту відповідали на це питання по-різному. Не зміг прояснити позицію влади і пресекретар Кремля Дмитро Песков. За його словами, Росія їх визнає «в тих межах, у яких вони існують і були проголошені». Проте на уточнення журналістів, що це різні межі, нічого не відповів.

Пізніше сам президент Путін, виступаючи на пресконференції після переговорів зі своїм азербайджанським колегою Ільхамом Алієвим, заявив, що Росія визнала «ДНР» та «ЛНР» у межах Донецької та Луганської областей, в яких вони були у складі України.

Російський лідер також зазначив, що Мінських угод більше не існує. «Чого ж їх виконувати, якщо ми визнаємо незалежність цих утворень?» — зазначив Путін, звинувативши при цьому у невиконанні угод Україну. Також він зазначив, що не оголошував про негайне відправлення військ на Донбас.

Хоча у вівторок Рада Федерації підтримала звернення президента Росії про використання російської армії за кордоном. Сенатори одногосно проголосували «за». Не завадило і те, що в Раду Федерації це звернення Путіна надійшло лише за кілька хвилин до голосування.

Відразу після прийняття рішення Путін зібрав пресконференцію. На питання журналіста, як далеко можуть зайти російські війська — до лінії розмежування, адміністративних кордонів самопроголошених «ЛНР» та «ДНР», чи далі — президент Росії сказав, що все залежатиме від ситуації.

Пізніше стало відомо, що Росія евакуює своїх дипломатів з України.

«Росія відмовилася від дипломатії»

Президент України Володимир Зеленський заявив на брифінгу у Києві, що визнання незалежності так званих «народних республік» Донбасу створює для Росії юридичні підстави для збройної агресії проти України. Це рішення також порушує двосторонні та багатосторонні зобов'язання Росії та є «безпрецедентним викликом для світу в цілому». Володимир Зеленський через визнання РФ «ЛДНР» розгляне пропозицію про розрив дипломатичних відносин між Україною і Росією.

Рада безпеки ООН увечері, 21 лютого, зібралася на екстрене засідання. За його підсумками представники США та Євросоюзу засудили дії Росії. Китай закликав сторони до дипломатичного вирішення конфлікту.

У вівторок держсекретар США Ентоні Блінкен зустрівся зі своїм українським колегою Дмитром Кулебою. За його словами, дії Росії становлять найбільшу загрозу для Європи з часів Другої світової війни. На четвер була призначена зустріч Блінкена з головою МЗС РФ Лавровим. «Тепер, коли ми бачимо, що

вторгнення починається і Росія чітко і повністю відмовилася від дипломатії, немає сенсу проводити цю зустріч», — сказав Блінкен. Він заявив, що США не відкидають дипломатію, але Росія повинна спочатку продемонструвати, що вона цього хоче. Міністр закордонних справ Франції Жан-Ів Ле Дріан також повідомив, що його переговори з головою МЗС Росії, заплановані на п'ятницю, не відбудуться.

Із візитом підтримки у середу, 23 лютого, до Києва прибули президенти Польщі Анджей Дуда та Литви Гітанас Науседа. Вони мали зустріч із президентом України Володимиром Зеленським. Позиція наших давніх союзників дуже чітка. І напередодні її озвучив прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький. Він заявив у вівторок, що відповіддю на агресивну політику Росії мають стати рішучі санкції, введені західними країнами. Тільки таке рішення має шанси зу-

«Більше жодного шопінгу в Мілані, вечірок у Сен-Тропе, діамантів в Антверпені. Ці санкції — перший крок».

пинити Володимира Путіна від подальшої агресії.

Після наради, скликаної президентом Анджеєм Дудою в Бюро національної безпеки, очільник польського уряду наголосив, що також важливо змінити сировинну політику країн Євросоюзу, оскільки Росія базує свою імперську стратегію на продажі сировини: «У тривалій перспективі для стримування агресивної політики Росії необхідно постаратися змінити парадигми переходу сировинної економіки. Неможливо подумати, що в Україні будуть гинути люди, а Західна Європа, як нібито нічого не сталося, продовжуватиме економічну співпрацю з Росією. Нормальних бізнес-інтересів з агресором не має бути».

Президентка Словаччини Зузанна Чапутова назвала дії Росії «актом агресії та військової окупації України». Водночас прем'єр Словаччини Едуард Гегер підкреслив, що його країна належить до коаліції держав, які засуджують дії Росії й готові робити все, щоби зупинити війну. Як сказав політик, Росія руйнує добросусідські стосунки з Україною та усім демократичним світом, а також порушує міжнародне право. Водночас Москва повертає в Європі загрозу війни, знищення та вбивств. «Необхідно зупинити російський імперіалізм», — наголосив прем'єр Словаччини.

Словаччина, Польща та Румунія оголосили, що готові прийняти українських біженців.

«Ми тримаємо «набої» у запасі»

Президент США Джо Байден на брифінгу в Білому домі 22 лютого охарактеризував дії Росії на Донбасі як «початок вторгнення» в Україну та оголосив про додаткові санкції проти російського суверенного боргу, банків та еліт. Зокре-

Акція у підтримку України і засудження агресивних дій Росії. Вашингтон, США. 20 лютого 2022 року.

ма, санкції проти суверенного боргу РФ означають «відривання російського уряду від західного фінансування», — сказав Байден. Уряд РФ «більше не може залучати гроші на Заході й не може торгувати своїм боргом ні на наших ринках, ні на європейських», — пояснив він.

Крім того, санкції вводяться проти державного інвестбанку ВЕБ (Зовнішньоекономічний банк) і проти російського «військового банку». Мається на увазі «Промзв'язокбанк», що обслуговує російський військово-промисловий комплекс. ВЕБ та суверенний борг Росії вже перебувають під американськими обмеженнями. Байден також оголосив, що незабаром США введуть санкції проти представників російських еліт та членів їхніх сімей, які «розділяють корупційні вигоди кремлівської

Як повідомляє німецьке видання «Шпігель», Єврокомісія вже розробила проект санкцій проти всіх депутатів Держдуми, які голосували за визнання самопроголошених Донецької та Луганської «народних республік». Їм буде заборонено в'їзд на територію Євросоюзу, їхні активи заарештують. Також правило вільної торгівлі ЄС з Україною не поширюватиметься на Донбас.

Наразі ЄС вдався лише до частини пакета санкцій, розробленого, аби переконати владу Росії утриматися від подальшої військової агресії проти України. Решту він залишив у запасі як засіб стримування. «Ми боїмося, ми думаємо, що ця історія не завершлася. Ми тримаємо «набої» у запасі, щоб продовжити запроваджувати санкції за поведінку Росії, якщо це буде необхідно», — застеріг глава дипломатії ЄС пан Боррель.

Кремль уже шантажує Європу цінами на газ

У вівторок канцлер Німеччини Олаф Шольц повідомив, що через загострення російсько-українського конфлікту уряд Німеччини призупиняє процес сертифікації російсько-німецького газопроводу «Північний потік-2». А без цього газогін не можна запустити. Згодом Федеральне мережеве агентство Німеччини, яке проводить процес погодження газопроводу «Північний потік-2», підтвердило, що процес не буде продовжений. «Після нічних консультацій з Німеччиною ми домовилися, що російський газопровід «Північний потік-2» не почне працювати. Це інвестиції в 11 мільярдів доларів, які витрачені даремно», — сказав представник адміністрації США під час пресбрифінгу у вівторок.

Речник Кремля Дмитро Песков заявив, що «Росія сподівається, що призупинення Німеччиною газопроводу «Північний потік-2» є лише тимчасовим». Він також висловив розчарування рішенням Берліна. Песков нагадав про позицію Москви, яка стверджує, що «Північний потік-2» є лише комерційним проектом і не має стосунку до політики.

У зв'язку з рішенням Німеччини колишній прем'єр-міністр Росії Дмитро Медведєв бундючно попередив, що ціни на газ можуть різко злетіти. «Канцлер Німеччини Олаф Шольц наказав призупинити сертифікацію газопроводу «Північний потік-2». Добре. Ласкаво просимо в новий світ, де європейці незабаром платитимуть 2000 євро за 1000 кубометрів газу!» — написав Медведєв у твіттері. Власне, саме про це Європу попереджали і не раз: Росія шантажуватиме її газом при першій ліпшій нагоді. Бо угоди з Росією не варті й паперу, на якому написані, про що це в середині XIX століття говорив Отто Бісмарк, посол Пруссії в Санкт-Петербурзі. Відтоді так нічого і не змінилося... ■

політики».

Представник американської адміністрації додав, що хоча перший транш санкцій США охопив лише два російські банки, жодна російська фінансова установа не буде в безпеці в разі подальшого вторгнення в Україну, а відключення Росії від глобальної банківської системи зв'язку SWIFT також не виключено.

Байден наголосив, що США запровадять нові санкції, якщо Росія продовжить агресію. «Ми судитимемо Росію за її діями, а не заявами», — додав президент США і наголосив: — Ще є час уникнути гіршого сценарію». За словами Байдена, Путін робить замах на саме право України на існування.

Раніше про санкції у зв'язку з визнанням РФ самопроголошених утворень Донбасу оголосили Євросоюз та Велика Британія, яка наклала санкції на трьох російських олігархів і п'ять банків.

Про санкції Євросоюзу на засіданні у вівторок домовилися міністри закордонних справ країн ЄС. «Цей пакет санкцій, погоджений одногосно державами ЄС, завдасть Росії шкоди, від нього буде дуже боляче», — попередив верховний представник Євросоюзу з зовнішньої та безпекової політики Жозеп Боррель на пресконференції за підсумками засідання в Парижі. «Більше жодного шопінгу в Мілані, вечірок у Сен-Тропе, діамантів в Антверпені. Це перший крок», — заявив Боррель (пізніше цей твіт був видалений).

Засідання Ради ЄС було неформальним, тобто на ньому не могли ухвалювати юридичні рішення. Тому міністри дали поки політичну згоду на санкції. Остаточо ухвалити їх планують найближчими днями. Набудуть чинності вони одразу після їхньої публікації.

■ ЯК ЦЕ БУЛО

Радянсько-фінська vs російсько-українська: можемо повторити

Як маленька країна дала гідну відсіч великому нахабному загарбнику

Валерій КОЛОМІСЦЬ, незалежний експерт, у 1997–2019 роках перебував на дипломатичній службі, працював у МЗС України, в українських дипмісіях у Казахстані, Вірменії та Молдові

Прориви танкових колон на столицю, масовані авіаційні удари по об'єктах інфраструктури, висадка десантів та гібридні операції з залученням «п'ятої колони» — все це вже було. Це було взимку 1939–1940 років.

Від «мішків з хлібом» загинуло близько тисячі мирних фінів

Усе почалося з того, що «агресивна» Фінляндія із населенням 3,5 млн осіб почала ставити загрозу для миролюбного Радянського Союзу з населенням 170 млн осіб. Цілком випадково це з'ясувалося відразу ж після підписання у серпні 1939 року пакту Молотова—Ріббентропа, який зараховував Фінляндію до сфери інтересів СРСР.

Наприкінці листопада 1939 року совети обстріляли свою ж прикордонну частину поблизу с. Майніла на радянсько-фінському кордоні, звинувативши в цьому фінську воєнну. Після цього Червона армія почала героїчне вторгнення для звільнення фінських робітників і селян від гніту білофінської буржуазії.

Фінляндія, задіявши всі мобілізаційні ресурси — від безвусих юнаків до сивих ветеранів Першої світової, — змогла виставити 260 тисяч вояків (чисельність дячої української армії — 250 тисяч, плюс 300–350 тисяч вояків АТО/ООС у першій черзі резерву). Сили вторгнення советів склали 450–500 тисяч, однак згодом були доведені, за різними оцінками, до 850 тис. — 1 млн 100 тис.

На початку фінська армія мала на озброєнні від 60 до 120 бойових літаків, переважно застарілих біпланів. Протягом бойових дій фіни отримали ще декілька десятків сучасних голландських «Фокерів» та британських «Бристолів» (за оціночними даними, українська авіація налічує від 80 до 115 бойових машин). Червона армія застосовувала на різних етапах вторгнення від 1 тис. 200 до 2 тис. 500 літаків, у тому числі до 1 тис. 700 бомбардувальників.

Фіни мали від 30 до 60 панцерників, переважно застарілих французьких «Рено» 1919–1921 років випуску, які вкопували в землю як вогневі точки, та легких «Віккерсів» (за оціночними даними, на озброєнні ЗСУ — 750–950 танків). Радянське угруповання на різних етапах війни мало від 1 тис. 500 до 2 тис. 300 танків.

Вторгнення советів почалося з масованих бомбардувань радянською авіацією Гельсінкі, Выборга, інших фінських міст та стратегічних об'єктів інфраструктури. Нарком закордонних справ СРСР В'ячеслав Молотов цинічно заявив, що радянські літаки скидають на фінські міста «мішки з хлібом» для населення, яке голодує. Від «мішків з хлібом» загинуло близько тисячі мирних фінів, понад дві тисячі зазнали поранень. За ці бомбардування Радянський Союз був виключений з Ліги Націй.

Морози зіграли тоді на руку саме Червоній армії

На невеличкому клаптику захопленої фінської території в грудні 1939 року було створено маріонетковий уряд, який очолив секретар виконкому Комінтерну товариш Отто Куусінен. Совети почали формувати «фінську народну армію». Проте після бомбардувань житлових кварталів Гельсінкі та інших міст фінські комуністи пішли записуватись добровольцями у білофінське буржуазне військо.

Після кількох тижнів запеклих боїв Червона армія просунулась углиб фінської території лише на перші десятки кілометрів, впершись у «лінію Маннергейма». Хоча планувалося вже за два тижні вийти на Гельсінкі, до якого від тодішнього фінсько-радянського кордону було 360 км.

Лише після досягнення в три-чотири рази переваги в живій силі та десятиденного масо-

Фіни могли протиставити цьому важкому озброєнню лише дерев'яні ліжки, маскувальні халати та силу духу.

ваного обстрілу фінських позицій з важкої артилерії в лютому 1940 року орда советів пробила «лінію Маннергейма» та почала просування вглиб території Фінляндії.

Значення «лінії Маннергейма» як основної причини невдач Червоної армії у зимовій кампанії 1939–1940 років традиційно перебільшується російськими міфотворцями. По-перше, вона перекривала лише 100–120 км на Карельському перешийку з 1 тис. 300 км загальної довжини радянсько-фінського кордону. По-друге, так званих «ДОТів-мільйонників» (кожний з них коштував 1 млн тодішніх фінських марок), які могли протистояти панцерникам советів, на всю «лінію Маннергейма» було не більше десятка, тобто один ДОТ на 10–12 км.

Також перебільшується придворними кремлівськими істориками роль низьких температур взимку 1939–1940 років. За спогадами фінських вояків, морози зіграли тоді на руку саме Червоній армії, оскільки дозволяли швидко перекидати по просторах замерзлих річок, озер і боліт важку бронетехніку та артилерію великого калібру. Фіни могли протиставити цьому важкому озброєнню лише дерев'яні ліжки, маскувальні халати та силу духу.

Цікаво, що в ході цієї війни фіни першими в історії почали широко застосовувати проти радянських танків «коктейлі Молотова» (фінські фабрики виробляли їх у промислових масштабах). Проте згодом совети приписали цей історичний факт, як і сотні інших, до свого героїчного активу.

У березні 1940 року Фінляндія, вичерпавши всі можливі та неможливі ресурси, запросила мирні переговори.

Бойові втрати фінів склали 23–26 тисяч убитими та 40–44 тисячі пораненими.

Втрати Червоної армії склали 130–140 тисяч убитими, ще близько 260 тисяч було поранено чи обморожено. У фінському полоні опинилось від 6 до 8 тисяч «освободітелів».

За підсумками цієї війни Фінляндія втратила частину території, але не втратила державності. Комуністична доктрина, ерзацзамінником якої в наших реаліях стала доктрина «русского мира», назавжди втратила популярність у фінському суспільстві.

Тримаймося! ■

P.S. У 2020 році ВВП на душу населення: у Фінляндії — 49 тис. дол. США, в Росії — 10 тис. дол. США.

■ ФОРУМИ

«Якщо дипломатія програє»

Чи справді Захід готовий підставити Україні своє плече

Олег БОРОВСЬКИЙ

Мюнхен є містом історичним. Як з точки зору культури, традицій, архітектури, так і з точки зору впливу рішень з цього міста на політичну сцену Європи і світу. Мюнхенська конференція з безпеки впродовж 59 років свого існування вважається найавторитетнішим безпековим форумом світу. Цьогорічна Мюнхенська конференція вважалася останнім шансом зупинити війну. Світові лідери мали нарешті виступити спільним фронтом і надіслати Кремлю чіткий сигнал «відійти від краю прірви», як написала газета «Вашингтон Пост».

Відсутність єдності між США, Європою та Україною щодо протидії Кремлю вже зашкодила Києву і тільки зіграли на руку Путіну. Цьогорічна конференція у Мюнхені не подолала розбіжностей між лідерами Європи. Британський прем'єр-міністр Борис Джонсон повністю підтримував Україну, Німеччина надалі не поспішала схвалювати поставки зброї Україні, а президент Франції Емануель Макрон займався «своїми власними дипломатичними гамбітами». Незалежно від того, чи вторгнеться Росія в Україну, криза на цьому не завершиться, а тому робота над подоланням цих розбіжностей має стати пріоритетом для західних країн, резюмую оглядач «Вашингтон Пост».

Президент Зеленський вголосив у Мюнхені гідну промову. Він закликав країни Заходу запровадити санкції вже зараз, бо після перших бомб буде запізно. І додав, що Україна — це «щит», який захищає Європу від російської армії, тому і заслуговує на сильнішу міжнародну підтримку.

Якщо під час своєї першої появи у Мюнхені у лютому 2020 Зеленський виступав не на головній сцені, а в невеликій залі на полях форуму, то цього разу він був одним із головних промовців. Його промова була і благанням до Заходу про допомогу, і ляпасом деяким європейським лідерам за їхню байдужість перед можливою катастрофою. Президент критикував Захід за те, що він назвав політикою «умиротворення» Путіна. Раніше такі ж закиди озвучував на конференції його попередник Петро Порошенко. Його слухали, але не дослухалися. Це фактично війна Росії проти України, яку на Заході довго сором'язливо називали то «гібридним конфліктом», то «дестабілізацією».

Президент Фінляндії Саулі Ніїністе у своєму виступі порівняв погрози, які Росія використовує проти України, зі спробами Сталіна в 1939 році «пригрозити і розділити Фінляндію». «Все, що сьогодні відбувається в Україні, нагадує мені те, що сталося у

Фінляндії. Сталін думав, що він розділить націю і що буде легко вдертися у Фінляндію. Але сталося навпаки. Люди об'єдналися, і те ж саме відбувається зараз в Україні», — запевнив Ніїністе.

У дискусійній панелі, котрою розпочався другий день конференції, взяв участь генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг, який незабаром залишить цю посаду. Норвезький політик вбачає шлях до миру на сході України у посиленні Північноатлантичного альянсу та інтенсифікації дипломатичної активності на найвищому рівні.

Крім Зеленського, найяскравішими стали виступи віцепрезидентки США Камали Харріс та прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона. Їхня головна теза — шанс для дипломатії є, але якщо Росія перейде до масштабної агресії проти України і, як сказав Джонсон, «якщо дипломатія програє», Захід негайно відповість безпрецедентними санкціями.

Стриманіше, ніж гості з США та Великої Британії, виступив канцлер Німеччини Олаф Шольц, для якого Мюнхенська конференція — дебют на новій посаді. Своє бачення російсько-української кризи він сформулював так: «Максимум дипломатії, але без наївності». Чи було це визнанням того, що Берлін раніше наївно ставився до Росії, — питання риторичне. Вже ні для кого не секрет, що німецькі політики з'являються на європейських політичних паркетах у бездоганих фраках, але з забрудненими російським лайном підштаниками.

Частина європейської преси у своїх коментарях також підтримує заклик Зеленського, що час конкретизувати санкції проти Росії.

Швейцарська газета «Нойе Цюріхер Цайтунг» звертає увагу на те, чи справді європейці та американці готові до введення жорсткіших санкцій. Адже все це матиме свою ціну: зокрема, ще вищі ціни на енергоносії і скорочення економічного зростання. Санкції проти Росії якщо взагалі і діятимуть, то лише в тому разі, якщо всі країни ЄС, як на сході, так і на заході, візьмуть на себе цей тягар. У цьому є сумніви. Низці країн ЄС важливі взаємовигідні відносини з Росією Володимира Путіна, передовсім Угорщині, Німеччині й Австрії.

«Невипадково Володимир Зеленський цими вихідними майже в розпачі закликав до негайного припинення вогню і до переговорів, — написала в свою чергу «Бадіше Цайтунг» із Фрайбурга. — Український президент знає, що в момент істини ніхто не прийде на допомогу. У цьому нічого не змінив і виступ на Мюнхенській конференції з питань безпеки. НАТО не може і не хоче підставити йому плече». ■

■ ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Тил під прикриттям

«Не хочу, щоб у Києві повторилося те, що ми пережили на Донеччині. Я повинна вміти захистити себе і свою сім'ю», — каже Румія, яка родом з окупованого Єнакієвого

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

У січні в Україні набув чинності Закон «Про основи національного спротиву», який регламентує організацію та функції бригад територіальної оборони. Їх 25 — за кількістю областей та одна — в Києві. Бригади діляться на батальйони — лише у Києві таких батальйонів буде десять, за кількістю районів у місті. В основному ці батальйони складаються з резервістів-добровольців, які у мирний час працюють на своїх місцях, а раз на тиждень освоюють військові премудрості. У разі повномасштабної війни вони за першим сигналом повинні прибути на місце збору і бути готовими виконати наказ командування: стояти на блок-постах, патрулювати місцевість, охороняти стратегічні об'єкти. А треба буде — і дати відсіч ворогові. Навчання резервістів проходять у вихідні, найчастіше — по суботах. З нового року — регулярно. На одному з таких навчань побував наш кореспондент.

«Кількість охочих збільшилася в рази»

«На війні як на війні». Ці слова не раз спадали на думку, доки добиралася до місця проведення навчань. Це виявилось не так просто: від найближчої автобусної зупинки — понад шість кілометрів лісовими дорогами. Добре, що навігатор не підвів.

Утім саме місце для проведення навчань було обрано практично ідеально: місцевість із різноманітним рельєфом, занедбані будівлі, що перетворилися на руїни. Раніше тут збиралися неформали — стіни рясно розмальовані графіті. А нині тут тренуються новобранці тероборони.

Іду на голоси, що лунають з боку руїн. Голоси долиналиють із різних боків — одночасно працюють кілька груп. «За останній час у нас кількість охочих збільшилась у рази. Якщо ще рік тому ми займалися однією групою, то зараз одночасно працює по 4-6 груп, — розповідає один з інструкторів, голова ради резервістів 112-ї бригади Антон Голобородько. — Ми відпрацьовуємо індивідуальні бойові навички; це те, що має знати кожен солдат. Коли ми це відпрацьовуємо, то вже переходимо до чогось більш складнішого: роботи в двійках, трійках, відділеннями. Хто це засвоює — ми їх перекидаємо до інших, більш досвідчених відділень, де вони працюють за конкретними темами. Також тут ми відпрацьовуємо навички тактичної медицини, основи топографії та інші військові премудрості. А взагалі такі заняття ми проводимо вже третій рік, і в нас тут працює не перше покоління учнів».

Антон Голобородько показує, як правильно тримати зброю, як міняти плече під час бою, як робити повороти. Перед ним — бо два десятки рекрутів (так називають тут бійців, які прийшли вперше і лише готуються підписати контракт резервіста). Зброя — найрізноманітніша: і мисливські рушниці, і страйкбольні автомати, і дерев'яні макети

автомата. А в декого в руках — звичайнісінькі палиці. Але це не заважає всім серйозно ставитися до справи. «До нас приходять дуже різні люди: і за віком, і за соціальним статусом. Є і чоловіки, і жінки, є успішні підприємці, вчителі, водії, інженери, архітектори, журналісти. Мені навіть складно сказати, кого тут немає», — каже Антон Голобородько.

«Праве плече! Ліве плече! Контроль фронту! Контроль тилу!». Бійці по десятку разів виконують команди, доводячи дії до автоматизму. Адже в бойових умовах все має бути на рівні рефлексу — голова тим часом вирішуватиме зовсім інші завдання.

Скраю старанно повторює за інструктором рухи тендітна жінка з макетом автомата. На прохання поговорити відмахується — інструктор важливіший. Тільки коли випадає пауза, погоджується відповісти на кілька запитань.

Жінку зветь Румія, вона родом з окупованого нині міста Єнакієвого — батьківщини експрезидента. На заняття ходить з початку року — записалася до тероборони, щойно з'явилася можливість. «Я просто не хочу, щоб у Києві повторилося те, що ми пережили на Донеччині. Я повинна вміти захистити себе і свою сім'ю», — каже вона.

І таких тут багато: поки що недосвідчених, які цей автомат, можливо, тримають уперше в житті. Але є запал, є мотивація і величезне бажання навчитися захищати свою землю.

«Люди згадали, що в нас триває війна»

Тим часом поруч в іншій групі проходять тактичні заняття з відпрацювання місцевості. Бійці вчаться працювати у двійках: тримати зв'язок між собою, пересуватися дорогою, відходити, прикриваючи одне одного. Інструктор пояснює основні моменти, виправляє помилки. «Війна — це сукупність несподіванок, і ми маємо бути готові», — говорить він.

За всім уважно спостерігає резервістка 130-го Солом'янського батальйону Києва Мар'яна Жагло, мати трьох дітей, яка підписала контракт у 50 років. Після нещодавньої публікації її історії у газеті The Times вона прокинулася знаменитою. Але це не вплинуло на її ставлення до справи. Мар'яна нещодавно після операції, спирається на милиці. Незважаючи на це, чітко стежить за діями новобранців та дає інструкції:

— Ваше завдання — контролювати територію. Ви повинні все бачити і чути, помічати найменший рух, адже це може бути ворожа засідка. А ви зараз більше думаете про те, як тримати руки та куди ставити ноги. Нічого — навчитеся.

За сотню метрів інструктор «Грім» із третьою групою відпрацьовує тактику патрулювання у трійці. «Трійка — це більш функціональна група, як двійка. Якщо у двійці одного поранять — вона вже не боєздатна, бо другий номер буде надавати допомогу першому.

А в трійці, якщо одного поранять, то другий надаватиме допомогу, а третій зможе продовжити бій чи їх прикрити», — пояснює інструктор.

Чути команди: «Ти працюєш із 3-го до 9-й, ти — з 6-го до 11-й». Пізніше розумієш, що так військові позначають сектор території, за аналогією з циферблатом годинника, і «з 3-ї до 9-ї» означає 180 градусів умовно від 3 годин до 9.

— Стежте за зброєю. В автоматі є три запобіжники: один механічний, другий — ваша рука, третій — ваша голова. Ніколи не тримайте палець на спусковому гачку, якщо не стріляєте — палець повинен лежати на ствольній коробці. Якщо бачите таке в сусіда — не соромтеся, перекажіть палець на коробку. Це його та ваша безпека. Щоб не було такого, що боець стрібає з БТРа — і стріляє собі в ногу, — наставляє «Грім».

— Добре, якщо собі, — лунає з шеренги.

— А що тут доброго? Собі чи комусь, а в мене — мінус бойова одиниця, — обурюється «Грім»

Серед резервістів є і «старожили», які підписали контракт із батальйонами тероборони дватри роки тому. Вони займаються окремо, відпрацьовуючи складніші завдання: зачистка будівлі, знешкодження ДРГ. Щочетверга вони мають можливість проходити теоретичні курси, раз на місяць організуються стрілецькі дні, коли можна пройти вогневу підготовку в тири. Але на 80% усе тримається на самопідготовці.

«Я свого часу пройшов відбір до бригади оперативного призначення Нацгвардії, що в Гостомелі. Але там треба бути весь час у частині, а зарплата нацгвардійця десь порядку 10 тисяч, а мені лише на квартиру треба 13. Тому я відмовився і підписав контракт із теробороною. Мені так зручніше: я п'ять днів працюю на трьох роботах, щоб забезпечити сім'ю, а щосуботи — тут, підвищую боєздатність», — каже резервіст Дмитро Тарновський.

Він сам із Донецька, у 2016 році змушений був виїхати, працює лікарем у футбольній академії та тренером-методистом. У Донецьку залишилися родичі, з якими постійно спілкується, переживає за них. «Знаєте, це добре, що зараз розпочався такий ажіотаж і люди згадали, що в нас вісім років триває війна. А то в Києві про це почали забувати. А в Авдіївці це добре пам'ятають», — усміхається він.

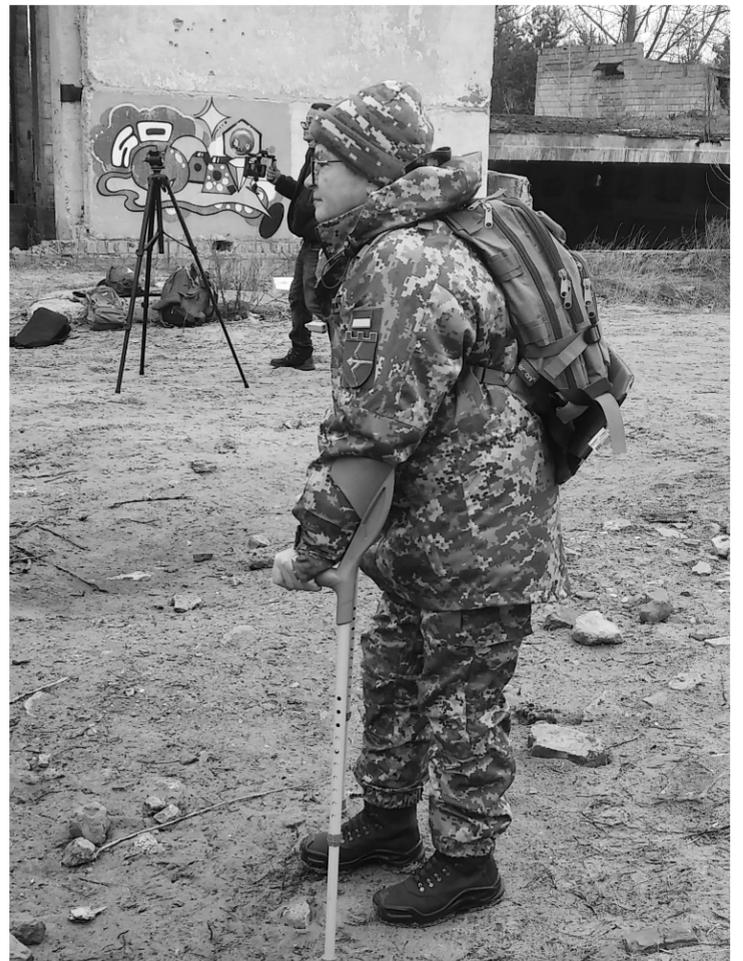
Як записатися в тероборону?

Договір резервіста не дає матеріальної вигоди — держава оплачує лише добова на навчальних зборах (вони можуть тривати від 10 днів до місяця), у яких резервіст зобов'язаний брати участь раз на рік. Але люди й самі готові вкладати гроші у свою бойову підготовку, купуючи зброю, екіпірування, оплачуючи заняття в тири та багато іншого. З нового року, коли про тероборону заговорили у ЗМІ та пішла реклама, таких людей стає дедалі більше.

Для того, щоб підписати кон-

Київці готові захищати своє місто.

Мар'яна Жагло, мати трьох дітей, підписала контракт у 50 років — її історію нещодавно описала газета The Times.

Бійці тероборони готові перемагати. Фото Наталки ПОЗНЯК-ХОМЕНКО.

тракт із батальйоном тероборони, варто звернутися за номером «гарячої лінії» Командування Сил територіальної оборони ЗСУ 0 800 50 70 28 або до територіального центру комплектування та соціальної підтримки за місцем реєстрації (колишній районний військкомат). Там вас направлять на співбесіду з командиром батальйону ТрО, який визначить потенційну посаду претендента й вишиє направлення на військово-медичну комісію. Також для підписання контракту потрібно подати низку інших документів і прийняти присягу.

Утім для того, щоб ходити на рекрутські тренування загонів тероборони, мати на руках підписаний контракт зовсім не

обов'язково. Головне — бажання вчитися військовій справі. Для базової підготовки бійця батальйону ТрО, за умови тренування раз на тиждень, потрібно щонайменше рік, кажуть самі «старожили». Але чим раніше почнеш — тим більше навчишся.

Від бійців тероборони не приховують, що у випадку, якщо Росія піде ва-банк, їх можуть використовувати не лише для патрулювання вулиць та охорони мостів, і не лише в рідному місті. І всі це розуміють. Але розуміють і те, що Україна для них — щось більше, ніж назва території. І вони захищатимуть її до останнього. На фронті та в тилу. Щоб у ворога земля під ногами горіла. ■

ВІДЛУННЯ

Владу ТРУХОНУЛО!

Півроку влада приховувала, що «слуга» Олександр Трухін намагався «зам'яти» ДТП, в яку потрапив, за допомогою величезної суми грошей

Ганна ВОЛКОВА

Ось уже понад пів місяця в Україні тільки й розмов про спортивну сумку, яку возив із собою в багажнику Audi тепер уже колишній заступник голови парламентського комітету з питань бюджету і голова Полтавської обласної організації партії «Слуга народу» 34-річний Олександр Трухін. Його ще називають «касіром» парламентської монобільшості. За деякими даними, що просочилися в пресу, саме Трухін видавав депутатам своєї партії доплати до зарплат у конвертованій валюті.

У доказовій базі ДБР запис із боді-камери патрульного не фігурував

...Того дня, 23 серпня минулого року, Олександр Трухін їхав із Полтави у Київ, де мав взяти участь в урочистому засіданні Верховної Ради. Але близько о 15:30 на в'їзді до столиці автівка нардепа на великій швидкості врізалася у Ford, що рухався у попутному напрямку, а той протаранив Daewoo. Різного ступеня ушкодження отримали шестеро людей, у тому числі двоє дітей. Серед травмованих були також голова комітету арбітрів Федерації футболу України Лучано Лучі та його помічник. На щастя, обійшлося без жертв і важкотравмованих.

Перший коментар київської поліції з цього приводу з'явився на сайті відомства лише за тиждень. Але, що не менш підозріло: протягом цього часу електронні засоби масової інформації одне за одним почали видаляти інформацію про ДТП за участю нардепа. Загалом вона загадково зникла більш ніж із трьох десятків видань. Окремі редактори не приховують, що була «комерційна пропозиція» з боку людей, які відстоювали інтереси Трухіна. «Інформація не зовсім відповідає дійсності», — пояснювали вони, пропонуючи зняти її за винагороду. Інші стверджують, що знімали повідомлення саме з огляду на його «недостовірність». Сам же Трухін, «загоюючи рани», мовчав аж два тижні. Цілих півроку зберігали мовчанку і депутати, начебто очікуючи результатів розслідування ДБР, якому поліція доручила провести розслідування.

Може, «служі» Трухіну все й зійшло б із рук, якби не журналісти «Української правди». Вони зробили елементарну роботу замість правоохоронних органів — просто знайшли патрульного поліцейського, який спілкувався з нардепом одразу після аварії під записом на бодікамеру. Де до цього був запис і чому він з'явився саме зараз, достеменно невідомо, адже відео з нагрудних камер поліцейських — це не їхня особиста відеотека, а регламентована інформація, яка зберігається протягом місяця, відповідно до закону. Тим не менше, 1 лютого запис було оприлюднено разом із коментарями самого патрульного Сергія Петрика. Вочевидь, допускають фахівці, хтось із поліцейських зняв з нього копію, і коли переконався, що справу не розслідують, передав її журналістам.

Це нарбило багато галасу в політичному бомонді й збурило суспільство. Головна редакторка «Української правди» Севгіль Мусаєва розповіла, що за тим відео співробітники видання полювали дуже довго: шукали патрульних, свідків, котрі зголосилися б розповісти подробиці ДТП. За її словами, патрульний, з яким спілкувалися розслідувачі, хвилювався і до останнього не вірив, що його розповідь до чогось призведе. Вона пообіцяла, що колектив видання робитиме все можливе, щоб до нього не застосувалось репресій.

За даними журналістів-розслідувачів, міністр внутрішніх справ Денис Монастирський через кілька днів після аварії бачив відео з бодікамери, але не передав інформації про нього у ДБР, тому запис не фігурував у доказовій базі.

А 4 лютого керівник відділу розслідувань «Української правди» Михайло Ткач повідомив, що редакція видання передала Національному антикорупційному бюро відеозапис із натільної камери співробітника поліції, на якому зафіксовано, як нардеп Олександр Трухін намагався втекти після ДТП та пропонує правоохоронцю хабар.

«Я тихенько зараз у ліс піду... А потім тобі віддячу»

В інтернеті є повна розшифровка розмови патрульного з Олександром Трухіним одразу після скоєння ним ДТП. Тому виділимо лише основне.

Як видно із запису, Трухін з самого початку заперечував, що на момент аварії він був за кермом. При огляді місця події вину за потрійну ДТП узяв на себе Віктор Склема — підприємець з Хорола, який свого часу працював помічником народного депутата Костянтина Іщайкіна. На днях ДБР, оперативно проаналізувавши записи сотень камер відеофіксації, установлених на автотрасі від Полтави до Борисполя, чого не спромоглося зробити за півроку, заявило про те, що «Ауді» вів чоловік у червоній футболці, у якій був тоді саме громадянин Склема, а не Трухін — чоловік у білій сорочці, на якого вказували свідки. Але от біда: як на те, самого моменту зіткнення жодна камера не зафіксувала, бо на оновленому відрізку траси від Борисполя до Києва їх начебто на той момент ще не установили. Одразу якось виникають сумніви... Та й поведінка Трухіна, в якого біла сорочка виявилася у крові, вказує на те, що він хвилювався значно більше, ніж його попутник у червоній футболці. Чому? І чому він шукав свої окуляри під водійським сидінням, якщо, за його твердженням, у момент зіткнення спав на задньому? Одне слово, є запитання.

Разом із Трухіним і Склемою в «Ауді» знаходився і голова фракції «Слуга народу» Полтавської облради Фахрадін Мухтаров, якого скандальний нардеп називає своїм «кентом», тобто другом, на сленгу гопників.

На відеозаписі чути, як Олександр Трухін каже: «Я тихенько зараз у ліс піду», «Ми потім знайдемося і я тобі віддячу». Але вже незабаром пропонує віддячити поліцейським на місці, й говорить, що в багажнику його машини лежить спортивна сумка з грошима. «Там 150 тисяч. Я вам про всяк випадок відвантаж 150. Залиште собі як бонус... 150 — ось, це цукерок, шоколадок бл*дь, печенючок, всього бл*дь, все, що ми не дожрали».

За словами Петрика, Трухін мав ознаки алкогольного сп'яніння, але від проведення експертизи демонстративно відмовився.

А патрульний Сергій Петрик відмовився від хабара у 150 тисяч (швидше всього, доларів), який пропонував йому нардеп Олександр Трухін. (Була така сума чи ні, достовірних даних наразі немає, і не факт, що вони з'являться). Можливо, ті гроші призначалися для «конвертованих» виплат на родним обранцям. Але озвучена сума, як дехто одразу порахував, перевищує зарплату поліцейського за 20 років. Його гідність виявилася вищою, ніж у тих, хто намагався зам'яти справу Трухіна.

Фото з сайту volynnews.com.

Олександр Трухін.

Чесний патрульний спричинив цілу низку гучних заяв

Партія «Слуга народу» практично одразу після оприлюднення журналістського розслідування виступила із заявою про те, що «Трухіну не місце ні у фракції, ні у партії». І менш ніж за добу після цього його виключили з фракції. Так само швидко його «попросили» і з посади голови полтавського осередку партії. Дивно, ніхто не став чекати на розслідування і не керувався презумпцією невинуватості.

Відкрестився від Трухіна й головний поліцейський країни Денис Монастирський, якому нардеп намагався телефонувати з лісу, щоб заглянути ситуацію (бодікамера патрульного це зафіксувала). Більше того, у відомстві поспішили перевести стрілки на ДБР. «Поліцейські сумлінно виконали свої службові обов'язки з документування цього ДТП. Встановлення всіх фактів і обставин ДТП за участю народного депутата України й прийняття відповідних процесуальних рішень належать до повноважень Державного бюро розслідувань», — йдеться в повідомленні. Сам Монастирський згодом уточнив, що йому «доповідали про відсутність відео з бодікамери поліцейських, які оформляли це ДТП». За його словами, нині Національна поліція проводить службове розслідування щодо того, яким чином це відео зникло і раптом з'явилось.

З відповідною заявою виступив і президент Володимир Зеленський, наголосивши, що до народних депутатів, які вчиняють злочини, має бути особлива увага.

Тим часом фракція «Європейська солідарність» зареєструвала у Верховній Раді проєкти постанов про звернення до президента щодо звільнення директора Державного бюро розслідувань Олексія Сухачова та міністра МВС Дениса Монастирського.

І Фахрадін Мухтаров уже не голова фракції партії «Слуга народу» у Полтавській обласній раді. Його також екстрено звільнили через те, що «вводив у оману слідство протягом тривалого часу, прикриваючи свого друга Трухіна».

Мільйонер, який не соромився компенсації за проживання в готелі

Хто ж такий цей Олександр Трухін, який має покровительство на найвищому рівні? Землевласник, родом з Кам'янського Дніпропетровської області, особа доволі неоднозначна.

«Депутат від усіх партій», політична «тітушка»... Як тільки не називають Трухіна за те, що він змінив партії, немов рукавички. В 2015 році він був обраний депутатом Полтавської облради по округу №6 (колишній Глобинський район) від «БПП «Солідарність», але за перший рік роботи жодного разу не прийшов на засідання земельної комісії, в якій працював. Потім став членом депутатської групи «За успішну Полтавщину», яка вже у новому складі обрала трансформувалася у фракцію партії «За майбутнє». До того ж, за даними порталу «Чесно», депутатом він був ніяким — злісним прогуюльником і першим кандидатом на позбавлення депутатського мандата. А на останніх виборах у парламент здобув перемогу на рідній Дніпропетровщині по одномандатному 40-му

округу під лозунгами «Слуги народу».

Його передвиборча кампанія супроводжувалася локальним скандалом. Виборці ще тоді вимагали від Володимира Зеленського зняти кандидатуру Олександра Трухіна, вказуючи на його нечесність: у декларації за 2018 рік він показав лише 100 тис. грн. зарплати за основним місцем роботи і 473 тисячі гривень заощаджень на банківському рахунку, «засекретивши» доходи від іншої підприємницької діяльності. На той момент, зокрема, він мав «Фермерське господарство О.М. Трухін», якому належали значні земельні площі в селі Андріївка Хорольського району (у листопаді 2019-го воно було продане нинішньому депутату Полтавської облради Фахраддину Мухтарову). А ще ж за сумісництвом працював головою наглядової ради ПАО «Полтаварибгосп». Зате через рік задекларував уже 22 млн грн. готівкових коштів, вказавши, що це подарунок від батька напередодні його депутатства.

Виборці скаржилися також на те, що кандидат у депутати розміщував агітаційні матеріали без вихідних даних про замовника, що вказувало на їхню «ліве» походження, і встановлював щити, де заманеться, тим самим порушуючи закон України «Про благоустрій населених пунктів». «У парламент від «Слуги народу» іде людина з команди, проти якої ми боролися. Про яке перезавантаження може бути мова?» — обурювалися виборці.

Та все ж Олександр Трухін зайняв крісло у парламенті й навіть став заступником голови Комітету з питань бюджету. Більше того, він був куратором «бюджетних процесів» і займався, пишуть ЗМІ, збором коштів для неофіційної партійної каси, проводив домовленості з іншими фракціями. Доволі тісно співпрацював з координатором «Великого будівництва» Кирилом Тимошенком і мав заступництво голови офісу президента Андрія Єрмака. Словом, входив до близького оточення президента Володимира Зеленського.

У столиці нардеп користувався номером у готелі «Київ» й отримував за нього компенсацію з державного бюджету, попри те, що його дружина орендує квартиру в столиці. Трухін — один з 65 «слуг» — гривневих мільйонерів, які отримують компенсацію на житло з бюджету. Наразі його задекларовані статки становлять 20 мільйонів гривень.

А в іншому це цілком приємний молодий чоловік, батько двох малолітніх дітей. Уміє стратегічно мислити, працювати з інформацією, навіть новою для себе. Любить футбол, подорожі, активний відпочинок, зокрема риболовлю та полювання. Принаймні так ще недавно характеризував його голова Полтавської обласної ради Олександр Біленький, коли Трухіна рекомендували на посаду керівника обласної парторганізації. Поділюють, вони ділові партнери і просто «кенти»...

...Резонанс в історії з Трухіним викликав не стільки факт самої ДТП, скільки факт того, наскільки безглуздо її намагалася приховати влада. Розвиток подій в останні дні — це лише видимість її принциповості. І ще один мінус до рейтингу президента. ■

■ БОРГИ НАШІ

Чек за протистояння

Загроза російської воєнної агресії дозволила Україні викупити частину наших зовнішніх боргів та отримати безпрецедентну допомогу від Заходу

Олег ГАНСЬКИЙ

Перебування України на межі між війною і миром через потенційну загрозу з боку Російської Федерації хоча й, з одного боку, виявили негативний вплив на економічну ситуацію у нашій державі (головним чином через зменшення обсягів прямих іноземних інвестицій), але, з іншого боку, війна подарувала нам певне вікно можливостей. Адже «завдяки» напруженню на кордоні України змогла викупити частину своїх боргових зобов'язань, а з іншого — ми отримуємо чергові порції допомоги від наших західних партнерів. І не лише зброєю, а й «живими» грошми.

Тепер ми винні менше

Українські єврооблігації подешевшали через ситуацію із загрозою вторгнення Росії, і Мінфін викупив частину боргів. Як пояснив міністр фінансів нашої держави Сергій Марченко, Україна користується моментом і скуповує власні борги.

«Криза — це не лише проблеми, а й можливості. І ми ними користуємося», — сказав міністр, додавши, що завдяки «угодам з активного управління державного боргу» виплати з погашенням єврооблігацій у вересні будуть на 100 млн доларів меншими — становитимуть 912 млн доларів замість 1 млрд доларів.

Також Мінфін викупив частину ВВП-варантів (варант — цінний папір, що дає його власникові право на купівлю деякої кількості акцій компанії у будь-який час до завершення дії контракту за певною ціною. — Ред.) — фінансової угоди, укладеної в 2014 році експертом фінансів Наталією Ярьською задля недопущення дефолту України після виведення експрезидентом Віктором Януковичем значної частини державних фінансів. Унаслідок чого, за словами Марченка, «державна Україна володіє 20 відсотками» цих деривативів.

«Це далекоглядний крок. Це свідчення нашої турботи про майбутні покоління, які не повинні позичати», — сказав Марченко, запевнивши, що Україна вчасно та в повному обсязі обслуговуватиме свої боргові зобов'язання. «Ми слова «списання боргів» навіть не вживаємо... Боргові зобов'язання потрібно обслуговувати вчасно та в повному обсязі — це створює довіру та дає можливість у майбутньому запозичувати під нижчі відсотки, скорочувати кредитні ризики та покращувати кредитні рейтинги», — сказав він.

За офіційними даними, держборг України за підсумками минулого року зріс на 7,7 млрд доларів і склав 97,95 млрд доларів. 2022 року Україна має

виплатити 550,71 млрд гривень, у тому числі за внутрішнім боргом — 423,97 млрд гривень, за зовнішнім — 126,74 млрд гривень.

Захід дає без відсотків

Водночас зі зменшенням суми боргів світ фінансово допомагає Україні, яка сьогодні потерпає від загрози російського вторгнення. Раніше Євросоюз затвердив надання Україні макроекономічної допомоги в розмірі 1,2 мільярда євро. Як зазначив міністр фінансів Сергій Марченко, перший транш цієї допомоги Україна отримає наприкінці березня — на початку квітня 2022 року. Тоді на рахунки Києва надійдуть 600 мільйонів євро. Щодо другого траншу, то його Україна отримає вже після затвердження сторонами короткострокових заходів щодо впровадження структурних реформ.

Також Україні допомагають США — як фінансово, так і з постачанням зброї. Минулого тижня з'явилася інформація, що нашій державі буде запропоновано кредитну гарантію на суму 1 мільярд доларів. За інформацією ЗМІ, Україна зможе розмістити суверенні боргові зобов'язання під гарантії американського уряду. Завдяки такій можливій економічній допомозі від США Україна ма-

Російські танки біля наших кордонів суттєво збили вартість українських боргових паперів.

Фото з сайту slovoidilo.ua.

тиме шанс залучити кошти під менший відсоток.

Також нещодавно в Палаті представників США відбулися чергові збори щодо ситуації в Україні. У цей час відповідна заява про фінансування нашої держави прозвучала від радника президента США з національної безпеки Джейка Саллівана. Через російську загрозу Захід почав спрямовувати в Україну фінансову допомогу різними шляхами і для різних цілей. Зокрема, США серйозно вивчали додаткові можливості для підтримки економіки України.

Також Франція пообіцяла виділити Україні 1,2 мільярда євро кредиту. Ці гроші потрібні для стабілізації нашої економіки. Про це стало відомо після нещодавнього візиту президента Еммануеля Макрона. Приєдналася до ініціативи й Німеччина, канцлер якої Олаф Шольц зустрівся з Володимиром Зеленським у Києві. Німеччина надасть Україні фінансову підтримку на тлі загрози нового російського вторгнення — йдеться про 150 мільйонів євро нових кредитів. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Штати уникли дефолту...

Сенат Сполучених Штатів Америки втретє з вересня проголосував за тимчасові заходи, аби уникнути дефолту, — до березня країні потрібно визначитися з довгостроковим рішенням.

Своїми рішеннями Конгрес та Сенат Штатів розблокували фінансування уряду до 11 березня. Тепер білль повинен підписати президент Джо Байден. Такий крок був необхідний, адже демократи та республіканці з минулого року не дійшли компромісу щодо довгострокового рішення фінансування бюджету.

Тринадцяте відтермінування дасть достатньо часу для того, аби укласти угоду між партіями, яка б дозволила уникнути шатдауну (призупинення фінансування. — Ред.) до кінця 2022 фінансового року. США вже втретє з вересня тимчасово піднімають боргову стелю та продовжують план фінансування на рівні, затвердженому ще колишнім президентом країни Дональдом Трампом.

Якщо за три тижні Штати не впоруються з довгостроковими заходами, країні доведеться або знову тимчасово підняти стелю фінансування, або допустити повну зупинку роботи уряду.

■ ТЕНДЕНЦІЇ

Два полюси бізнесу

В Україні не існує механізмів перерозподілу національного доходу на користь широких верств населення

Олег ГАНСЬКИЙ

Деяке поліпшення економічної ситуації в Україні, яке було зафіксовано торік, ймовірно, залишиться в історії. Цьогоріч перед державою стоять доволі суттєві виклики, спричинені популістським бюджетом, негативною кон'юктурою на зовнішніх ринках та загрозою воєнних дій з боку РФ. А також — відсутністю необхідних реформ, які не дозволяють українцям поліпшити своє матеріальне становище навіть у випадку позитивних тенденцій у розвитку економіки.

Закупити в Росії

В Україні за 2021 рік — порівняно з 2020 роком — експорт товарів збільшився на 38,4%, до 68 млрд доларів (1,94 трлн гривень). Імпорт також зріс — на 34%, до 72,8 млрд доларів (більше 2 трлн гривень).

За даними Державної служби статистики, сальдо зовнішньої торгівлі товарами було негативним і становило 4,7 млрд доларів. Утім і в позаминулому році цей показник також був негативним і становив понад 5,1 млрд доларів. Таким чином, за минулий рік ми маємо позитивну динаміку, хоча й негативні результати.

У Держстаті повідомляють: зовнішньоторговельні операції минулого року проводилися з партнерами з 235 країн

світу, а коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,94 (2020 року — 0,91). Найбільше товарів за 2021 рік Україна експортувала до Китаю — на 8 млрд доларів, що на 12,7% більше, ніж за 2020 рік. На другому місці Польща з 5,2 млрд доларів експорту, це майже на 60% більше, ніж попереднього року, а на третьому — Туреччина з понад 4,1 млрд доларів, що у свою чергу є на 70% більше порівняно з 2020 роком.

Основними товарними позиціями українського експорту в 2021 році були чорні метали — більш ніж на 13,9 млрд доларів, що на 81% більше, ніж за 2020 рік. Далі йдуть зернові (на 12,34 млрд доларів, що на 31% більше, ніж попереднього року) та жири й олії тваринного або рослинного походження (на 7 млрд доларів, що на 22,5% більше у порівнянні з 2020-м).

Найбільше імпортувала Україна в минулому році також із Китаю — на 10,97 млрд доларів, що майже на 32% більше, ніж за 2020 рік. Друге місце в Німеччині (майже на 6,3 млрд доларів, що на 17,7% більше, ніж попереднього року). Третє місце — як це не дивно на восьмий рік російсько-української війни та загрози нового протистояння, займає... Російська Федерація — закупівля товарів у якій зросла на 6 млрд доларів, що майже на 34% більше в порівнянні з 2020 роком.

Найбільше у 2021 році Україна імпортувала палива, мінеральні добрива, нафту та продукти її перегонки (на 14,3 млрд доларів, що на 79,5% більше, ніж за 2020 рік), машини, обладнання та механізми (на 14,2 млрд доларів, що на 23% більше у порівнянні з 2020 роком), а також продукцію хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості (на 9,7 млрд доларів, що майже на 33% більше, ніж попереднього року).

ВВП не для народу

У нинішньому році, як передбачається, ситуація буде суттєво гіршою. На думку експертів, існує тенденція до зменшення попиту з листопада 2021 року через військову загрозу, люди відкладають покупки нерухомості та інші великі витрати, роблять заощадження на «чорний день».

Через загрозу гострої фази війни відчувається зменшення ділової активності, менша кількість інвесторів, Національний бізнес призупиняє діючі проекти, що особливо потребують значних інвестицій.

При цьому влада плекає роздутий популістський бюджет: рекордні витрати на дороги, 1500 грн кожному вакцинованому, гроші для закупівлі смартфонів пенсіонерам, дешевший газ для виробників продуктів, економічний паспорт та фонд майбутніх поколінь з наступного року. Все це, на думку аналітиків, допустимо, коли економіка розвивається і є гроші. На жаль, ресурсів для реалізації цих ідей Україна не має. Чи має?..

«В Україні можна часто почути дві полярні думки. Перше — все добре, прекрасна маркізо! ВВП у доларах зростає, середня зарплата — теж. А критика? Ну, українці люблять прибіднюватися. Друге — все погано, доходи низькі, бюджет дірявий, інфраструктура розвалюється, — написав на своїй сторінці у

фейсбуці економіст, фінансовий аналітик Олексій Куц. — Насправді це просто відчуття двох полюсів нашого суспільства: 10% живуть в економіці раю, 50% — живуть в економічній пекла, ще 40% — перебувають у чистилищі».

За словами Куца, річ у тому, що ми не маємо механізмів перерозподілу національного доходу на користь широких верств населення. «В Україні не створено системи національних резервних фондів, немає ефективних механізмів конвертації зростання ВВП у збільшення добробуту простих громадян. Економічне зростання у нас кон'юктурне, за рахунок позитивної динаміки на зовнішніх сировинних ринках. ВВП у доларах збільшується за допомогою дефлятора (інфляції) на тлі стабільного номінального курсу гривні. У нас може бути рекордний урожай зерна, максимально високі ціни на соняшникову олію, що експортується, висока динаміка цін на метали і стрибок цін на залізну руду з 60 до 220 доларів за тону, але мінімальна пенсія при цьому в 2022 році становитиме 1934 гривні, збільшившись із... 1854 гривень. А середня зарплата приросла на 500 грн».

При цьому, за словами експерта, в нас експорт сировини б'є рекорди, але існує найвище у Європі навантаження комунальних тарифів на сімейні доходи. «У такому варіанті, кон'юктурне зростання економіки веде лише до збагачення тонкого прошарку населення та збіднення всіх інших. Чому? Річ у тім, що інфляційне зростання підтримує всі внутрішні ціни: від вартості хліба та палива до оплати житла. Це модель приватизації доходів на користь кількох ФПГ та націоналізації збитків (соціалізації, усупільнення) за рахунок мільйонів простих українців, які й оплачують своїми доходами ціновий вибух інфляції, що імпортується», — констатує Олексій Куц. ■

ПРОБЛЕМА ГАЛУЗИ

Поважні люди на землі

Розвиткові фермерського руху в Україні заважають ставки влади на олігархів та орієнтований на них же «ринок землі»

Олег ГАНСЬКИЙ

Понад три десятиліття тому, на руїнах Радянського Союзу, українські селяни вирішили відмовитися від колишньої практики господарювання, що ґрунтувалася на колгоспах і радгоспах — а замість них створити нічні, сучасні фермерські господарства. Така практика успішно діяла в багатьох державах світу і саме таким шляхом пішли наші сусіди, колишні країни так званого пост-соціалістичного табору. Сьогодні, оглядаючись назад, громадські активісти констатують: за цей період зроблено було багато, але не зроблено — ще більше. І цей фактор суттєво гальмує розвиток українського аграрного сектору, створює соціальні проблеми в селах, сприяє розвитку трудової міграції. І поки держава не зрозуміє, яка відповідальність лежить на ній за долю українського села, проблема тільки загострюватиметься.

Фермерська сотня

Нещодавно в агенції «Укрінформ» відбулася пресконференція Асоціації фермерів та приватних землевласників України «32 роки фермерському руху України: успіхи та невдачі». Президент Асоціації фермерів і приватних землевласників України Віктор Гончаренко, відкриваючи дискусію, сказав: «Без селянина немає держави, без фермера — майбутнього». Асоціація, за його словами, створена самими фермерами для захисту своїх прав і своїх інтересів, для захисту своїх сіл і своїх господарств. «Ми єдині з громадських організацій, хто може говорити від імені фермерів, висловлюючи нашу спільну позицію, адже нас не фінансують ні політики, ні олігархи», — сказав Віктор Гончаренко, додавши, що фермери сьогодні — це прості люди, які працюють і живуть у селі, тримаючи на собі всю соціальну сферу та годуючи український народ.

За його словами, сьогодні в Україні створюються десятки громадських організацій, які іменують себе «фермерськими», але серед них є значна частина псевдофермерських, створених на гроші олігархів, які проповідують політику, спрямовану на шкоду державі.

«Раніше, в 1990-ті роки, на фермерів дивилися скоса, а зараз у селі фермер — один із найповажніших людей. Керівники місцевого самоврядування вже давно зрозуміли, що краще би в селі було 20-30 фермерів, сімейних, об'єднаних у кооперативи, і наша держава була би незалежна і могутня», — сказав президент Асоціації фермерів і приватних землевласників України.

«Перша сотня фермерів у 1990 році створила оргкомітет і поставила мету створити масовий фермерський рух як альтернативу совітській і колгоспно-радгоспній системі. Це був виклик. Але найголовніше досягнення — що ми з цього світу прорубали вікно у фермерський устрій. Там, де панує фермерський устрій, там панує добробут і процві-

тання», — згадав початок формування фермерського руху один із перших фермерів, а нині голова Союзу українського селянства Іван Томич.

За його словами, ми пройшли важкий шлях до цивілізованого європейського устрою. «Становлення фермерства відбувалося не завдяки, а всупереч. Фермерів нищили, цькували, нападали, вбивали... Але ми продовжували боротися за демократію, фермерський устрій, незалежність, добробут та іншу, нову Україну», — продовжує Іван Томич. — Наскільки нам вдалося реалізувати наші плани? Якщо бути зовсім чесними, ми отримали не зовсім те, що хотіли. Адже в Україні сьогодні тільки десятину продукції виробляє український фермер. Тим часом домінуюча форма господарювання сьогодні — олігархічний устрій. Наслідки цього відчуває кожен українець. Тим, що наші продукти зникають, а ціни на них — космічні. Адже більшість українських чорноземів перебуває під контролем транснаціональних компаній».

Законои ухвалили, але...

За словами Івана Томича, наші сусіди — румуни, поляки — зробили свою реформу набагато успішніше. І там не 10%, а 90% від загального обсягу виробництва аграрної продукції припадає на фермерський устрій. «Не 30 тисяч, як в Україні, фермерських господарств, а 1,5 млн у Польщі, 3,8 млн господарств у Румунії. І саме туди, особливо до Польщі, сьогодні рвуться наші люди — заробити і вирішити ту проблему, яка сьогодні існує в їхній родині», — сказав голова Союзу українського селянства.

«Сьогодні йде зухвала боротьба проти українського селянства, і вона вся побудована на тому, що комусь цікава земля. Зайвими стали сільгоспвиробники, зайвими стали селяни — і тихо під супровід злочинних законів їх витісняють зі своєї землі. Стираються села з мапи України, їх мешканці розбігаються хто куди, залишаються старенькі батьки, а ті люди, які ще сповнені сил, їдуть за кордон у пошуках чергового шматка хліба. Це становище ганебне, і його треба виправляти», — продовжує Віктор Гончаренко. — Півроку тому, коли з'явився ринок землі, ми не побачили на ньому фермера — його витіснили звідти. У фермера немає можливості, немає коштів, аби стати власником землі».

Фінансова ситуація на селі і справді залишає бажати кращого. «Нам кажуть: торік у вас був урожайний рік. Так, був хороший врожай і вигідна ціна на вирощену продукцію. Але навесні, коли почали закуповувати посівні матеріали, мінеральні добрива, запасні частини, — гроші закінчилися. І це ще навіть не дійшли до запасних частин. Дилема — чи йти боротися, чи померти на цій землі», — крушно констатує Віктор Гончаренко. — Нам кажуть, що уряд займається підтримкою фермерів, але слова розходяться з ділом.

Це знуцання, цинізм, робота проти України».

«Так, з одного боку, ми можемо говорити про певні успіхи, — зазначає Іван Томич. — Сьогодні ми сформували цивілізовану законодавчу базу, найкращу не лише серед колишніх соціалістичних, а й серед більшості європейських країн — Закон про фермерське господарство, Закон про сімейне фермерське господарство, законодавчо визнана сільськогосподарська обслуговуюча кооперація. У жодній екстрадянській країні такої немає. Також варто відзначити Закон про дорадчу службу. Всі ці документи відкривають можливості для реалізації мети, до якої ми йшли. Але українські уряди не виконували свою місію і не втілювали ці закони в життя».

«В останні роки з'явилася дотація тим, хто тримає більше двох корів. Це плюс, адже ми бачимо, як катастрофічно скорочується поголів'я корів, особливо у приватному секторі. Також було створено Фонд гарантування кредитів для фермерів — ситуація дуже складна, днями до мене звернувся представник одного з великих банків, щоби я запропонував фермерів, які можуть узяти кредити. Я сказав, що охочих є багато, але ж у них критерій — 300 і більше гектарів землі. І тому ці люди, які можуть і мають бажання працювати на селі, залишаються без фінансової підтримки. Існує Фонд підтримки фермерів, але його фінансування недостатнє, щоби охопити велику кількість фермерів», — підключається до дискусії Віктор Шеремета, перший віцепрезидент Асоціації фермерів і приватних землевласників України.

Раніше, за його словами, під час роботи уряду Володимира Гройсмана, було затверджено концепцію розвитку фермерського руху — і країна побачила стрімке зростання. «Працювала система додаткової компенсації на техніку, насіння, а також програма компенсації відсотків по кредитах, де фермери отримують позику під 1%. І я знаю, що перший рік програми багато фермерів не вірили, що це може працювати. Але наступного року всі побачили, що вона дієва, працює без «відкатів», — та, на жаль, у наступні роки система припинилася, були запропоновані умови 5-7-9%, але критерії фермерів, які ставилися, виявилися надто жорсткими. Банки орієнтувалися на великого виробника, і, як вони мені говорили, їм вигідніше попрацювати з одним великим виробником, ніж з десятками дрібнішими. Тому говорять, що фермер перебуває не в рівних умовах з великим господарством. І тому держава має більше працювати на те, щоби підтримати малого і середнього фермера», — констатує Шеремета.

«Тож державна підтримка фермерів мізерна, — погоджується з ним Віктор Гончаренко. — На ній піаряться, виділяючи мільярди, але якщо розподілити ці гроші між фер-

Провідники фермерського руху звернулися до влади, аби там, нагорі, почули голос українського селянина.

Фото Укрінформ.

мерами, виходить мізер. Найбільшою допомогою було би, якби фермерам не заважали працювати — без штрафів і залякування».

Олігархи не обробляють землю

Негативно оцінюють в Асоціації і скандальний закон №5600, що позиціонується як так звана боротьба влади з олігархами. «З ким ви боретесь?! — емоційно звертається до влади Віктор Гончаренко. — З людьми, які мають по 50 соток городу і руки яких порепані від роботи? Сьогодні дрібний бізнес розсипається. Перший приклад невдалої аграрної реформи кожен з нас відчув на собі — по цінах, які склалися в супермаркетах. І найцінічніше, що в цих негараздах звинувачують фермерів — мовляв, це вони підняли ціни на продукти харчування. Але ніхто не говорить вголос, що знищений дрібний сільгоспвиробник. Адже левову частку дешевої сільгосппродукції, що її реалізовували на ринках, виробували дрібні господарства. І сьогодні ця продукція зникла — разом із приватними господарствами».

Президент Асоціації фермерів і приватних землевласників України наголошує: люди хочуть працювати у легальному полі, працювати чесно, але контролюючі органи тиснуть на них постійними перевітками та змушують платити необґрунтовані штрафи. «Коли фермери почули, що в нас сьогодні буде пресконференція, мій телефон був червоною: масові скарги, що блокуються податкові накладні — як це було рік, і два, і три тому. Сьогодні фермери проплатили дизельне паливо, але бояться везити його у свої господарства. Бо навіть наявність ліцензії не врятує від приїзду податківців, які випишуть пів мільйона штрафу», — зазначає Віктор Гончаренко.

«Тож чому немає в Україні мільйонів робочих місць, немає якісних і доступних продуктів харчування, немає сильної економіки? Бо немає фермерського устрою», — змальовує проблему Іван Томич.

«Виникають питання з ринком землі. На Полтавщині вже є випадки, коли іноземці отримують українське громадянство і скуповують наші землі. Ми були проти цього закону, навіть перекидали траси, — каже керівник Полтавського осередку Асоціації Василь Бурлака. — Фермери хочуть викупити свої 20-30 гектарів у постійне користування, але вони не мають грошей на це. Торік же полтавські фермери сплатили близько мільярда податків. А їх там 2,5 тис. фермерів — і вони мають лише 15% від оброблюваних площ, всього лише 50 тис. га рілля».

СТАТИСТИКА

Скільки фермерів в Україні

За словами голови Союзу українського селянства Івана Томича, в перший рік створення фермерських господарств в Україні, в 1991 році, було створено перших 100 одиниць цих господарств. У 1994 році — перших 35 тисяч, до 2010-го — 45 тисяч господарств, які сплачували податки і створювали робочі місця. Після 2010 року з'явилася тенденція до зниження. На сьогодні в Україні працює 32,5 тис. фермерських господарств.

Майдан, війна, захист країни...

Ще один аспект, на який чомусь не звертає увагу влада, — патріотизм людей, які обробляють свою землю, а тому готові захищати її до останньої краплі крові. Що виглядає особливо актуально з огляду на останні події на українському кордоні.

«Над Україною нависла загроза ззовні, панує паніка. Фермери як один готові стати на захист нашої держави, ніхто з нас нікуди не побіжить: тут наша земля, наші господарства, наші домівки, наші діти. А ті олігархи, яким українська земля найбільше ласка, вилітають на чартерах за кордон: «Ви, мовляв, бережіть свою землю, ми потім повернемося». Тож фермери разом з українським народом не поступляться жодним метром нашої української землі, це ми можемо гарантувати», — резюмує Віктор Гончаренко.

«Так, український фермер — патріот. Він учасник усіх демократичних майданів, і не тільки учасник, а й годувальник. Не тільки народу, а й патріотів, які були в нас всі ці роки. Це активний учасник боротьби за Україну на передньому фронті з 2014 року», — продовжує Іван Томич.

«Останні роки ми відчуваємо бурхливі зміни в нашій державі. І фермер стояв на чолі цих змін. Наш побратим Віктор Чмиленко загинув на Майдані. Ми знаємо тих фермерів, які в аграрних районах Донецької, Луганської областей не пустили різних «моторол» у свої регіони. Ми знаємо Булаха в Криму, який відстоював українські інтереси», — додає Віктор Шеремета.

«Я би хотів звернутися до президента України: в час, коли фермер виходить у поле, а не пакує валізи і не втікає з України, великим боєм є нерегульованість статусу земель постійного користування у 25 тис. фермерських родин. Нам пообіцяли в 1991 році, що ці землі будуть у нашій приватній власності. Але український фермер не отримав землі, і її доля не визначена. Пане президенте, вирішіть! Як ви вирішили утворити наше професійне свято своїм указом. І це буде серйозним кроком зміцнення України — незалежної, сильної, яка готова дати відсіч будь-якому ворогу. І разом ми переможемо», — каже Іван Томич. ■

UA: Перший	КАНАЛ «1+1»	ІНТЕР	КАНАЛ «УКРАЇНА»	ICTV	НОВИЙ КАНАЛ
06.00 3.20 Я вдома 06.30 М/ф «Лисичка з качалкою» 06.40 М/ф «Найменший» 06.50 М/ф «Нікудишко» 07.00 8.00, 9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 1.10, 2.40, 5.20 Новини 07.05 Д/ф «Дика планета» 07.25 Лекції TEDxKyiv 07.45 Невідомі Карпати 08.10 «Девід Рокко. Італія на смак» 09.10 3.45 Т/с «Потрійний захист» 11.00 Прозоро: про соціальне 12.00 18.20 «По-людськи» 13.10 Біатлон на «Суспільному». Чемпіонат світу серед юніорів. Гонка переслідування. Молодь, хлопці 14.00 Біатлон на «Суспільному». Чемпіонат світу серед юніорів. Гонка переслідування. Молодь, дівчата 14.35 Міста та містечка 15.10 21.30, 1.35, 3.05, 5.45 Спорт 15.20 Біатлон на «Суспільному». Чемпіонат світу серед юніорів. Гонка переслідування. Юніори, хлопці 16.30 Д/ф «Боротьба за виживання» 17.00 Прозоро: про головне 19.10 Д/ф «Світ дикої природи» 20.05 «Дикі обрії Африки» 21.45 «Зворотний відлік» 23.30 Перша шпальта 00.15 Біатлон на «Суспільному». Чемпіонат світу серед юніорів. Гонка переслідування. Юніори, дівчата 01.45 Т/с «Спогади Шерлока Холмса»	06.30, 7.10, 8.10, 9.10 «Сніданок з «1+1»» 07.00, 8.00, 9.00, 12.00, 14.00, 16.45, 19.30, 4.30 ТСН 09.25, 10.20 «Життя відомих людей-2022» 11.15, 12.20, 14.15 «Твій день» 14.45 «Одруження наосліп» 17.10 Мелодрама «Крила кохання» 20.50 «Преспорт» 20.55, 21.40 Комедія «Папик-2» 22.35 «ТСН 10 вражаючих подій дня» 22.45 «Твій вечір-2022» 23.30 Бойовик «Нікіта» 01.55 «Голос країни-12» 05.45 «Життя відомих людей»	02.00 Х/ф «Поїзд поза розкладом» 03.30 Х/ф «Весь світ в очах твоїх» 04.50, 5.10 «Телемагазин» 05.20, 22.05 «Слідство вели... з Леонідом Каневським» 07.00, 8.00, 9.00, 12.00 Новини 07.10, 8.10, 9.20 «Ранок з «Інтером»» 10.05, 18.00, 19.00, 4.15 «Стосується кожного» 12.25 Х/ф «Фантомас» 14.35, 15.25 «Речдок» 16.05 «Чекай на мене. Україна» 17.40 «Новини» 20.00, 3.45 «Подорожі» 21.00 «Речдок. Термін давнини. Прем'єра» 23.55 Х/ф «Спадок брехні» 01.50 Т/с «Той, хто не спить»	06.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною 07.00, 8.00, 15.00, 19.00, 23.00 Сьогодні 09.00 Зірковий шлях. Новий сезон 10.15 Місія: краса. Новий сезон 11.20, 15.30 Т/с «Хірургія. Територія кохання» 16.00, 17.00 Т/с «Водна поліція» 20.10 «Говорить Україна» 21.00 Т/с «Ти мене ніколи не забудеш» 23.10 Т/с «Три сестри» 01.30 Телемагазин 02.00 Гучна справа 03.00 Реальна містика	05.05 Скарб нації 05.15 Еврика! 05.20 Служба розшуку дітей 05.25 Громадянська оборона 06.30 Факти тижня 08.45 Факти. Ранок 09.10, 19.20 Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм 10.05 Антизомбі 10.55, 13.20 Х/ф «Богемна рапсодія» 12.45, 15.45 Факти. День 14.10, 16.25 Т/с «Розтин покаже-2» 16.40 Т/с «Пес» 17.45, 21.25 Т/с «Морська поліція. Чорноморськ» 18.45, 21.05 Факти. Вечір 20.20 Прихована небезпека 22.30 Свобода слова 23.55 Х/ф «Одного разу... у Голлівуді» 02.50 Я зняв!	05.40, 7.00 «Kids time» 05.45 М/с «Том і Джеррі» 07.05 «Орел і решка» 10.05 Х/ф «Страшилки-2: привида Гелловіна» 11.55 Х/ф «Страшилки» 13.55 Х/ф «Шість днів, сім ночей» 15.55, 20.00 «Хто зверху?» 18.00, 19.00 Т/с «Будиночок на щастя» 22.10 Х/ф «Стажер» 00.50 Х/ф «Плейбой під прикриттям» 02.25 «Служба розшуку дітей-2022» 02.30 «Зона ночі» 04.50 «Абзац!»
5 канал					
04.45 «Тор Shop» 05.55 «Вартість життя» 08.05 Х/ф «Прощайте, фараони!» 09.40 Х/ф «Без року тиждень» 11.05 Т/с «Коломбо» 12.30, 16.30, 19.00, 2.45 «Свідок» 13.00, 18.00, 3.10 «Випадковий свідок» 14.10, 21.15 Т/с «Менталіст» 15.55, 17.00, 19.30 Т/с «CSI: Маямі» 23.00 Т/с «Сліпа зона» 00.40 Х/ф «Мішель Вальєн: жага швидкості»	15.40, 18.05 Т/с «Слід» 19.05, 1.25 «Супербабуся» 20.15, 22.50 Т/с «Наперекір долі» 23.15 Т/с «Щаслива попри все»	08.10 «Чорноморець» — «Маріуполь». Чемпіонат України 10.00 «Великий футбол» 11.40 «Лос-Анджелес Гелаксі» — «Нью-Йорк Сіті». MLS 13.20 «Галатасарай» — «Різеспор». Чемпіонат Туреччини 15.00, 20.15, 22.30 Футбол NEWS 15.20 «Ворскла» — «Верес». Чемпіонат України 17.05 «Гу Ехед Іглз» — «Аякс». Чемпіонат Нідерландів 18.45 «УПЛ ONLINE» 19.25 LIVE. «Рух» — «Колос». Чемпіонат України 21.20 «EXTRA TIME» 22.10 Yellow 22.50 «Інтер Маямі» — «Чикаго Файр». MLS 00.35 «Металіст 1925» — «Шахтар». Чемпіонат України 02.20 «Сівасспор» — «Бешикташ». Чемпіонат Туреччини 04.05 «Минай» — «Зоря». Чемпіонат України	12.00, 14.30 «УПЛ ONLINE» 12.45 «Металіст 1925» — «Шахтар». Чемпіонат України 15.00 «Інтер Маямі» — «Чикаго Файр». MLS 16.45 Передмова до 1/2 фіналу. Кубок Італії. Прем'єра 17.15, 0.10 «Великий футбол» 18.55 LIVE. «Касимпаша» — «Фенербахче». Чемпіонат Туреччини 19.45 Yellow 20.55 Чемпіонат Нідерландів. Огляд туру. Прем'єра 21.50 «Олександрія» — «Львів». Чемпіонат України 23.40 Передмова до 1/2 фіналу. Кубок Італії 01.55 «АЗ Алкмаар» — «Феєнорд». Чемпіонат Нідерландів 04.00 «Рівер Плейт» — «Расінг». Кубок Аргентини	17.25 Неймовірні винаходи 17.55 Таємнича світова війна 18.55 Україна вражає 19.55, 22.40 Шукачі неприємностей 20.50 Дика Індія 00.40 Заборонена історія 02.45 Прихована реальність 03.40 Пересказана історія 04.40 Судить самі 05.10 Ілюзії сучасності	22.00 Час-Тіме 23.15 Д/с «Фатальний постріл» 01.10, 5.10 Д/с «Найекстримальніший» 03.10, 4.10 Гра долі
НТН					
ПРЯМИЙ					
КАНАЛ «2+2»					
ФУТБОЛ-2					
МЕГА					
К1					
К2					
ТЕТ					
НЛО-ТБ					
СТБ					
ФУТБОЛ-1					
06.15 Телемагазин 07.20 М/ф «Вартові Галактики» 08.10 М/ф «Темний плащ» 09.30 Т/с «Друзі» 11.20 Мама реготала 13.20 Т/с «Куратори» 15.00 Т/с «Суперкопи» 17.00 «Шукачі історій» 18.15 Т/с «Швидка» 20.00 Т/с «Поліція Гаваїв» 21.50 Т/с «Елементарно» 23.35 Мама реготала. Найкраще	06.00 «ДжеДАІ-2019» 06.15 Т/с «Янголи» 09.50 Х/ф «Нові мутанти» 11.40 Х/ф «Двійник» 13.50 «Загублений світ» 17.55 «Секретні матеріали» 18.15 «Спецкор» 18.50 «ДжеДАІ» 19.25 «Гроші-2022» 20.20 Т/с «Янголи-2» 22.20, 0.30 Т/с «Кістки» 00.10 «Дубинізм» 02.20 Т/с «Зустрічна смуга» 03.15 «Відеобімба-2» 05.45 Телемагазини	06.00, 8.00, 10.00, 3.45 Топ-матч 06.10 «Ворскла» — «Верес». Чемпіонат України 08.10 «Гу Ехед Іглз» — «Аякс». Чемпіонат Нідерландів 10.10 «Сівасспор» — «Бешикташ». Чемпіонат Туреччини	06.00, 12.35 Містична Україна 07.00 Правила виживання 08.05, 1.35 Речовий доказ 09.15 Вартість життя 10.25 Таємниці світу 11.35 Природа сьогодні 13.30, 21.50 Астронавти: найважча робота у Всесвіті 14.25 Щось пішло не так: зворотний відлік до катастрофи 15.25 Людина: як усе починалося 16.25, 23.40 Як влаштований Всесвіт	06.30 «Тор Shop» 08.00 М/с «Юху та його друзі» 08.40 «Ух ти show» 09.00 «Орел і решка. Шопінг» 09.50 «Орел і решка. Навколо світу» 12.50 М/ф «Вартові джунглів» 14.45 М/ф «Втеча з планети Земля» 16.25 Х/ф «Випадковий чоловік» 18.00 «Орел і решка. Рай та пекло» 20.00 «Орел і решка. Морський сезон» 21.00 «Орел і решка. Перезавантаження. Америка» 23.00 Х/ф «Пережити ніч» 00.45 Т/с «Три сестри» 02.45 «Нічне життя»	09.20, 21.20 Один за 100 годин 10.20 Затишна дача 10.50 Дача бороданя 11.20, 17.10 Правила життя 13.00, 16.30 Корисні поради 13.20 Ланчбокс 13.30 Гордон Рамзі готує вдома 14.30 Моя кухня 15.30 Правила виживання 18.50 Удачний проєкт 20.30 Шість соток 22.10, 5.30 Готуємо разом 23.50 Зіркові долі 00.30, 3.40 М/ф 01.40 Формула любові 03.20 Арт-простір
03.30 «Найкраще на ТБ» 05.50 Т/с «Комісар Рекс» 07.45, 11.50 «Битва екстрасенсів» 11.30, 14.30, 17.30, 22.00 «Вікна-новини» 13.10, 14.50 Т/с «Сліпа»	06.00, 8.00, 22.20 Топ-матч 06.10 «Спарта» — «ПСВ». Чемпіонат Нідерландів	06.00, 8.00, 10.00, 3.45 Топ-матч 06.10 «Ворскла» — «Верес». Чемпіонат України 08.10 «Гу Ехед Іглз» — «Аякс». Чемпіонат Нідерландів 10.10 «Сівасспор» — «Бешикташ». Чемпіонат Туреччини	06.00, 12.35 Містична Україна 07.00 Правила виживання 08.05, 1.35 Речовий доказ 09.15 Вартість життя 10.25 Таємниці світу 11.35 Природа сьогодні 13.30, 21.50 Астронавти: найважча робота у Всесвіті 14.25 Щось пішло не так: зворотний відлік до катастрофи 15.25 Людина: як усе починалося 16.25, 23.40 Як влаштований Всесвіт	06.30, 8.00 Телемагазин 07.30 Смузі-меню 08.20 Світ їжі. Новорічні та різдвяні страви	06.00 ТЕТ Мультиранок 08.45 Х/ф «Найкращий друг» 10.45 Х/ф «Ранковий підйом» 12.30 Х/ф «3 Парижа з любов'ю» 14.15, 4.55 Зірки, чутки та Галлівуд 16.00, 4.00 Панянка-селянка 17.00, 3.00 Супержінка 18.00 Богиня шопінгу. Битва блондинок 19.00 Розміши коміка 20.00, 0.00 Одного разу під Полтавою 21.00 Т/с «Пригоди Бампера і Суса» 22.00 Т/с «Усі жінки — відьми» 23.00 Т/с «Бібліотекари» 01.00 Країна У-2 02.00 Богиня шопінгу. Батли за патли 05.50 Корисні підказки

UA: Перший	КАНАЛ «1+1»	ІНТЕР	КАНАЛ «УКРАЇНА»	ICTV	НОВИЙ КАНАЛ
06.00, 2.00 Я вдома	06.30, 7.10, 8.10, 9.10 «Сніданок з «1+1»	05.30, 22.05 «Слідство вели... з Леонідом Каневським»	06.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною	03.55 Скарб нації	06.00, 7.45 «Kids time»
06.30 М/ф «Маленький великий пес»	07.00, 8.00, 9.00, 12.00, 14.00, 16.45, 19.30, 3.10 ТСН	07.00, 8.00, 9.00, 12.00 Новини	07.00, 8.00, 15.00, 19.00, 23.00 Сьогодні	04.05 Еврика!	06.05 М/с «Том і Джеррі»
06.40 М/ф «Неслухняна мама»	09.25, 10.20 «Життя відомих людей-2022»	07.10, 8.10, 9.20 «Ранок з «Інтером»	09.00 Зірковий шлях. Новий сезон	04.20 Факти	07.50 «Орел і решка»
06.50 М/ф «Парасолька у цирку»	11.15, 12.20, 14.15 «Твій день»	10.00 «Корисна програма»	10.15 Місія: краса. Новий сезон	04.40 Громадянська оборона	10.00 Т/с «Грім»
07.00, 8.00, 9.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.30, 5.10 Новини	14.45 «Одруження наосліп»	11.00 «Інше життя»	11.20 Історія одного злочину	06.30 Ранок у великому місті	10.50 «Суперінтуїція»
07.05 Т/с «Спогади Шерлока Холмса»	17.10 Мелодрама «Крила кохання»	12.25 Х/ф «Пограбування»	14.30, 15.30, 17.00 Т/с «Водна поліція»	08.45 Факти. Ранок	12.50 Х/ф «Перший месник: протистояння»
08.10 «Девід Рокко. Неаполь на смак»	20.46 «Проспорт»	14.50, 15.45 «Речдок»	20.10 «Говорить Україна»	09.15, 19.20 Надзвичайні новини з Костянтином Стогнієм	15.50 «Хто зверху?»
09.10, 2.30 Т/с «Потрійний захист»	20.48 «Чистопnews-2022»	16.30 «Речдок. Особливий випадок»	21.00 Т/с «Ти мене ніколи не забудеш»	10.10 Секретний фронт	18.00, 19.00 Т/с «Будиночок на щастя»
10.00 Вільям і Кейт: майбутні король і королева	20.55 Комедія «Папік-2»	17.40 «Новини»	23.10 Слідами	11.50, 13.15 Х/ф «Термінова доставка»	20.00 «Де логіка?»
11.00 Прозоро: про соціальне «По-людськи»	21.45 «Право на владу-2022»	18.00, 19.00, 3.55 «Стосується кожного»	23.50, 2.00 Т/с «Три сестри»	12.45, 15.45 Факти. День	22.05 Х/ф «Чого хочуть жінки»
12.00 «По-людськи»	00.55 «ТСН 10 вражаючих подій дня»	20.00, 3.00 «Подорожі»	01.30 Телемагазин	14.10, 16.25, 22.20 Т/с «Розтин покаже-2»	00.55 Х/ф «Віджа: походження зла»
13.10 Біатлон на «Суспільному». Чемпіонат світу серед юніорів. Естафета, юніори, дівчата	01.05 Бойовик «Щасливе число Слевіна»	21.00 «Речдок. Термін давнини»	02.20 Реальна містика	16.45 Т/с «Пес»	02.35 «Служба розшуку дітей-2022»
14.30 Міста та містечка	04.25, 5.35 «Життя відомих людей»	23.55 Х/ф «Рекрут»		17.50, 21.25 Т/с «Морська поліція. Чорноморськ»	02.40 «Зона ночі»
15.15 Біатлон на «Суспільному». Кубок світу. VIII етап. Естафета 4х6 км, жінки		02.05 Т/с «Той, хто не спить»		18.45, 21.05 Факти. Вечір	04.50 «Абзац!»
17.00 Прозоро: про головне		04.50 «Телемагазин»		20.15, 2.20 Антизомбі	
18.20 Біатлон на «Суспільному». Чемпіонат світу серед юніорів. Естафета, юніори, хлопці				00.10 Х/ф «Перехресний вогонь»	
20.20 Д/ф «Суперчуття»				03.05 Я зняв!	
21.40, 0.05, 5.45 Спорт					
21.55 Полюси					
23.00 Схеми. Корупція в деталях					
00.25 Х/ф «Прелюдія долі»					
НТН	5 канал	ФУТБОЛ-1	5 канал	К1	ТЕТ
04.45 «Top Shop»	06.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 19.00, 0.00, 1.00, 3.00, 4.00, 5.00	06.00 Топ-матч	10.10, 22.15 «Окупація»	17.10 Д/с «Спецназ: ближній бій»	09.20, 21.20 Один за 100 годин
06.25 «Вартість життя»	06.30 Історія для дорослих	06.10, 19.20 «Нант» — «Монако». 1/2 фіналу. Кубок Франції	11.10 Д/с «Секретні нацистські бази»	19.40, 2.00 «Прямим текстом з Юрієм Луценком»	10.20 Затишна дача
07.55, 13.00, 3.00 «Випадковий свідок»		08.00 Yellow	13.10, 14.10, 17.30, 19.15 Х/ф	21.00 Час новин. Підсумки дня	10.50 Дача бороданя
08.30, 12.30, 16.30, 19.00, 2.30 «Свідок»		08.10, 0.35 «Фіорентина» — «Ювентус». 1/2 фіналу. Кубок Італії	15.30, 0.25 Час «Ч»	22.00 Час-Time	11.20, 17.10 Правила життя
09.00 Х/ф «Поїзд поза розкладом»		10.00, 15.00, 19.00, 22.30 Футбол NEWS	16.10 Таємниці війни		13.00, 16.30 Корисні поради
10.35 Т/с «Коломбо»		10.20, 12.45, 15.20, 18.00 «UA Cup. MatchDay»			13.30 Гордон Рамзі готує вдома
14.10, 21.15 Т/с «Менталіст»		11.00 «Львів» — «Шахтар». 1/2 фіналу. Кубок України			14.30 Моя кухня
15.50, 17.00, 19.30 Т/с «CSI: Маямі»		13.15 «Мілан» — «Інтер». 1/2 фіналу. Кубок Італії			15.30 Правила виживання
18.00 «Випадковий свідок. Навколо світу»		16.15 «Олександрія» — «Динамо». 1/2 фіналу. Кубок України			18.50 Удачний проєкт
23.00 Т/с «Сліпа зона»		18.30 «MLS. Огляд туру			20.30 Шість соток
00.40 «Легенди карного розшуку»		20.55 «Спортінг» — «Порту». 1/2 фіналу. Кубок Португалії			22.10, 5.30 Готуємо разом
НЛО-ТБ	КАНАЛ «2+2»	ФУТБОЛ-2	К2		23.50 Зіркові долі
06.15 Телемагазин	06.00 «ДжеДАІ-2019»	06.00 Топ-матч	09.15 «АЗ Алкмаар» — «Феєнорд». Чемпіонат Нідерландів		00.30, 3.40 М/ф
07.20 М/ф «Вартові Галактики»	06.45 Х/ф «Перше вбивство»	06.10, 8.45, 23.00, 1.30 «UA Cup. MatchDay»	11.00 Чемпіонат Туреччини. Огляд туру		01.40 Формула любові
08.10 М/ф «Темний плащ»	08.45 Х/ф «Команда «А»	06.55 «Олександрія» — «Динамо». 1/4 фіналу. Кубок України	14.45 «Гуарані» — «Америка Мінейру». Кубок Лібертадорес		03.20 Арт-простір
09.30 Т/с «Друзі»	11.00 Т/с «Булатов»		17.45 Чемпіонат Нідерландів. Огляд туру		
11.20 Мама реготала	12.50, 16.55 «Загублений світ»		18.40 «Фіорентина» — «Ювентус». 1/2 фіналу. Кубок Італії		
13.20 Т/с «Куратори»	17.55, 1.45 «Секретні матеріали»		20.25 «EXTRA TIME»		
14.50 Т/с «Суперкопи»	18.15 «Спецкор»		21.15 «Лос-Анджелес Гелаксі» — «Нью-Йорк Сіті». MLS		
17.00 «Шукачі історій»	18.50 «ДжеДАІ»		23.40 «Львів» — «Шахтар». 1/4 фіналу. Кубок України		
18.15 Т/с «Швидка»	19.25 «Воїни доріг»		02.10 «Спарта» — «ПСВ». Чемпіонат Нідерландів		
19.50 Т/с «Поліція Гаваїв»	20.15 Т/с «Янголи-2»		04.00 «Трабзонспор» — «Кайсеріспор». Чемпіонат Туреччини		
21.40 Т/с «Елементарно»	22.05, 23.55 Т/с «Кістки»				
23.20 Мама реготала. Найкраще	02.00 Т/с «Зустрічна смуга»				
СТБ	02.55 «Відеоімба-2»				
06.00 Т/с «Комісар Рекс»	05.45 Телемагазини				
08.00, 11.50 «Битва екстрасенсів»					
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 «Вікна-новини»					

UA: Перший	КАНАЛ «1+1»	ІНТЕР	КАНАЛ «УКРАЇНА»	ICTV	НОВИЙ КАНАЛ
06.00, 15.40, 18.45, 21.35 XIII зимові Паралімпійські ігри 2022 р. (Пекін, Китай)	07.00, 4.30 «Життя відомих людей»	05.30 «Орел і решка. Дива світу»	07.00, 15.00, 19.00 Сьогодні	04.20 Скарб нації	06.00, 8.00, 10.00 «Kids time»
13.30 Біатлон на «Суспільному». Кубок світу. VIII етап. Спринт, 7,5 км, жінки	08.00 «Сніданок. Вихідний»	06.35 М/ф	07.30, 3.50 Реальна містика	04.25 Еврика!	06.05 «Хто проти блондинок?»
15.00 Студія Зимові Паралімпійські ігри	10.00 «Світ навиворіт»	09.00 «Готуємо разом. Домашня кухня»	08.10 Х/ф «Востанне прощаюсь»	05.00 «На трьох»	08.05 Х/ф «Бетховен-5»
16.20 Біатлон на «Суспільному». Кубок світу. VIII етап. Спринт, 10 км, чоловіки	17.30, 18.30 «Світ навиворіт-13. Еквадор»	10.00 «Корисна програма»	10.20, 15.20 Т/с «Між любов'ю та ненавистю»	06.00 Т/с «Вижити за будь-яку ціну-2»	10.05 «Орел і решка. Земляни»
18.00, 21.00, 0.00, 4.00, 5.35 Новини	19.30, 3.35 ТСН	11.05, 4.05 Х/ф «Оксамитові ручки»	20.00 Головна тема	08.30 Т/с «Вижити за будь-яку ціну-4»	11.00 «Орел і решка. Чудеса світу»
18.15 Дайджест «Гримерка Євробачення»	20.13 «Проспорт»	13.10 Х/ф «Найчарівніша та найпривабливіша»	21.00 Ігри талантів	09.35, 13.00 Т/с «Дільничний із ДВРЗ»	12.00 «Орел і решка»
21.25 Доба Олімпійських ігор	20.15 «Чистопnews-2022»	14.50 Т/с «Пристрасті по Зінаїді»	23.10 Музична платформа	12.45 Факти. День	15.10 М/ф «Нікчемний я»
00.25 «Дикі обрії Африки»	20.20 «Вечірній квартал-2022»	20.00 «Подобиці»	01.30 Телемагазин	13.40 Х/ф «Шалений Макс: дорога гніву»	17.05 М/ф «Нікчемний я-2»
01.15 Д/ф «Боротьба за виживання»	22.15, 2.35 Комедія «Дикі»	20.30 «Місце зустрічі. Бенедіс. Ірина Білик»	02.00 Т/с «Водна поліція»	15.50 Х/ф «Місія нездійсненна-6»	19.00 Х/ф «Чаклунка»
01.50 Х/ф «Веселі Жабокричі»	23.20 «Світське життя-2022»	22.05 Т/с «Я подарую тобі світанок»	5 канал		
03.00 UA:Фольк. Спогади	00.30 Бойовик «Тринадцятий воїн»	02.45 Х/ф «Іноземка»	08.25 Натхнення	16.30 «Небайдужа»	01.10 Невигадані історії
04.25 Невідомі Карпати	06.00, 7.00, 8.45, 10.00, 12.00, 14.00, 15.00, 21.00, 0.00, 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00 Час новин	07.10 Д/с «Найнебезпечніші польоти»	09.00, 10.10, 14.10, 15.15, 19.00 Х/ф	18.00 «Час за Гринвічем»	01.40 Є сенс
04.40 Енеїда	06.30 Історія для дорослих	07.50, 8.35, 21.25 Актуально. Економіка. Політика. Соціум	11.40 Медекспертиза	20.10, 2.10 Рандеву	03.10, 4.10 Гра долі
НТН	19.00 «МастерШеф. Битва сезонів»	08.00 Форшмак	12.15, 22.00, 0.10 Концерт	21.15 Особливий погляд	05.10 Д/с «Найекстримальніший»
04.45 «Тор Шоп»	22.15 «Супермама»	18.00 Х/ф «Найкращі серед найкращих-4»	21.55 LIVE. «Феснорд» — «Гронінген». Чемпіонат Нідерландів	21.30 Вікно в Америку	
06.20 Х/ф «Прокинутися у Шанхаї»	ПРЯМИЙ	19.50 Х/ф «Меркурій у небезпеці»	23.55 Чемпіонат Нідерландів. Огляд туру	16.30 «Небайдужа»	
07.50 Х/ф «Вічний поклик»	08.45 «Щасливий сніданок»	22.00 Х/ф «Облога»	01.00 LIVE. «Реал Солт-Лейк» — «Сіетл Саундерз». MLS	18.00 «Час за Гринвічем»	
13.25, 3.15 «Випадковий свідок»	09.00 «Щасливе інтерв'ю»	00.10 Х/ф «Ти колись пробачиш мені?»	ФУТБОЛ-2	20.10, 2.10 Рандеву	
15.15 Х/ф «Подвійний дракон»	10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00 «Репортер». Новини	02.15 «Відеобімба-2»	06.00, 21.45 Топ-матч	21.15 Особливий погляд	
17.05 Х/ф «Напролом»	10.10 «Соціальний статус»	03.45 «Цілком таємно-2017»	06.10 «Олександрія» — «Динамо». 1/4 фіналу. Кубок України	21.30 Вікно в Америку	
19.00, 2.30 «Свідок. Субота»	10.40 «Перша передача»	05.45 Телемагазини	ФУТБОЛ-1	16.30 «Небайдужа»	
20.00 Х/ф «Кубанські козаки»	11.15, 12.15 «Акценти»	06.00, 8.00, 13.00, 0.50 Топ-матч	08.00 «UA Cup. MatchDay»	18.00 «Час за Гринвічем»	
22.05 Х/ф «Черепашки-ніндзя»	13.15 «П'ята колонка»	06.10 «Касимпаша» — «Фенербахче». Чемпіонат Туреччини	08.30, 19.55 «Фіорентина» — «Ювентус». 1/2 фіналу. Кубок Італії	20.10, 2.10 Рандеву	
00.00 Х/ф «Круїз, або Розлучна подорож»	13.45 «Запоребрик NEWS»	08.10 «Вітесс» — «Спарта». Чемпіонат Нідерландів	10.15 «Львів» — «Шахтар». 1/4 фіналу. Кубок України	21.15 Особливий погляд	
01.50 «Легенди карного розшуку»	14.15, 16.15 Концерт	10.00, 15.00, 19.55, 22.45 Футбол NEWS	12.00 «УПЛ. Розклад туру»	21.30 Вікно в Америку	
НЛО-ТБ	17.15 «Не наша Russia»	10.20 «УПЛ. Розклад туру»	13.00, 17.45 Футбол NEWS	16.30 «Небайдужа»	
06.15 Телемагазин	18.00 «Анатомія тижня»	11.15 «Нант» — «Монако». 1/2 фіналу. Кубок Франції	13.15, 15.55, 16.20, 18.55 «УПЛ ONLINE»	18.00 «Час за Гринвічем»	
07.20 Check-In. Україна	20.00 «Культурна політика»	13.10 «Олександрія» — «Динамо». 1/2 фіналу. Кубок України	13.55 LIVE. «Минай» — «Верес». Чемпіонат України	20.10, 2.10 Рандеву	
08.20 М/ф «Вартові Галактики»	20.30 «Війна за незалежність»	15.20, 18.45, 2.00 Yellow	16.55 LIVE. «Олександрія» — «Колос». Чемпіонат України	21.15 Особливий погляд	
09.15 М/ф «Темний плащ»	21.00 «Прямий доказ»	17.15, 3.05 Чемпіонат Туреччини. Огляд туру	19.25 Огляд 1/2 фіналу. Кубок Італії	21.30 Вікно в Америку	
10.30 Т/с «Сишиш-шоу»	21.30 «Влада реготала»	17.55 LIVE. «Коньяспор» — «Галатасарай». Чемпіонат Туреччини	21.55 LIVE. «Сан-Лоренсо» — «Рівер Плейт». Кубок Аргентини	16.30 «Небайдужа»	
13.00 Мама реготала.	22.00 «THE WEEK»	20.15, 3.50 «Минай» — «Верес». Чемпіонат України	22.45 Yellow	18.00 «Час за Гринвічем»	
18.00 Х/ф «Розлучення по-американськи»	23.00 «Вата-шоу»	КАНАЛ «2+2»		20.10, 2.10 Рандеву	
20.10 Х/ф «Жага мандрів»	06.00 «Зброя»	06.00 «Зброя»		21.15 Особливий погляд	
22.20 Х/ф «Хочу як ти»	07.05 «ДжеДАІ-2021»	15.30 «Мілан» — «Інтер». 1/2 фіналу. Кубок Італії		21.30 Вікно в Америку	
00.45 Мама реготала. Найкраще	08.20 «Загублений світ»	17.15, 3.05 Чемпіонат Туреччини. Огляд туру		16.30 «Небайдужа»	
СТБ	12.10 Х/ф «Найкращі серед найкращих»	17.55 LIVE. «Коньяспор» — «Галатасарай». Чемпіонат Туреччини		18.00 «Час за Гринвічем»	
05.55, 10.55 Т/с «Наперекір долі»	14.10 Х/ф «Найкращі серед найкращих-2»	20.15, 3.50 «Минай» — «Верес». Чемпіонат України		20.10, 2.10 Рандеву	
07.55 «Неймовірна правда про зірок»	16.10 Х/ф «Найкращі серед найкращих-3»			21.15 Особливий погляд	
				21.30 Вікно в Америку	
				МЕГА	
				06.00 Орел і решка	
				07.00 Випадковий свідок	
				09.10 Таємниці світу	
				10.20 Вартість життя	
				11.20, 17.05 Україна вражає	
				12.20 Таємнича світова війна	
				14.20 Вижити в Алькатрасі	
				15.15 Алькатрас: живе пекло	
				16.10 Довідник дикої природи	
				18.05 Дика Індонезія	
				20.05 Топ-10 світу хижаків	
				21.00 Окаванго: річка мрій	
				00.00 Майстри війни	
				02.05, 5.00 Містична Україна	
				03.00 Правда життя	
				К1	
				06.30 «Тор Шоп»	
				08.00 М/с «Кротик і Панда»	
				08.35 «Ух ти show»	
				09.20 «Орел і решка. Шоппінг»	
				11.15 Х/ф «Черепашки-ніндзя 3»	
				13.10 Х/ф «Траса 60»	
					К2
					06.30 Телемагазин
					07.30 Знаменитості
					10.20 Правила життя
					12.00 Корисні поради
					12.50 Дача бороданя
					13.50, 18.50 Удачний проєкт
					15.30 Майстри ремонту
					17.10 Один за 100 годин
					22.10 Будьте здорові
					23.30 Твій сімейний лікар
					23.50 Говоримо про стосунки
					00.30, 3.40 М/ф
					01.40 Формула любові
					03.20 Арт-простір
					05.30 Готуємо разом
					ТЕТ
					06.00 ТЕТ Мультиранок
					10.10 М/ф «Добрий динозавр»
					12.00, 22.45 Розсміши коміка
					14.00, 23.45, 1.15 Одного разу під Полтавою
					17.30 Х/ф «Скажене весілля»
					19.15 Х/ф «Скажене весілля-2»
					21.00 Х/ф «Скажене весілля-3»
					00.15, 1.45 Країна У-2
					02.45 Панянка-селянка
					05.50 Корисні підказки

UA: Перший

06.00, 14.45, 17.20, 18.15, 22.10
XIII зимові Паралімпійські ігри 2022 р. (Пекін, Китай)

13.40 Біатлон на «Суспільному».
Кубок світу. VIII етап. Гонка переслідування, 10 км, жінки

15.30 Біатлон на «Суспільному».
Кубок світу. VIII етап. Гонка переслідування, 12,5 км, чоловіки

16.40 Студія Зимові Паралімпійські ігри

18.00 Новини

21.00, 0.30, 5.05 Тиждень на «Суспільному»

КАНАЛ «1+1»

07.00 «Життя відомих людей»

08.00 «Сніданок. Вихідний»

10.00, 2.00 «Світ навиворіт»

18.30 «Світське життя-2022»

19.30, 4.50 «ТСН-тиждень»

21.00 «Голос країни-12»

23.40 «Ліга сміху-2022»

ІНТЕР

06.05 X/ф «007: спектр»

09.00 «Готуємо разом»

10.00, 11.00, 11.50, 12.35 «Інше життя»

13.30 «Речдок. Термін давнини»

18.00 X/ф «Фантомас розбушувався»

20.00 «Подорожі тижня»

22.00 X/ф «Найчарівніша та найпривабливіша»

23.40 X/ф «Осінній марафон»

01.25 X/ф «Місто з ранку до опівночі»

КАНАЛ «УКРАЇНА»

05.50 Сьогодні

06.50, 4.30 Реальна містика

08.55 Т/с «Ти мене ніколи не забудеш»

17.10, 21.00 Т/с «Сини щасливої жінки»

19.00 Сьогодні. Підсумки з Олегом Панотою

23.10, 2.00 Т/с «День Святого Валентина»

01.30 Телемагазин

04.00 Гучна справа

ICTV

03.50 Скарб нації

03.55 Еврика!

04.15 Факти

04.40, 8.25 Прихована небезпека

05.35, 9.25 Громадянська оборона

06.30 Секретний фронт

07.30 Антизомбі

10.25, 13.00 Т/с «Морська поліція. Чорноморськ»

12.45 Факти. День

14.20 Т/с «Пес»

18.45 Факти тижня

20.55 X/ф «Люди в чорному»

22.45 X/ф «Люди в чорному-2»

00.35 X/ф «Чорна меса»

02.50 Я зняв!

НОВИЙ КАНАЛ

06.00, 7.20 «Kids time»

06.05 М/с «Том і Джеррі»

07.25 X/ф «Зачарована»

09.40 М/ф «Емоджі Муві»

11.20 М/ф «Нікчемний я»

13.05 М/ф «Нікчемний я-2»

15.00 М/ф «Крижане серце»

17.00 М/ф «Крижане серце-2»

19.00 X/ф «Аладдін»

21.45 X/ф «Красуня та чудовисько»

00.10 «Improv Live Show»

02.40 «Зона ночі»

04.50 «Абзац!»

5 канал

22.00 Доба Олімпійських ігор

00.00 #@)??\$0 з Майклом Цуром

01.25 X/ф «Лісова пісня»

03.05 UA:Фольк. Спогади

04.05 Енеїда

06.00 Вікно в Америку

06.30 Історія для дорослих

07.00, 8.00, 8.45, 12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 21.00, 0.00, 1.00, 3.00, 4.00, 5.00 Час новин

07.10, 0.10 Д/с «Найнебезпечніші польоти»

07.50, 21.25 Актуально. Економіка.

Політика. Соціум

08.10 Невигадані історії

08.25 Натхнення

09.00 Божественна літургія ПЦУ

11.00, 12.05 Божественна літургія УГКЦ

12.50, 15.15 X/ф

16.10, 17.10, 22.00 Концерт

18.00, 2.00, 5.10 Підсумки тижня з Анною Мірошниченко

19.00 «Прямим текстом з Юрієм Луценком»

20.10 Машина часу

20.35 Особливий погляд

21.30 Вечір з Яніною Соколовою

01.10 Д/с «Найекстремальніший»

03.10, 4.10 Гра долі

НТН

04.45 «Top Shop»

05.20 X/ф «Сімнадцятий трансатлантичний»

07.00 «Випадковий свідок. Навколо світу»

08.55 Т/с «Смерть у раю»

13.20 X/ф «Черепашки-ніндзя»

15.10 X/ф «Кубанські козаки»

17.20 X/ф «Ділові люди»

19.00 X/ф «Небезпечно для життя!»

20.50 X/ф «Весна на Зарічній вулиці»

22.40 X/ф «Шість куль»

01.00 X/ф «Напролом»

02.50 «Легенди карного розшуку»

ПРЯМИЙ

09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00 «Репортер». Новини

09.10 «Медексперт»

10.10 «Про особисте»

11.15, 12.15 «Акценти»

13.10 «Запоребрик NEWS»

13.30 «П'ята колонка»

14.00, 15.30 Концерт

17.15 «Не наша Russia»

18.00 «Анатомія тижня»

20.00 «Прямий доказ»

20.20 «Новини від Христини»

20.45 «Sound.ЧЕК»

21.00 «Великі новини»

22.00 «Влада реготала»

22.30 «Щасливий день із політиком»

23.00 «Вата-шоу»

10.00, 15.00, 17.45, 20.15, 23.00 Футбол NEWS

10.20, 15.50, 23.20 Yellow

10.30, 12.45, 16.00, 18.55 «УПЛ ONLINE»

11.00 «Олександрія» — «Колос». Чемпіонат України

15.20, 3.15 Огляд 1/2 фіналу. Кубок Італії

16.55 LIVE. «Шахтар» — «Чорноморець». Чемпіонат України

19.25 LIVE. «Десна» — «Динамо». Чемпіонат України

21.20 «Великий футбол»

23.30 «Аякс» — «Валвейк». Чемпіонат Нідерландів

01.30 «Фенербахче» — «Трабзонспор». Чемпіонат Туреччини

03.45 «Остін» — «Інтер Маямі». MLS

17.40 LIVE. «Аякс» — «Валвейк». Чемпіонат Нідерландів

19.40, 3.30, 5.30 Топ-матч

19.55 «Фенербахче» — «Трабзонспор». Чемпіонат Туреччини. Прем'єра

22.55 LIVE. «Остін» — «Інтер Маямі». MLS

00.55 Чемпіонат Туреччини. Огляд туру

01.45 «Інгулець» — «Львів». Чемпіонат України

03.40 «Сан-Лоренсо» — «Рівер Плейт». Кубок Аргентини

МЕГА

06.00 Орел і решка

07.00 Випадковий свідок

09.10 Таємниці світу

10.15 Вартість життя

11.15, 17.15 Україна вражає

12.15 Таємнича світова війна

13.15 Окаванго: річка мрій

18.15 Дива нашого життя

20.05 Топ-10 світу хижаків

НЛО-ТБ

06.15 Телемагазин

07.20 Check-In. Україна

08.20 М/ф «Вартові Галактики»

09.15 М/ф «Темний плащ»

10.30 Т/с «Сишиш-шоу»

13.00 Мама реготала.

18.00 X/ф «Палкі віткачки»

19.50 X/ф «Відчайдушні шахрайки»

21.40 X/ф «Тільки для закоханих»

00.00 Мама реготала. Найкраще

КАНАЛ «2+2»

06.00, 0.10 «Зброя-2»

07.05 «ДжеДАІ-2021»

09.00 «Загублений світ»

14.05 X/ф «Горець-4: кінець гри»

15.50 X/ф «ФанФан Тюльпан»

17.45 X/ф «Орел Дев'ятого легіону»

19.55 X/ф «Кредо вбивці»

22.00 X/ф «Капітан Грім»

00.50 Т/с «Зустрічна смуга»

01.50 «Відеоімба-2»

05.40 «Найкраще»

05.45 Телемагазини

ФУТБОЛ-2

06.00, 8.15, 13.15, 15.55 «УПЛ ONLINE»

06.30 «Олександрія» — «Колос». Чемпіонат України

08.45 «Реал Солт-Лейк» — «Сіетл Саундерз». MLS

10.30, 18.30, 22.15, 23.45 Yellow

10.40 «Минай» — «Верес». Чемпіонат України

12.30, 21.45 Огляд 1/2 фіналу. Кубок Італії

13.00 «Футбол NEWS

13.55 LIVE. «Інгулець» — «Львів». Чемпіонат України

16.25 Чемпіонат Нідерландів. Огляд туру

17.15, 22.25 MLS. Огляд туру

СТБ

04.45 X/ф «Спокута»

06.30 Т/с «Джейн Ейр»

10.45, 18.40 «Щасливі за сім днів»

13.05 «МастерШеф. Битва сезонів»

16.40 «Слідство ведуть екстрасенси»

21.00 «Один за всіх»

22.10 «Таємниці ДНК»

ФУТБОЛ-1

06.00, 8.00, 1.15, 5.30 Топ-матч

06.10, 13.15 «Коньяспор» — «Галатасарай». Чемпіонат Туреччини

08.10 «Феєнорд» — «Гронінген». Чемпіонат Нідерландів

K1

21.00 Вижити в Алькатрасі

21.55 Алькатрас: живе пекло

22.50 Адольф Гітлер. Шлях

00.50 Апокаліпсис. Перша світова війна

01.50 Містична Україна

02.50 Таємниці кримінального світу

Однокласники. Любов»

11.20 X/ф «Досягни успіху»

13.10 «Орел і решка. Морський сезон»

00.00 X/ф «Машина часу в джакузі»

01.50 Т/с «Три сестри»

02.50 «Нічне життя»

K2

06.30 Телемагазин

07.30 Знаменитості

ТЕТ

10.20 Один за 100 годин

12.00 Правила життя

13.40 Корисні поради

14.40 Шість соток

18.00 Удачний проєкт

20.30 Дача бороданя

22.10 Будьте здорові

23.30 Твій сімейний лікар

23.50 Говоримо про стосунки

00.30, 3.40 М/ф

01.40 Формула любові

03.20 Арт-простір

05.30 Готуємо разом

06.00 ТЕТ Мультиранок

10.10 М/ф «Книга джунглів-2»

11.30 Розсміши коміка

13.30, 1.00, 2.00 Одного разу під Полтавою

17.00 М/ф «Співай»

19.00 X/ф «Титанік»

22.40 X/ф «Третій зайвий-2»

01.30, 2.30 Країна У-2

03.00 Панянка-селянка

05.50 Корисні підказки

Україна молода

ГОЛОВНИЙ | НОВИНИ | ПОЛІТИКА | ЕКОНОМІКА | СУСПІЛЬСТВО | ІСТОРІЯ | ЗДОРОВ'Я | КУЛЬТУРА

У БРИТАНІЇ ПОЧАВСЯ РЕФЕРЕНДУМ ПРО ВИХІД КРАЇНИ З ЄВРОСОЮЗУ

У Великобританії почалося голосування на референдумі, який повинен визначити подальшу долю членства країни в ЄС. >>>

ПОЛІТИКА

Чим багаті: Україна як сировинний придаток Європи
Пам'яті українських діячів: тишається повною злочинною кількістю нових брендів, що прокладають собі шлях на міжнародний ринок

Довідатися про умови розміщення реклами в «УМ» можна на:

www.umoloda.kyiv.ua

Ганна ЯРОШЕНКО

РОЗСЛІДУВАННЯ

Сам себе спалив?

В умисному підпалі Будинку Полтавського дворянського зібрання підозрюють молодого чоловіка, якого знайшли загиблим під час гасіння пожежі

Схоже, невдовзі у драматичній історії з пам'яткою історії та архітектури — багатостраждальним Будинком Полтавського дворянського зібрання — матимемо розв'язку. На підставі висновку київської експертної установи в умисному підпалі історичної будівлі підозрюють 27-річного полтавця, якого знайшли загиблим під час гасіння пожежі. Другу підозру пред'явлено очільнику підприємства, яке здійснило незаконну прибудову до колишнього кінотеатру імені І. П. Котляревського, — до

речі, також заочно, оскільки місцеперебування останнього невідоме. І якщо щодо першої особи процесуальне рішення винесене за ч. 2 ст. 194 (під-

пал) ККУ, то щодо другої — за двома статтями, зокрема ч. 2 ст. 382 (невиконання рішення суду), оскільки було 3 судові ухвали про знесення згада-

ної незаконної прибудови, та ч. 2 ст. 270 (порушення встановлених законодавством вимог пожежної або техногенної безпеки) ККУ. Про це повідомив під час пресконференції керівник Полтавської обласної прокуратури Антон Столітній.

«Деталей до вироку суду я вам не розкрию, — зокрема сказав він, — але зараз ми розпочинаємо завершальний етап досудового розслідування. Безумовно, через подання позовів порушуватимемо й питання про відшкодування збитків. Сподіваюся, нинішнього року ми поставимо крапку в цій історії». ■

ШАНА

Лев і місто

Вдячні городяни встановили пам'ятник людині, яка була головним архітектором Полтави понад 30 років

Такий вигляд має пам'ятник воїну видатному архітектору Льву Вайнгорту.

Фото Ганни ЯРОШЕНКО.

Ганна ЯРОШЕНКО

Менш ніж за 10 днів активістам із ГО «Збережемо Полтаву» (Save Poltava) вдалося зібрати кошти, необхідні для завершення та встановлення пам'ятника найвідомішому головному архітектору міста Полтава Льву Вайнгорту, відкриття якого приурочили до річниці з дня його народження. Кошти пожертвували 47 благодійників, двоє з них побажали лишитися невідомими. Замість необхідних 160 тисяч гривень було зібрано 182 тисячі 78 гривень. За погодженням із родиною Льва Вайнгорта, яка внесла третину зібраних коштів, їхній залишок буде використано на оплату робіт із каталогізації та оцифрування архіву видатного архітектора. Про це повідомили на сторінці ГО Save Poltava у фейсбуці.

Ідея створення пам'ятника Льву Вайнгорту з'явилася ще в 2018 році. А вже 2019-го відбувся конкурс, у якому переміг проєкт, авторами якого стали скульптори Дмитро Коршунов та Валерій Голуб, а також архітектор Артур Ароян. Проте встановлення скульптури довгий час відкладали — все через відсутність своєчасного фінансування (про що «Україна молода» нещодавно писала. — Ред.). І тоді ГО Save Poltava в листопаді того року оголосило про благодійний збір коштів, до якого й долучилися небагато людей.

Лев Вайнгорт у бронзі постає перед нами в костюмі, в нагрудній кишені піджака — ручка й олівець. Він стоїть, опираючись спиною на колону Білої альтанки. Така концепція пам'ятника є не випадковою. Існує фотознімок, на якому Лев Вайнгорт саме ось так невимушено спирається на колону Білої альтанки. Директор Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, кандидат історичних наук Олександр Супруненко на церемонії відкриття монумента пригадав, що часто прогулювався зі Львом Семеновичем до цієї пам'ятки, що є одним із символів Полтави: «Підійшовши до однієї з колон, він ставав поряд і говорив: «Це моє найулюбленіше місце».

Нагадаємо, Лев Вайнгорт був головним архітектором Полтави впродовж 1939—1970 років. У повоєнні роки він фактично підняв місто з руїн. За його активної участі відтворено історичний вигляд Круглої площі, відновлено Білу альтанку, він добився спорудження нової будівлі для Музично-драматичного театру імені М. В. Гоголя, спланував житлові мікрорайони обласного центру, керував будівництвом автомобільно-залізничного мосту через Ворсклу, розвивав міський парк. За його сприяння було відновлено Хрестовоздвиженський монастир, збережено дзвіницю Свято-Успенського собору. І це далеко не всі досягнення цієї знакової постаті в історії Полтави. ■

Світлана МИЧКО

КРИЛА

Летимо ж ми, гей!

У Тернополі відкрилася школа авіації

На таких подібних літаках навчатимуть літати майбутні пілотів у тернопільській Школі авіації.

Фото з сайту vnebo.ua.

У лютому стартувало навчання першої групи новоствореної тернопільської Школи авіації. Про це «УМ» повідомила представниця «Аероклубу Тернопіль», який і організував таку діяльність. Школа працюватиме як філія Західноукраїнської школи малої авіації, що вже не один рік діє на Львівщині, а її тренувальна база розташовуватиметься на території фактично недіючого Тернопільського аеропорту. За інформацією організаторів, теорію майбутні пілоти вивчатимуть упродовж трьох місяців, по дві-три години тричі на тиждень, після чого складатимуть екзамен під контролем Державної авіаційної служби. І вже аж після цього будуть допущені до практики — польотів під керівництвом інструкторів на малих літаках марки К-10.

Щоб у кінцевому підсумку отримати ліцензію приватного пілота літака, з можливістю продовжити навчання за програмою комерційного пілота, потрібно буде налітати як мінімум 45 годин. І обійдеться це недешево, адже вартість лише одного такого польоту, за словами адміністраторки тернопільського аероклубу Олени Шкільної, складатиме 5 тисяч гривень. У цілому ж повний курс навчання у школі коштуватиме близько 240 тисяч гривень. Утім охочих підкоряти небо це не злякало. ■

ОСВІТА

Майбутнє сьогодні

Ракетомодельювання і пневматика доступні черкаським гімназістам

Людмила НІКІТЕНКО

Особлива лабораторія у Черкаській гімназії №9 імені О. М. Луценка.

Фото з фейсбуку Валерія ДАНИЛЕВСЬКОГО.

є лазерний верстат із цифровим керуванням, 3D-сканер, 3D-принтер, окуляри віртуальної реальності, фрезер, конструктори. «У новій лабораторії школярі отримуватимуть теоретичні та практичні знання із 3D-моделювання, ракетомодельювання, інженерії, пневматики», — уточнив Валерій Данилевський.

Стрімка еволюція технологій веде до того, що найперспективнішими фахівцями у світі є програмісти, IT-фахівці, інженери, професіонали в галузі високих технологій. Тож одним із завдань сучасної інноваційної школи в Черкасах

є підготовка учня з компетенціями майбутнього, у формуванні яких якраз і допомагає система навчання STEAM.

«Черкащина є одним із лідерів та першопрохідців з впровадження STEM-технологій в освітній процес. Тому знаковою подією для галузі освіти нашої області стало ще й підписання меморандуму про співпрацю між управлінням освіти і науки ОДА та партнером-консультантом Міністерства освіти і науки України БО «Благодійний фонд «Фонд освітніх ініціатив», — додав поса-

У Черкаській гімназії №9 імені О. М. Луценка, яка чотири роки тому долучилася до обласної програми «Інноваційні школи Черкащини» й почала отримувати перші набори робототехніки, нині відкрили ще й сучасну STEM-лабораторію. Це спільний унікальний проєкт обласної та міської влади. За словами головного освітянина Черкащини Валерія Данилевського, все обладнання STEAM-лабораторії придбали коштом державної субвенції, а приміщення відремонтували за рахунок міського бюджету.

Наразі в новій лабораторії три кабінети, для теоретичних та практичних занять, де опановуватимуть науку, технології, технічну творчість, мистецтво та математику. Навчальні класи обладнали ноутбуками, тут

ТРАДИЦІЇ

Родичі сонця

Рецепти смачних млинців та начинок до Масниці

Олена ЧЕРКАСЕЦЬ

Уже за кілька днів настане одне з найяскравіших і найсмачніших свят у році — Масниця — і триватиме воно цілий тиждень: з 28 лютого по 6 березня. «Це неповторне, веселе, колоритне свято, сповнене народних звичаїв та обрядів, коли відбувається перехід від зими до весни, — повідомляє Національний музей народної архітектури та побуту в Пирогові. — Наші предки вірили: рядженими, піснями, танцями та різними заклинаннями можна прогнати Зиму та закликати Весну, а до того ж, посвячувати та позабавлятися востаннє перед великим постом. У народі Масниця має такі назви: Масляна, Сирниця, Колодій, Туриця. За християнським календарем Масниця — це останній тиждень перед великим постом. У ці дні споживали в основному молочні продукти, вареники з сиром та млинці. Вареник у формі Місяця, а млинець, подібний до Сонця і Зірки, — це вічні символи, яким поклоняється людина». Недарма в народі побутує приказка: млинці — сонця родичі.

У кожної господині є свій рецепт млинців. Їх роблять на молоці, на кефірі, сироватці, окропі, простій воді і навіть на пиві. Не менш різноманітною буває і начинка для млинців: картопля, гриби, рис, риба, ікра, овочі, сир, мед або просто варення.

У перший день свята першим млинцем завжди поминали покійних. А ось у вівторок господині випікали оригінальні пишні, часто двоколірні смаколики. Середа — особливий день для усіх тець, бо саме цього дня дочки приходили із зятями до батьків, і їх пригощали смачними млинцями. А щоб догодити зятю, щедро поливали сметанкою, згущеним молоком або солодким сиропом. У п'ятницю уже тецька ходила в гості до зятя смакувати млинці його приготування. Неділя — останній і найурочистіший день Масниці, тому і млинці в такий день повинні бути святкові, гарно оформлені, а головне — смачні, такими, щоб запам'яталися надовго.

Все в ажурі!

Наприклад, такі як радить приготувати у фейсбук-групі «Плячки Рецепти від Лілії Цвіт» Валентина Кузьмова. Свої млинці вона назвала «Ажурні» — це дійсно святковий варіант звичних для усіх млинчиків. «Рецепт може бути будь-який. Я готую за таким», — ділиться господиня.

Отже, знадобиться: 3 яйця, дрібка солі, 1-2 ст. л. цукру, 2 ст. л. крохмалю, 2 ст. л. олії, склянка борошна (250 мл), 600 мл молока.

Приготування: все збити вінчиком або міксером, щоб не було грудочок.

Та головний секрет — у випіканні. Наливаємо тісто в невелику пляшку (для зручності) і в кришці робимо отвір. «Я робила шилом», — підказує пані Валентина. На розігріту пательню наносимо візерунок тістом довільної форми, обсмажуємо з обох боків.

Такі млинці можна їсти як окрему страву. Якщо з начинкою, то на млинець покладіть листя салату, а вже на нього — філе риби чи будь-яку іншу начинку.

«Три склянки»

У багатьох складається думка, що для смаження млинців знадобиться чи не півдня. Звісно, якщо ви колотите тісто «на око».

За рецептом «Три склянки»

вони завжди вдаються тонесенькими, а смажити їх — одне задоволення. При цьому витратите на приготування лише пів години.

Рецепт дуже простий, потрібно лише запам'ятати, що продукти необхідно брати у трьох рівних пропорціях.

Вам знадобиться: склянка борошна, склянка молока, склянка окропу, 2 яйця, ст. л. цукру, ч. л. солі, 40 мл рослинної олії.

У великій мисці збийте міксером яйця, цукор та рослинну олію. Відразу й посоліть. Не вимикаючи міксер, швидко влийте склянку окропу, а слідом молоко. Пам'ятайте, що міксер не треба вимикати, бо після цього додається склянка борошна такого ж об'єму. Його необхідно заздалегідь просіяти через сито.

Тісто повинне бути однорідної консистенції і не містити грудочок, інакше страва виглядатиме зовсім не апетитно.

Розігрійте сковорідку і змастіть її рослинною олією. Тепер можемо випікати млинці, обсмажуючи з обох боків до рум'яності.

А от начинка може бути найрізноманітніша. Пропонуємо деякі варіанти.

Начинка з сиру, зелені та часнику

Інгредієнти: 100 г вершкового сиру, 100 г кисломолочного сиру 9%, зелень 1 пучок, часник 1-2 зубчики, сіль

Приготування: сир перетріть через сито і перемішайте з вершковим сиром. Зелень — петрушку, кріп чи кінзу — промийте під проточною водою і викладіть на 5 хвилин на паперові рушники, щоб увібралася зайва волога. Потім дрібно нарубайте ножом і додайте у сирну масу.

За бажання, додайте в масу часник. Для цього його очистіть від лушпиння та пропустіть через прес. Досоліть, якщо потрібно, і намажте млинці отриманою сумішшю. Також можна покласти в таку начинку шматочок слабосоленого лосося або червону ікру.

Куряче філе плюс цибуля

Інгредієнти: 500 г курячого філе, одна цибулина, рослинна олія для смаження, спеції, сіль.

Цибулю очистіть від лушпиння і дрібно наріжте. Куряче філе пропустіть через м'ясорубку. Посоліть, поперчіть і ретельно перемішайте. Розігрійте сковороду з олією, викладіть на неї цибулю та обсмажте протягом кількох

Ажурні млинці від Валентини Кузьмової.

Млинці з сиром.

З печінковою начинкою.

Деруни з м'ясом.

хвилин. Потім додайте подрібнене куряче філе зі спеціями і смажте до готовності. Зніміть з вогню і зачекайте, доки начинка трохи охолоне.

Викладіть 1-2 столових ложки начинки на кожен млинець і загорніть «конвертиком».

3 грибами та сиром

Інгредієнти: 400 грамів печериць, 300 г твердого сиру, одна цибулина, зелень, рослинна олія або вершкове масло для смаження, спеції, сіль.

Гриби вимийте, проваріть близько 5-7 хвилин та відкиньте на друшляк. Після того, як печериці схолонуть, наріжте їх пластинами. Цибулю очистіть, наріжте її півкільцями та викладіть на розігріту сковорідку з рослинною олією або вершковим маслом. Обсмажуйте кілька хвилин, потім додайте гриби. Посоліть, поперчіть за смаком. Тушкують до появи золотавої

шкоринки. Зніміть з плити і дайте трохи охолонути.

На великій тертушці натріть сир, зелень промийте під водою і дрібно наріжте. З'єднайте в мисці гриби з цибулею, сиром та зеленню, перемішайте.

Викладіть кілька ложок начинки на млинець і загорніть. За бажанням, його можна підрум'янити на розпеченій сковороді.

Сардинами млинці не зіпсуєш

Інгредієнти: банка сардин в олії (240 г), 4 яйця, пучок зеленої цибулі, 50 г рису, сіль.

Відваріть яйця, зачекайте, допоки охолонуть та наріжте кубиками. Рис відваріть у підсоленій воді до готовності. Зеленої цибулю промийте, викладіть на рушник та дрібно наріжте. Сардини подрібніть виделкою, додайте до них нарізані інгредієнти та зварений рис і начиніть млинці цією масою.

ДО РЕЧІ

Окрім млинців, на святковий стіл господині готують усяку-всячину: тушкують капусту, ліплять вареники, смажать рибу, запікають рибні пироги і, звісно, різні смаколики до чаю — пряники, печені яблука, булочки, сирники.

Увесь цей тиждень пронизаний традиціями і символізмом. Оскільки цей період передувє великому посту, м'ясо і м'ясні продукти їсти вже не можна, не вживають також алкоголь. А ще не можна сваритися і злитися. В останній день тижня — у Прощену неділю — всі просили вибачення один в одного й самі прощали кривдників. Тож це ідеальний час, щоб «відновити» своє життя, полегшити душу та позбутися давніх тягарів.

Печінкова начинка

Інгредієнти: 300 г курячої або індиччої печінки, 2 цибулини, 3 ст. л. олії, 30 г вершкового масла, одна морквина, 0,5 ч. л. чорного меленого перцю, сіль.

Печінку промийте та наріжте середніми шматочками. Цибулю та моркву очистіть, нашинкуйте соломкою, викладіть на розігріту сковороду з рослинною олією та злегка обсмажте.

Овочі перекадіть на тарілку і смажте на цій олії шматочки печінки. Додайте сіль, перець та спеції за смаком.

Пропустіть через м'ясорубку обсмажені овочі та печінку, одночасно додаючи вершкове масло. Коли начинка охолоне, загорніть її у млинці.

Деруни — це теж млинці

Окрім традиційних млинців, чудовим варіантом на Масницю стануть картопляні оладки — деруни. Це дуже популярна, смачна і ситна страва, яку найчастіше подають до столу зі сметаною або ж з часниковим соусом. Спробуйте приготувати їх із начинкою.

Знадобиться: 250 г курячого фаршу, 8 великих картоплин, 2 яйця, 3 ст. л. борошна, цибулина, сіль, олія для смаження, сметана.

Спочатку приготуємо м'ясний фарш. Звісно, можна використувати й магазинний, однак, якщо нікуди не поспішаєте, краще приготуйте його власноруч із курячого філе, цибулі, солі та перцю.

Натерту на дрібній терці картоплю (тут неабияк може виступити спеціальна насадка для м'ясорубки) та цибулю посоліть поперчіть за смаком. Розбийте курячі яйця, за бажанням можна додати пару столових ложок майонезу. Всыпте борошно й перемішайте все до однорідної маси.

На розігріту сковорідку столовою ложкою викладіть картопляну масу з розрахунку столова ложка — один дерун. Зверху поверх картоплі викладіть фарш і знову картоплю. Обсмажте з обох боків на середньому вогні до золотистого кольору. Подавайте до столу гарними зі сметаною та зеленню.

Смачного! ■

ДІЙОВІ ОСОБИ

«Винен тим уже, що українець»

У таборі у Мордовії Олекса Різників бачився із засудженим кардиналом Йосипом Сліпим, донині очолює Одеське відділення Всеукраїнського товариства політ'язнів і репресованих

Ярослава РІЗНИКОВА, лауреатка літературних премій імені Григорія Сковороди та Івана Франка, член НСЖУ

Олекса Різників у 1958-му, 21-річним, разом зі своїм товаришем Володимиром Борсуківським написав залик позбутися диктатури єдиної безальтернативної партії, яку всі в СРСР офіційно прославляли, — комуністичної. Звернення називалося «Обращение к народу», утім містило радикальні гасла: «Довольно раскалывать мир на два так называемых лагеря! Долой атеистическую пропаганду! Дайте свободу народу! Долой фашистскую диктатуру партии!» Авторів арештували 1 жовтня наступного року.

Той ключовий у долі крок Олекси Різникова проклав шлях у життя, багате складними подіями та поворотами, позначене не лише низкою творчих здобутків, а й освітлене участю у боротьбі проти тоталітарного режиму, палкою любов'ю до України, послідовним відстоюванням права українського народу на власну культуру, власну мову, що «була списана, призначена на злам». За свої погляди письменник був двічі ув'язнений, відбув два терміни в радянських концтаборах за звинуваченнями в антирадянській діяльності, а згодом — в українському націоналізмі.

Розпарена макуха голодного 1947-го вважалася делікатесом

Здавалося б, життя його не відрізнялося від життів всіх інших, хто був народжений в страшному 1937 році в місті Єнакієве на Донеччині. Босоного дитинство. Терикони. Війна, яка почалася тривожними гудками заводів і шахт, зафіксувалася в дитячій пам'яті літаками і бомбардуваннями та першими в житті румунськими цукерками. А завершилась щастям від повернення батька після німецького полону і радянського концтабору аж в 1946-му. Голод 1947-го, коли розпарена макуха вважалася делікатесом. Переїзд до родичів у Первомайськ (Богопіль) Миколаївської області. Російськомовна школа, піонерія, перші вірші — звичайно ж, російськомовні й про Сталіна.

Батьки, прищеплюючи синові любов до Бога, чітко наказували нікому не розказувати про це... Звучало повсюдне оспівування величі Сталіна, а вдома — сухі слова мами, що вождь — великий негідник... Чудова українська мова линула під час виступів талановитих артистів Кіровоградського українського музично-драматичного театру імені Кропивницького, де у 1958 році він працював електроосвітлювачем, а поза сценою — розмови російською... Жили в суспільстві, в якому, як казав Василь Стус, «звичайне людське прагнення — прожити свій вік в межах елементарної порядності — вимагає надлюдської мужності й надлюдського героїзму». Усе це спонукало аналізувати і думати.

Олекса Різників уже значно пізніше намагався розібратися у початках свого душевного мікро- (а чи макро-?) космосу на сторінках своєї містерії «Бран», що вийшла друком у 2005 році. В ній він відтворив переживання й першого арешту, й страшну атмосферу одиночної камери, куди потрапив вже вдруге 1 жовтня 1971 року. У ній цілісна людська особистість під пресою похмурої в'язничної тиші ніби розпадається на безліч сутностей, що ведуть напружений діалог між собою. Уважному читачеві стає зрозумілим, що для поета бран, полон — це не лише ув'язнення. Бран — це й пута, накладені на людську душу вихованням, пануючою ідеологією, страхом перед насиллям. І лише власне сама людина

може розірвати ті облуди, щоб стати вільною.

Микола Вінграновський казав: «Пиши своєю мовою!»

У період першого ув'язнення Олекса Різників скинув внутрішні пута й пережив своєрідний національний катарсис. Він не знаходив собі місця у тісних квадратних метрах камери і картас себе за те, що так пізно зрозумів, що він українець! «Чому я пишу додому листи російською, якщо ми все життя говоримо вдома українською? Чому я підписуюся «ваш син Алексей»? Я ж маю бути Олекса! Скільки разів мені казав друг і сусід Микола Вінграновський: «Пиши своєю мовою! Чому ти граєшся?».

Друге народження відбулось! Першим, кому він розказав про своє переродження, став той самий Володя Борсуківський, коли 1 січня 1960 року їх звели в одній камері одеської тюрми. Тут вони вже удвох прийняли рішення перейти на українську мову.

Згодом Олекса Різників писав: «Я зовсім не думав — та й не міг думати в той час — на яку небезпеку наражаю я себе і своїх близьких, а з іншого — не знав, що це є перші кроки на путь спасення. І зовсім не думав я — та й не міг думати в той час, — що Мова обере мене своїм служителем, своїм адептом, своїм жертвом. Не знав я ще тоді — що Мова простягне мені руку, і врятує мене від звіри, від трясовини, в яку я тоді поринав. Бо Мова — всепроникаюча духовна субстанція, у якій існує матерія й сама людина».

Отримавши півтора роки ув'язнення, сидів в таборі ЖХ-385/11, с. Явас у Мордовії. Дружив із Сергієм Бабичем, з поетом Сашком Григоренком, з Василем Процюком, бачився з кардиналом Української Греко-католицької церкви Йосипом Сліпим, який відсидів 18 років в радянських таборах. Спілкувався з українськими повстанцями-25-літниками, які по-доброму сміялися над таким дрібним терміном його ув'язнення. Від них він навчився польської мови і... незламності духу. До звільнення 1 квітня 1961-го навіть у тих жахливих умовах, він знаходив можливість займатись йогою, вчити мови, постійно писати вірші — і вже жодного російською.

У 1962 році вдалося вступити на заочне відділення філологічного університету, де він сформувався як дослідник із власним баченням мовознавчих проблем. Відбулося знайомство зі Святославом Караванським, Ніною Стростою, Галиною Могильницькою, з прекрасними викладачами філфаку Миколою Павлюком, Федором Ткачем, Василем Фащенко, братами Данилками, Андрієм Невідським. Творча літстудія — Володимир Яворівський, Анатолій Колісниченко, Олекса Шеренговий, Микола Суховецький. Чудовий гурток польської мови, де він був старостою. Робота в газетах. І постійне віршотворення.

Йому пророкували гарну наукову кар'єру — у відгуку М.Павлюка на дипломну роботу студента О.Різніківа «Складівниця української мови» від 1968 року є промовиста фраза: «Автор роботи самостійно розробив принципи будови словника, практично опрацював існуючі погляди на поняття «склад» і місце його у фонетичній будові мови... як нам здається, перше такого роду дослідження взагалі у нашому мовознавстві».

Олексі Різникову пророкували широкий письменницький шлях — у 1969 році у видавництві «Маяк» мала вийти книжка віршів «Вибухає весна». Але її випуск затримували, аж поки 11 жовтня 1971 року поета заарештували знову.

Його «подільницею» стала славна Ніна Строката-Караванська. 19 травня 1972 року суд відміряв їй 4 роки, а йому — 5 із половиною. Серед закидів — «він носить вуса», «співає українські пісні», «колядує», «не з тими спілкується», «пише і розповідає неправильні вірші», «читає самвидав». З гіркотою письменник так сформулював суть усіх звинувачень: «Ти винен тим уже, що українець, і ця вина з народження твоя»...

А мова знову підтримувала і допомагала. В таборі ВС-389/36 с. Кучино Пермської області, куди етапували засудженого, він продовжив свої мовознавчі студії, не знаючи, що вони будуть оприлюднені лише... через понад 20 років. Оскільки в Олексі Різникові щасливо поєдналось наукове концептуальне мислення з даром лінгвіста й не менш талановитого поета, то в таборі він почав опрацьовувати сонетні форми, причому свідомо відмовляючись від чотирьох чи п'яти рим, характерних для класичного сонета, а базуючись всього на двох: «На моїм гралі дві струни, // Бо решту вітром позривало. // Й ось в руках держу цурпалок.. // Покинуть? Боже борони!».

Поезія вибралась із-за колючих дротів

«В камері в мене два дерев'яних ліжка, ходити можу лише взад і вперед. Слідство бачило у моєму житті лише чорне і біле»... — так пояснив він свій нестандартний підхід у передмові до книги, що побачила світ у 2002 році. Під назвою «Двострунне грало» було поєднано 160 сонетів, писаних за ґратами. Там, звичайно, народжувались вірші,

Олекса Різників в Одесі в колі однодумців із президентом Віктором Ющенком.

1968 рік: Олекса Різників із Галиною Могильницькою та сестрою Валентиною.

Колядування в Одесі у 1967 році. Олекса Різників та Володимир Борсуківський у центрі.

Архівні фото.

сповнені душевного болю — «Вигасання голосу», «Відчай»...

Утім там народилися й вірші-передчуття зовсім іншої тональності: «Уже світає, донечко, світа... // Упав на серце солов'їний спів...» Або: «Очунюем, як мрець із небуття. // Свідомість проясняється помалу...» Чи: «Нова? релігія вітрила підійма. // Хоч і вітрильника самого ще нема — // Та море є, попутній вітер віє!»

Там же, за ґратами, енергія інтелекту і духу Олекси Різникова проросли оптимістичними віршами «Багатокрилість» та «Озон», які для нього стали програмними. І сталося справжнє диво — ці та ще п'ять віршів були опубліковані у 1977 році в Мюнхені в книзі «Поезія з-за колючих дротів». Їх, як і десятки поезій інших в'язнів, у пам'яті вивіз юнак з Дніпропетровщини — політ'язень Ар'є Вудка, єврей за національністю.

Наближаючи розпад СРСР, Олекса Різників разом з іншими побратимами — в'язнями сумління — брав активну участь в організації Народного Руху, Товариства української мови, згодом «Просвіти». Навесні 1990 року нарешті вийшла друком його довгоочікувана перша книжка поезій «Озон». А вже восени він став учасником Всесвітнього форуму поезії «Золотий годин» у Києві. Наприкінці того року, у грудні, його прийняли до Спілки письменників України.

У 1997 році Олекса Різників увійшов до керівництва Всеукраїнського «Меморіалу» імені Василя Стуса. Певний час був головою Одеської обласної організації «Просвіта».

Одна за одною з'являються

його книги: «Терновий вогонь» (1993), «Наодинці з Богом» (1998), «З людей» (2000), «Їдло 33-го: словник голодомору» (2003), епічна поема «Лейко з бога Турейко» (2004, 2012), «Окупація» та «Сміх на гаку» (2005), «Промінь з Одеси» (2000), «Маю-нелла» (2018) та понад сотня публікацій у пресі.

Вражає й філологічний доробок сьогоденного ювіляра — це десятки статей, унікальні «Складівниця Української мови» (1999, 2003); «Спадщина тисячоліть» (2000), що витримала вже шість доповнених перевидань; «Одноримки. Словник омонімів» (2001). Донині Олекса Різників продовжує працювати над неповторним «Кореневим словником української мови», у якому зібрано понад 5400 кореневих основ, на базі яких упродовж багатьох тисячоліть витворювалася українська мова. Книга «Словогрона Духу» (2015) стала початком оприлюднення цього унікального словника.

Нині Олекса Різників очолює Одеське відділення Всеукраїнського товариства політ'язнів і репресованих та є головним редактором Всеукраїнського журналу «Зона». У свої 85 він продовжує активно працювати з молоддю і є літературним консультантом обласної організації НСПУ. Його діяльність високо відзначена державними нагородами — він повний кавалер ордена «За заслуги». Кожен вірш і кожна його книга насичені світлом, що розсіювало велику темряву байдужості й безнаціональності, та висвітлювало багатство українського Слова. ■

ПОСТАТЬ

Мужність інтелектуала

Іван Дзюба виступав проти русифікації України з часів шістдесятництва

Валентина САМЧЕНКО

Ще минулоріч, у рік 90-ліття, не раз доводилося чути про не найкраще здоров'я знакового шістдесятника Івана Дзюби. Однак повідомлення про відхід у засвіті — це завжди несподівано і боляче.

«Дочекався легалізації завоювання москвітами його рідного Донбасу — і тихо пішов за межу, — так одним із перших повідомив 22 лютого про сумну новину професор Київського університету імені Шевченка Михайло Наєнко. — Залишив сім'ю, велику літературознавчу спадщину і славу про інтелект шістдесятництва... Він допоміг мені відкрити в КНУ імені Тараса Шевченка кафедру Шевченкознавства. Ще допоміг відкрити спеціальність «Літературна творчість», пам'ятник Василю Симоненку в університеті і багато чого іншого».

Передусім Іван Дзюба — це інтелектуальний провідник і речник українського шістдесятництва, один із лідерів національного, духовного відродження України другої половини ХХ і початку ХХІ століття, підкреслює академік Микола Жулинський. І нагадує слова Ліни Костенко про те, що Іван Дзюба — це людина, яка завжди мала мужність говорити правду.

Він ріс у селі Миколаївка біля Волновахи на Донбасі, де звичайні люди часто говорили українською мовою, а насаджувалася російська. Батька Івана Дзюби мобілізували в перші дні війни: тільки й зміг домовитися з солдатами про дозвіл заїхати попрощатися з сином, що відпочивав у піо-

нерському таборі. Та зустріч стала останньою.

В університеті Іван навчався у тодішньому Сталіно (Донецьком місто назвали у 1961-му). Вступаючи до комсомолу, означив у графі про національність «русский». Вчився на факультеті російської філології, писав дисертаційну роботу про Володимира Маяковського. У ті заідеологізовані радянські часи, виростаючи в невеликому місті, було складно знайти правдиву інформацію. Однак поступово, вже у київські аспірантські роки, Іванові Дзюбі почала відкриватися незнана українська історія, зокрема буремного початку ХХ століття. І молодий літературний критик почав активно долучатися до намагань відродити українську культуру.

Уже в 1962 році Івана Дзюбу звільняли з посади завідувача відділу критики журналу «Вітчизна» «за ідеологічні помилки», а ще через три роки — з роботи у видавництві «Молодь». Бо в цей період відбулися кілька знакових і бентежних для КДБ та міліції подій. 31 липня 1963 року Іван Дзюба разом із Михайлиною Коцюбинською, Іваном Драчем, Миколою Вінграновським, іншими проводили несанкціонований творчий вечір у Першотравневому парку Києва, присвячений 50-річчю з дня смерті Лесі Українки. У вересні 1965-го на прем'єрі фільму «Тіні забутих предків» у київському кінотеатрі «Україна» разом із Василем Стусом і В'ячеславом Чорноволом Іван Дзюба вийшов на сцену з першим у СРСР публічним протестом проти політики влади, оприлюднивши інформацію про

таємні арешти української творчої інтелігенції.

Найвідоміша праця Івана Дзюби — аналітичний ґрунтовний текст про зросійщення України «Інтернаціоналізм чи русифікація?» (1965) — пересипаний, до речі, цитатами Леніна. Автор власноруч надіслав його до найвищих керівних органів УРСР зі сподіваннями, що влада врахує перегини в національній політиці й «виправиться». Спочатку це звернення навіть офіційно розсилали для ознайомлення на місця. І лише згодом до партійно-радянських чиновників дійшло, що головне у тому аналізі — не цитати вождя пролетаріату. У 1968 році працю видрукували за кордоном.

На початку 1970-х Івана Дзюбу «пісочили» у Спілці письменників УРСР, а в 1972-му виключили з неї. То ж бо був рік погромів української інтелігенції. За офіційною інформацією, ЦК КПУ постановою від 7 лютого 1972 року доручив комісії в складі А. Д. Скаби (голова), В. Ю. Євдокименка, Ю. О. Збанацького, В. П. Козаченка, Л. П. Нагорної, П. О. Недбайла, В. А. Чирка, М. З. Шамоти та П. Й. Ящука розглянути листа Івана Дзюби, адресованого першому секретарю ЦК КПУ Петру Шелесту та голові Ради Міністрів УРСР Володимирові Щербинському, та додати до листа працю «Інтернаціоналізм чи русифікація?».

«Проаналізувавши згаданий лист та матеріал І. Дзюби, а також вивчивши матеріали зарубіжної антирадянської преси і радіо за період з 1966 по 1972 рік», уже 15 лютого комісія «прийшла до висновку, що підготовлений Дзю-

ЛІНИ КОСТЕНКО

Ліна Костенко називає Івана Дзюбу людиною, яка завжди мала мужність говорити правду. Київ, 2012 р. Архівне фото.

бою матеріал «Інтернаціоналізм чи русифікація?» є від початку й до кінця пасквілем на радянську дійсність, на національну політику КПРС і практику комуністичного будівництва в СРСР».

Василь Стус називав висновки комісії «відверто поліційними, кровожерними заявами». А про рецензентів писав, що «їхня вина в проведенні масових репресій така сама, як і штатних кагебістів. Вони такі самі душогуби, слідчі і судді».

У 1973 році автора «Інтернаціоналізму чи русифікації?» застали до 5 років ув'язнення і 5 років заслання за зухвальство й «націоналізм». Через стан здоров'я він звернувся із заявою про помилування і йому не довелося відбутися термін. Утім радянська влада так і не дочекалася, щоби він прогнувся. До речі, після «помилування» Івана Дзюбу не оголосили «гуняйдем» завдяки авіаконструктору Олегу Антонову, який знайшов йому роботу коректора у багатотиражці Київського авіазаводу.

Іван Дзюба був співзасновником Народного руху України. У 1992-1994 роках обіймав посаду міністра культури. (Між іншим, їздив на роботу на громадському транспорті). Інтелектуал, літературознавець, Герой України (2001) пішов у засвіті 22 лютого 2022 року.

«Попри все пережите, особливо у ХХ столітті, український народ значною мірою зберіг свою культурно-генеративну енергію, здатність породжувати нові творчі сили і давати ґрунт для інтелектуальних звершень і художніх шукань, — таке глибоке переконання Івана Дзюби. — Але маємо трагічний парадокс: у нас багата й самобутня культура, однак протягом століть її відтісняли на периферію суспільства, буття й людської свідомості, і тепер аж ніяк не можемо сказати, що нинішнє українське суспільство формується в лоні національної культури. Незважаючи на здобуття незалежності й усіх, пов'язаних з цим позитивних факторів, культурно наше суспільство залишається колоніальним, або усе ще колонізованим».

Одним із найважливіших завдань бачиться мені введення української мови у коло сучасних комп'ютерних комунікацій. Тобто, йдеться про зміну форми функціонування культурних текстів. У східних регіонах потрібна рішуча підтримка української культури та українського слова (книга, газета, радіо, телебачення) української освіти за допомогою ринкових і законодавчих механізмів, — віднині уже звучить як заповіт. І не лише стосовно східних областей України. ■

ЧАС «Т»

Не говори печальними очима

Поетичні метафори Ліни Костенко, Юрія Іздрика, Оксани Забужко та Анатолія Матвійчука в одній виставі

Валентина САМЧЕНКО

На знаменитому фестивалі «Мельпомена Таврії», двадцять третьому, — на який, усупереч усьому, я все ж доїхала вперше минулої осені, — на поетичний перформанс режисерки Ольги Анненко у виконанні Єлизавети Красніченко я не встигала. Якби не була особисто знайома з виконавицею, напевно, не вибралася би ще не раз у Києві на вже виставу «Говори зі мною» з віршами Олени Теліги, Ліни Костенко, Оксани Забужко, Лесі Українки, Юрія Іздрика та Строкана, Анатолія Матвійчука та Елізи Солодкої (це псевдонім Єлизавети Красніченко). Бо який у нинішньому часі є упередження — не до поезії...

Утім опісля цього якогось позачасового нетривалого дійства на два голоси — у виставі створює гітарний супровід і трохи співає Ігор Двигало — відчуваєш у непростий час «ковіду» і нових воєнних російських загроз поетичними рядками втамовану потребу підзарядитися вірою у вічні цінності. Помічним, виявляється, порефлексувати про

«Яка між нами райдуга стояла! Яка між нами прірва пролягла»; «Ми в'язні нам нав'язаних ідей, // Раби страшних умовностей і планів, // Заручники вождів і хижих кланів, // І забобонів, і дурних вістей»; «і коли вже довкола пахне війною // і вже розгораються перші битви // говори зі мною // говори зі мною // бо словом також можна любити».

Хоча, найперше, «Говори зі мною» — це про почуття. Єлизавета Красніченко артистично декламує багато поезій легендарної Ліни Костенко, якій уже 91 рік. (Оскільки в постановці звучать слово однієї з найкращих українських поеток і гітара, то згадуєш виконання поезій шістдесятниці Ольгою Богомолець, утім звучать інші акценти). Нанизуються чуттєві рядки: «Нам з тобою, видно, по дорозі, // бо ішли й нікуди не прийшли»; «Такої дивної отрути // я ще ніколи не пила»; «Спини мене отямся і отям // така любов буває раз в ніколи»; «Життя соталось, соталось. // Лишився клубочок болю. // Нічого такого не сталося. // Ти просто схожий на Долю».

Можливо, все це, написане не

одне десятиліття тому, здавалося б відлунням незворотної романтично-ліричної мінувшини устрімкому часі змін. Та вриваються слова Оксани Забужко: «Од такої тоски // Сопліками стають кістки, // Од такої жаги // На мокві горять шелюги, // Од такого знаття // Землетрусом іде життя». І навіть понад 100-літні рядки Лесі Українки у непрості нинішні часи дуже актуальні, нехай і в інших контекстах: «Хотіла б я тебе, мов площ, обняти, // Так міцно, щільно, і закрити од світа...»

А перед тим у виконанні Ігоря Двигала звучать слова «Молитви» Юрія Іздрика, які підсвідомо повертають у роки сучасної війни Росії проти України: «я одне лиш знаю і одне засвоїв // і прошу тебе тихо незграбно несміло: // говори зі мною // говори зі мною // і нехай твоє слово станеться тілом». І ці рядки не лише про любов між чоловіком і жінкою, а й про всевишню допомогу.

Єлизавета Красніченко до «Говори зі мною» йшла не один рік. Відлік веде з моменту, коли побачила відео вистави за творчістю Ліни Костенко у виконанні актриси Лідії Вовкун та співачок

«Говори зі мною»: Єлизавета Красніченко й Ігор Двигало. Фото Yelyzaveta Em.

— сестер Лесі та Галі Тельнюк. Юнка тоді вже була актрисою аматорського театру «Перевесло» у Смілі на Черкащині. Побачене викликало в неї такий шквал захоплення, що прийшла до режисерки Любові Терещенко і запропонувала зробити поетичну виставу. Вона називалась «Українське альфреско», стала успішною, про неї написало місцеве видання. А невдовзі Єлизавета переїхала в Київ, вступила в Університет театру і кіно імені Карпенка-Карого. І не припиняла мріяти про нову поетичну виставу. Потім попрацювала в Херсонському театрі, знову повернулася у Київ — і майже через 7 років, завдяки чудовій режисерці і драматургині Ользі Анненко втілення її бажань про поетичну виставу набуло нових обрисів та змісту.

У передосінь минулого року з Ольгою Анненко, після спіль-

ної роботи у проєкті «Ше.Фесту», дуже швидко (на перший погляд) підготували поетичний перформанс на 25 хвилин для літературної сцени театрального фестивалю «Мельпомена Таврії» у Херсоні. Нинішня вистава «Говори зі мною» — це вже 45 хвилин рефлексії про бажання, зустрічі та прощання, світання лише відгадки про когось. І нагадування: «У кожного із нас своя межа: // Можливостей, терпіння, // І свободи. // У кожного є правила й чесноти, // Якій йому підказує Душа».

У Києві поетичну виставу «Говори зі мною» показують на кількох сценічних майданчиках. Це може бути своєрідний вечір під гітару в Музеї Марії Заньковецької — у просторі нового камерного театру «Четверта квартира». Або в одній зі столичних бібліотек. Виконавці можуть мобільно мандрувати зі своєю постановкою в інші міста і навіть країни. ■

НОМІНАНТ

Репетиція трибуналу

Але спочатку — алкозельцер

Костянтин РОДИК

Історикня Олена Стяжкіна випустила книжку «Рокада: Чотири нариси з історії Другої світової» (К.: Дух і Літера, 2020). Формально — це описи-синопсиси кількох актуальних проблем сучасної вітчизняної історіографії. Але чому тоді ця фахова збірка читається з детективним захопленням? Бо це не інвентаризація фактів, не історична бухгалтерія — а радше такий собі фактчекінг, однозначно спрямований на урозуміння сучасних українських негараздів. Зокрема, як і через що ми знову опинилися в епіцентрі світової конфронтації. І якими — з точки зору історичної ретроспективи — є засадничі причини нинішньої війни. А відтак — і коли та за яких умов усе це нарешті припиниться.

Слово «рокада», до речі, — це термін з воєнної топографії: тилова дорога, паралельна лінії фронту, задля постачання воякам усього необхідного. Олена Стяжкіна в такому контексті виглядає на волонтерку, що підвозить на передову «джевеліни» замість під усіма оглядами скомпрометованих советських ПТУРСів. Суть у тому, що ми не вийдемо з наперед програваної слабкої позиції, коли й далі будемо послуговуватися тамтими продуктами і символами. Символами — насамперед. Чи не головний з них — «велика отечественная война».

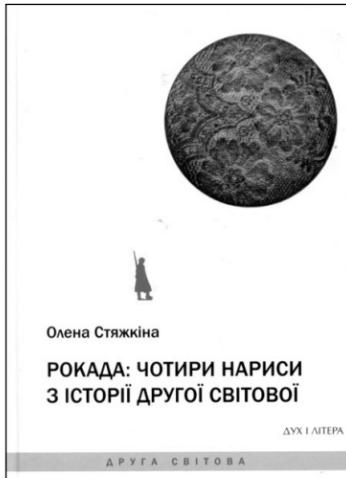
І перша, і друга великі війни були, як відомо, змаганням за колонії. У цьому сенсі Росія Першу світову програла — втратила найбільш ласий колоніальний шмат, Україну. Але вже за місяць по капітуляції Німеччини Кремль розв'язав війну за повернення України у васальний статус. Американський історик Грегор Даллас вважає, що саме Україна «визначала європейську історію з XVII століття», і «Друга світова війна залежала від цієї ж території» (Примарний мир. 1945. Незавершена війна. — К.: Темпора, 2012). І по закінченні цієї Другої Москва не лише повернула окупаційний режим до Києва, а й загарбала Львів. «Соборність українських земель, досягнута в результаті війни, була не подарунком Кремля українцям, а засвідченням сили й спроможності імперії у практиці й політиці розширення територіальних меж і встановлення бажаних кордонів», — значить Олена Стяжкіна.

Концепція «незавершеності» і Першої, і Другої світових воєн далі розроблялася у дослідженнях Тімоті Снайдера і Тоні Джадта. «Холодну війну» деякі науковці стали називати Третьою світовою. А її наслідком для Росії — у постімперському сенсі — стала чергова втрата України. Дві перші фрази книжки О. Стяжкіної такі: «Як та якими українці увійшли у Другу світову та як і якими з неї вийшли? Й, головне, чи вийшли — з огляду на напад РФ на Україну, що відбувся у 2014 році?». І трохи нижче дослідниця ілюструє тезу «незавершеності»: «Війна РФ проти України, жорстокість окупантів, експансіоністська риторика Кремля, бруталність «спецоперацій», дуже схожих із тими, як легітимізувалась агресія СССР проти Фінляндії,

країн Балтії, Польщі; Гітлера — проти Австрії, Чехословаччини, Польщі, засвідчують, що «далі буде» вже перетворено на реальність практичних дій».

Грегор Даллас пише-доводить, що і Перша, і Друга, і Холодна війни прийшли зі Сходу. І у стратегічному підґрунті кожної знаходимо претензії Росії на Україну як колонію. «Українське питання»... «поставлене» у роки Першої світової, закривається (й буде закритим нашою перемогою) війною РФ проти України», — значить Олена Стяжкіна. Подібне читаємо й у книжці Оксани Забужко, відзначеній Шевченківською премією: «Стало видно, що це така Столітня війна, в якій історія дає нам ще один шанс» (І знову я влізаю в танк... — К.: Комора, 2016).

Щодо «шансу» на «нашу перемогу» ми, звісно, віримо. Але мусить прийти розуміння, що «столітня війна» нарешті завершиться тільки тоді, як Росію буде знищено на символічному рівні. Так, це про Нюрнберг-2. Власне, це і є головний месидж книжки пані Стяжкіної: «Злочини комуністичного режиму залишаються — без юридичних підстав засудження комунізму — в зоні «трьох крапок», створюючи небезпеку прочитання їх як «далі буде». Збірка «Рокада» — це таке собі досудове розслідування. Авторка покликається на велику кількість шокуючих свідчень про російський окупаційний режим, презентованих кільком поколінням як «советський спосіб життя», — і всі вони лишаються безкарними, торуючи шлях новим злочинам. «Міжнародний воєнний трибунал у Нюрнберзі кваліфікував масові насильницькі депортації, запроваджені нацистами на території України, як воєнний злочин проти людства. Депортації, вчинені мешканцям України з боку радянського режиму, й досі не дістали аналогічного міжнародного покарання», — пише Олена Стяжкіна і надає слова колезі-однодумиці Енн Епплбом, яка порівнює два братські режими, гітлерівський і сталінський: «Здійснивали однакові злочини у той самий час і в тих самих місцях, допомагали одна одній та підбурювали одну одну і ця взаємодія призвела до ще більшої кількості масових убивств, ніж кожна сторона могла б здійснити самотужки».

Українці до сьогодні небезпечно інфіковані спотвореною минушиною. Росіяни подбали про це професійно. О. Стяжкіна розповідає, за яким сценарієм відбувалося «звільнення» наших теренів: «Оперативно-чекістські групи НКВС вперше задіяли у 1939 році на інкорпорованих землях Західної України... Входячи у міста та села разом із передовими частинами армії, оперативні групи отримували та реалізовували повноваження, пов'язані з формуванням «по свіжих слідах» перших списків «зрадників» і «посібників», їхнім арештом (за їхньої відсутності — арештом родини). Групи передусім знищували сліди нацистської влади (вивіски, назви вулиць, символіку)». За великим рахунком, для сучасних українців це мусило би промовляти нинішнім досвідом: саме так чинили в Донецьку й Луганську 2014-го.

У попередній цитаті головним є згадування символів. Для большевиків це завжди мало першочергове значення. Ще «український» уряд не повернувся (1944-го), а вже рушили до захоплення Червоною армією міст відділи агітації і пропаганди та редакції їхніх газет: «Перетворювати ненависть на громадянський обов'язок». І вкорінювати термін «велика отечественная».

Тут варто повернутися у «міжвоєнний період», якого в Україні, на думку І. Далласа, й не було; «тут постійно тривала війна». Упродовж 1920-х, свідчить О. Стяжкіна, «постійна нарада із боротьби з бандитизмом при Раднаркомі УСРР трічі розглядала питання «Про продовольчі репресії бандитських кубел». Якщо нормальною мовою — це були репетиції Голодомору. Навіть по здійсненні того пекельного плану нарком держбезпеки Єшов змушений був визнати на закритому зібранні чекістів у 1938-му: «На Україні гуляють у підпіллі цілі антирадянські українські націоналістичні дивізії». Тут наша авторка дає слово ще одному колезі, Владиславові Гриневичу: «Практично упродовж усіх 30-х рр. в українському селі, де на 1939 р. мешкало 2/3 населення УСРР, мусувалися чутки про те, що ось-ось має розпочатися війна, яка покладе край знуцанням радянської влади. Війна уявля-

КОРОТКІ СПИСКИ: МИНУВШИНА

Завершуємо публікацію Коротких списків кращих видань сезону-2021, визначених наприкінці грудня експертами Всеукраїнського рейтингу «Книжка року». Шорт листи подано за абеткою — лайвреатів буде названо вже в наступному числі газети.

Популярні видання / історична публіцистика

Володимир В'ЯТРОВИЧ. Нотатки з кухні «переписання історії». — К.: Наш формат, 528 с. (п)
Сергій ГРОМЕНКО. Скоропадський і Крим. Від протистояння до приєднання. — К.: Наш формат, 352 с. (п)
Детокс. — К.: Українська прес-група, 784 с. (п)
Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Енциклопедія у 4-х томах. — Івано-Франківськ: Манускрипт-Львів, 688+832+576+688 с. (п)
Ніл МАКГРЕГОР. Історія світу в 100 предметах. — К.: Наш формат, 616 с. (п)
Московська окупація Галичини 1914–1917 рр. у свідченнях сучасників. — Л.: Апріорі, 528 с. (п)
Наталія СТАРЧЕНКО. Українські світи Речі Посполитої. Історії про історію. — К.: Laurus, 616 с. (п)

* номінувалося 24 видання

Дослідження / документи

Тамара ВРОНСЬКА, Олена СТЯЖКІНА. Мінусники: покарані простором. — К.: Темпора, 456 с. (п)
Історія цивілізації. Україна. Том I. Упорядник Михайло Відейко. Від киммерійців до Русі (X ст. до н.е. — IX ст.); Том II. Упорядник Олена Черненко. Від Русі до Галицького князівства (900–1256). — Х.: Фоліо, 586+590 с. (с)
Малоросійський приказ; Малоросійські справи; Батуринський архів. — К.: Кліо, 496+652+344 с. (п)
Володимир ПОТУЛЬНИЦЬКИЙ. Деміург. Історіософія Омеляна Прицака. — Х.: Акта, 324 с. (с)
Лоренс РІС. Гітлер і Сталін. — К.: Лабораторія, 480 с. (п)
Олена СТЯЖКІНА. Рокада: Чотири нариси з історії Другої світової. — К.: Дух і Літера, 272 с. (п)
Судовий процес Валентина Морозова: розсекречені матеріали. — Брустурів: Discursus, 704 с. (п)
Юрій ФЕЛЬШТИНСЬКИЙ, Володимир ПОПОВ. Від Червоного терору до мафіозної держави. Спецслужби Росії в боротьбі за світове панування (1917–2036). — К.: Наш формат, 624 с. (п)

* номінувалося 26 видань

Біографії / мемуари

Роман ГОРАК, Андрей Шелтицький. Біографія. — Л.: Апріорі, 896 с. (п)
Роман КОВАЛЬ, Юрій ЮЗИЧ. Микола Міхновський. Спогади, свідчення, документи. — К.: Видавництво Марка Мельника, 944 с. (п)
Карл Густав МАННЕРГЕЙМ. Мемуари. Том 2. — Л.: Астролябія, 624 с. (п)
Голда МЕР. Мос життя. — К.: Наш формат, 424 с. (п)
Аліна ПОНІПАЛЯК. Останній командир УПА. Життя і боротьба Василя Кука. — К.: Наш формат, 256 с. (п)
Том СЕГЕВ, Бен-Гуріон. Держава за будь-яку ціну. — Х.: Фоліо, 796 с. (п)
Юрій ШАПОВАЛ, Олександр ЯКУБЕЦЬ. Служитель залежності: Володимир Щербинський за обставин часу. — К.: Критика, 512 с. (п)

* номінувалося 28 видань

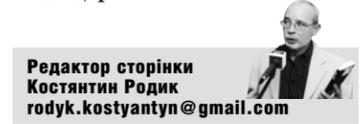
лася ледь не єдиною можливістю звільнитися від сталінського режиму».

То про яку «велику отечественную» для українців могло йтися у принципі? А вже під час Другої світової советські спецслужби наказували своїм агентам на піднімецьких територіях: якомога ширше вживати українські націоналістичні гасла, бо вони «найбільше мобілізують маси на боротьбу з нацистськими окупантами, оскільки цього неможливо добитися на платформі радянської влади, до якої населення ставиться вороже». У «Рокаді» авторка цитує дивовижний документ — лист популярного тоді письменника Владіміра Беляєва (родом з України) іншому «українцеві», генералові Нікіті Хрущову, з приводу «звільнення» Львова: «Надо всячески глубокой рагьянительной работой выбивать из сознания бойцов и офицеров... что нет собственно говоря особой разницы между Дрезденом и Львовом: тот и другой оккупированные города, население в обоих враждебное и соответственно можно себя вести в них». Коли наприкінці 1970-х я працював у школі, твори Беляєва активно пропагувалися програмою для позакласного читання підлітків. Певно, хтось із учителів таки пропагували його — вірогідно, і у Львові також. А те, що з 1944-го до 1952-го із Західної України депортовано по-

над 200 тисяч людей — і заради багатьох «не факт». Натомість російський міт про «велику отечественную» виконав своє завдання — «примусове забування історії», так це називає О. Стяжкіна.

Оцінюючи перспективи подальшого осмислення філософсько-історичних проблем, наша дослідниця не може уникнути згадування колезанського доробку. Тож маємо якскраве ревью-агестацію Тімоті Снайдера, Алейди Ассман, Енн Епплбом, Ханні Арендт, Карла Беркгофа, Тоні Джадта — всі вони перекладені українською в останні роки. Плюс рівноцінні українці: Михайло Коваль, Тамара Вронська, Владислав Гриневич, Сергій Єкельчик, Ярослав Грицак. Усе це нині — на відстані простягнутої руки. І чому це не тішити? Ба навіть — гнітити? Бо, судячи з інформаційного простору, — всі ті проривні дослідження не прочитані критичним загалом. І як тут не погодитися з Оксаною Забужко: «Україна обвалью подурнішала... наш інформпротір робить враження алкозельцером».

Може, книжка Олени Стяжкіної стане хоч якимось алкозельцером? ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

Григорій ХАТА

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Італійська допомога

У другій частині сезону система VAR буде задіяна практично на всіх поєдинках УПЛ

У вітчизняному футболному господарстві готуються до рестарту матчів національного чемпіонату. Президент УАФ Андрій Павелко на нараді з керівниками УПЛ та ПФЛ заявив, що, попри складну поточну геополітичну ситуацію, футболна спільнота нашої країни активно працює над підготовкою до продовження змагань.

Виконавчий директор української прем'єр-ліги Євген Дикий та президент Професійної футбольної ліги Олександр Каденко зазначили, що підготовка до поновлення турнірів в елітному та першому футбольних дивізіонах країни триває згідно з затвердженим графіком, і матчі перших у новому році турів розпочнуться в заплановані дати. Так, рестарт чемпіонату України призначено на 25 лютого, коли в Ужгороді поміряться силами «Минай» та «Зоря». Іще шість зустрічей відбудуться найближчими вихідними. А завершиться програма 19-го туру в понеділок — поєдинком між «Рухом» та «Колосом».

Загалом поєдинки найближчих чотирьох турів розписані в календарі так, що кожен ігровий «уїк-енд» триватиме від трьох до п'яти днів.

Можна припустити, що розширення «ігрового вікна» обумовлено бажанням УАФ задіяти систему VAR на максимальній кількості матчів туру. Раніше, не маючи можливості повного покриття, «відеоасистента рефері» використовували за принципом вибірковості. Нині ж, коли УАФ анонсує появу в Україні ще однієї пересувної станції VAR, її застосування можна очікувати майже на всіх поєдинках ПЛ.

Власне, на це сподівається

Тепер практично в кожному матчі УПЛ вітчизняні арбітри матимуть змогу розв'язувати спірні моменти, використовуючи систему VAR.

Фото Олександра ПРИХОДЬКА

куратор підготовки українських рефері Нікола Ріццолі. «Президент УАФ Андрій Павелко надасть нам додаткову можливість — ми отримаємо ще один фургон VAR, що дозволить нам покрити практично всі матчі», — сказав знаний у

минулому італійський рефері. Упродовж тижня в середині лютого понад 100 вітчизняних арбітрів перебували на зимових зборах у Туреччині, де під керівництвом Ріццолі вони поглиблювали свої знання у застосуванні інноваційної

технології. «Звичайно, потрібно довести та натренувати арбітрів згідно з директивами ФІФА та УЄФА. Це складний збір із точки зору застосування VAR», — заявив італійський фахівець.

Наприкінці минулого року

Ріццолі прийняв пропозицію Андрія Павелка стати куратором підготовки українських арбітрів і тепер у співпраці зі своїм співвітчизником Лучано Лучі, котрий очолює Комітет арбітрів УАФ, працюватиме на благо українського футболу. «Нікола Ріццолі — дуже цінне надбання для УАФ. Його діяльність полягає в консультуванні комітету арбітрів із технічних питань. Насамперед це стосується VAR, адже він експерт, який займався цим питанням в Італії багато років. Це буде дуже корисно для покращення роботи системи VAR в Україні», — відзначив Лучі.

На відміну від провідних європейських чемпіонатів в Україні систему VAR використовують не так давно, через що постійно й лунає критика на її адресу.

Проте зрозуміло, що відмовлятися від використання цієї високотехнологічної новинки ніхто не планує. Удосконалення хіба що потребує взаємодія по лінії «арбітр — VAR». За словами вітчизняного рефері Олександра Шандора, саме цьому й були більшою мірою присвячені зустрічі українських футбольних суддів із Ріццолі на турецькому зборі. «Ми високо цінуємо його знання. Він підказує нам, як чинити в різних обставинах. Навчаємося, вдосконалюємо свою роботу з системою VAR», — деталізував Шандор. ■

Олексій ПАВЛИШ

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

В Європі — але «на лавці»

Українці у топлігах мають обмаль ігрового часу

Після першого тижня плей-оф єврокубків команди з топліг повернулись до справ внутрішніх.

Так, «Манчестер Сіті» Олександра Зінченка після надлегкої перемоги над «Спортингом» у ЛЧ (5:0, Сашко вийшов на заміну в другому таймі) несподівано поступився в АПЛ «Тоттенхему» та подарував шанс «Ліверпулю» нав'язати боротьбу за «золото». У драматичному матчі з лондонцями «городяни» відігрались уже в компенсований час, але втримати бодай нічию не змогли, пропустивши ще раз (Зінченко залишився у запасі). Таким чином, тепер розрив між чинним чемпіоном та підопічними Клоппа — шість очок, але в ліверпульців ще є гра в запасі, тому боротьба за трофей обіцяє бути гарячою.

«У «Тоттенхемі» умілі футболісти. Дуже важко грати, коли вони так глибоко оборонялись, але, на жаль, не вдалося. Плюс у лондонців форварди екстракласу — Сон і Кейн, у яких чудова реалізація», — визнав наставник «Ман. Сіті» Пеп Гвардіола.

Він додав, що його команди «не потрібно програвати, аби зрозуміти, наскільки важко виграти АПЛ». Водночас Пеп визнав, що головна боротьба ще попереду, адже до фінішу сезону ще багато матчів.

Після новорічної вдалої серії дещо забуксував і «Вест Хем» Андрія Ярмоленка. Двома посліпль нічийми лондонців скористались конкуренти з «МЮ»,

прорвавшись у топ-4. А екскапітану «Динамо» в пошуках ігрової практики, схоже, доведеться чекати, коли «молоди» розпочнуть виступи у «плей-оф» ЛЄ (підопічні Мойеса стартують одразу з 1/8 фіналу) — Андрій три поспіль матчі в АПЛ залишається на лавці для запасних.

Новачок «Евертона» Віталій Миколенко цього тижня також залишився у запасі — в його активі поки три матчі за мерсайдців, із них лише один — в АПЛ.

Із перемінним успіхом йдуть справи і в представників національної збірної у Серії А. Владислав Супряга, який лише в січні приєднався до «Сампдорії», знову залишився у запасі. А от його більш досвідчений колега — Руслан Маліновський — виходив у старті «Аталанти» і на переможній поєдинок ЛЄ з «Олімпіакосом», і проти «Фіорентини» в чемпіонаті. Утім бергамаски «фіалкам» програли, навіть попри яскраву гру Маліновського і К°. Українець навіть устиг відзначитись, але його гол скасували після дуже сумнівного офсайду.

Данило Сікан уперше відзначився за «Ганзу».

Фото з сайту bild.de.

Реакцією на такі дії арбітра стали емоційні вигуки наставника «Аталанти» Джанп'єро Гасперіні і, як наслідок, його вилучення.

А напарник Маліновського по «Аталанти», який, щоправда, цей сезон грає в оренді за «Спецію», — Віктор Коваленко — нарешті відновився після чергового ушкодження, але ігрових хвилин після повернення

ще не отримував.

Натомість у позитив може записати собі минулий «уїк-енд» Данило Сікан, який забив перший гол в іноземному чемпіонаті. Молодий нападник, який до літа гратиме у Другій німецькій Бундеслізі за «Ганзу», вперше відзначився за нову команду — після виходу на заміну. Якщо Данило і далі продовжуватиме відзначатись, його слова

про бажання залишитись у Європі цілком можуть стати реальністю.

А от зірковий у минулому представник «Дніпра», «Шахтаря» та збірної Євген Коноплянка після переїзду до Польщі за «Краковію» поки ще не дебютував. Утім сам Євген, який пропустив збори з «гірниками», говорив, що йому треба тиждень-два для набору форми. ■

Олександр Абраменко
український фрістайліст**«Я працював і вірив, що в потрібний момент, коли знадобиться, зможу виконати стрибок із п'ятьма гвинтами. І, так сталося, що я його підготував до початку Олімпіади».**

Григорій ХАТА

■ ОЛІМПІАДА

Героїчний стрибок

Миколаївський фрістайліст здобув для України медалі на двох Олімпіадах

Як було і чотири роки тому, на «білих» Іграх у Пхенчхані-2018, на зимовій Олімпіаді-2022 у Пекіні українська олімпійська збірна здобула лише одну медаль. І знову вона в активі миколаївського фрістайліста Олександра Абраменка. Щоправда, цього разу 33-річний спортсмен виборов не золоту, а срібну нагороду. Однак і за таких обставин президент НОК України Сергій Бубка назвав Абраменка справжнім героєм. При цьому Олександр став найстаршим призером Олімпіади в лижній акробатиці.

Досвід та клас

Для того, аби піднятися на п'єдестал, у заключній фазі змагань (суперфіналі), Абраменко вирішив робити надскладний для себе стрибок, який включав у себе п'ять гвинтів. «Розпочинаючи підготовку до Ігор у Пекіні, знав, що для потрапляння у «призи» потрібно підготуватися якийсь стрибок із п'ятьма гвинтами. Але на тренуваннях, звісно, були в мене з ним проблеми. Довго він не підкорявся. Однак я працював і вірив, що в потрібний момент, коли знадобиться, зможу виконати п'ять гвинтів. І, так сталося, що я його підготував до початку Олімпіади. Зробив, ймовірно, стрибків десять, вдалими з яких вийшла лише половина», — розповів срібний призер ОІ-2022.

Після того, як вітчизняним біатлоністам та біатлоністам не вдалося скористатися своїми шансами на медаль, до виступу Абраменка в Пекіні була прикута увага всієї спортивної спільноти України. «Неможливо передати свої відчуття, котрі довелося пережити перед стартом. У голову лізли різноманітні думки. З одного боку, ти розумієш, що можеш стрибнути на медаль, з іншого — усвідомлюєш, що у разі помилки ніякої медалі не буде. Фільм жахів можна знімати», — поділився спогадами Олександр. Зрештою, попри неідеальне приземлення й далеко не найвищі оцінки від суддів (116,50 бала), «п'ять гвинтів» принесли Абраменку «срібло». Водночас першим у боротьбі лижних акробатів став китаець Ці Гуанпу (129,0), а третім фінішував Ілля Буров, який представляв Олімпійський комітет Росії (114,93).

Варто відзначити, що Олександр Абраменко став першим вітчизняним прапороносцем на відкритті Ігор, якому вдалося вибороти олімпійську медаль. «Я знав про існування забобонів про те, що коли ти несеш прапор, то можеш не виграти медалі. Але, незважаючи на це, я дуже цього хотів, тому проніс наш прапор і далі я намагався зруйнувати цей міф. І в мене вийшло. Тепер всі наступні спортсмени можуть не хвилюватися, нести прапор і завойовувати медалі», — зауважив Абраменко.

Поміркований підхід

Що ж стосується результатів біатлонної збірної України, від котрої в Пекіні також чекали медалей, то кращим

Фрістайліст Олександр Абраменко — єдиний з українських олімпійців, кому вдалося здобути медаль ОІ-2022.

Фото пресслужби НОК України.

результатом її представників стало сьоме місце в жіночій естафеті.

Друга поспіль Олімпіада без нагород — і на адресу керівництва ФБУ на чолі з її багаторічним керівником Володимиром Бринзаком полетіла нищівна критика. Мовляв, в умовах найбільшого поміж інших видів спорту державного фінансування команда знову не принесла країні жодної медалі. При цьому найактивніші критики вже закликають пана Бринзака до відставки.

Водночас давні соратники Володимира Михайловича наголошують, що не варто робити поспішних висновків, а потрібно детально проаналізувати результати діяльності ФБУ за останні роки й зробити правильні висновки. Так, Василь Карленко — провідний тренер збірної України з біатлону, під орудою котрого українські біатлоністки в 2014 році двічі підіймалися на п'єдестал Сочинської олімпіади, пропонує: «За підсумками олімпійського чотириріччя необхідно обговорити наявні проблеми підготовки, зробити ґрунтовні, а не поквалітивні висновки (як після закінчення ЗОІ 2002 в Солт-Лейк-Сіті), не шукати винуватців, сформулювати такий концептуальний підхід щодо побудови підготовки національної команди на всіх рівнях, який відповідатиме сучасним тенденціям розвитку біатлону, наявним методичним, організаційним, фінансовим, кадровим можливостям національної команди з урахуванням практичного досвіду роботи провідних тренерів світу

й України та умов проведення XXV зимових Олімпійських ігор-2026, які пройдуть в італійському Мілані».

А який сенс?

Іншим неприємним підсумком Олімпіади в Пекіні для вітчизняного спорту стали позитивні допінг-проби двох українських спортсменок — бобслеїстки Лідії Гунько та лижниці Валентини Камінської. До речі, в організмі останньої виявили одразу три заборонені препарати: анаболічний стероїд та два стимулятори. «Моя кар'єра в професійних лижних перегонах раптово добігла кінця. Приголомшлива новина про мою допінг-пробу на Олімпійських іграх — справжня катастрофа і майже кінець світу для мене», — сказала Камінська, котра до 2018 року представляла білоруський спорт. Як свідчить 34-річна лижниця, вона не має можливостей, аби захищати себе в спортивних судових інстанціях, тож завершує спортивну кар'єру й сподівається, що не отримає максимального покарання за злочин, котрий, за її словами, вона не вчиняла.

Відзначимо, що на ОІ-2022 Валентина пробігла дві гонки, показавши в них 70-й та 79-й результат. Так само зовсім не претендувала на високі місця в Пекіні й Лідія Гунько — до слова, перша в історії України учасниця олімпійських змагань бобслеїсток. Свій виступ на Іграх-2022 вона завершила на останньому, 20-му, місці.

«Ми не розуміємо, що сталося і як це могло статися. Усе було нормально, і ми навіть не

Щоб піднятися на п'єдестал, Олександр Абраменко виконав суперскладний стрибок з п'ятьма гвинтами.

На думку керівника вітчизняного біатлонного господарства Володимира Бринзака, фортуна відвернулася від українських біатлоністів в Пекіні.

Вітчизняну бобслеїстку Лідію Гунько спіймали на допінгу. Фото з сайту www.ukrinform.ua

сумнівалися в тому, що все нормально. Розуміли, що вона нічого не вживає, тому що в цьому нема жодного сенсу. Звичайно, що ми будемо боротися. За таких ситуацій спортсмен найбільш безправний. Треба доводити, що ти не винен і в тебе нема шляхів до цього. Плюс це дуже дорого коштує, але ми будемо боротися», — наголосив президент Феде-

рації бобслею та скелетону України Михайло Гераскевич.

Додамо, що Пекінську олімпіаду в медальному заліку, маючи одне «срібло», українська збірна завершила на 26-му місці. Трійку лідерів сформували: Норвегія (16 золотих, 8 срібних та 13 бронзових відзнак), Німеччина (12 — 10 — 5) та Китай (9 — 4 — 2). ■

КОХАННЯ-ЗІТХАННЯ

Зірка заручилася

Тейлор Свіфт уперше збирається заміж

Дара ГАВАРРА

Одна з найуспішніших і, відповідно, найбагатших співачок не лише США, а й, мабуть, світу, володарка незлічимої кількості музичних нагород, філантропка й меценатка та й просто красуня Тейлор Свіфт нарешті заручилася. Для зірки це буде перше заміжжя, хоча до цього 32-річна улюблениця мільйонів мала чимало романів, про які писала свої хіти. Та, здається, час настав, і дівчина таки вирішила сказати «так» своєму обранцю — 30-річному британському акторові Джо Елвіну.

Пара, вірогідно, зустрічається вже понад п'ять років, проте свої стосунки закохані намагалися тримати в найсуворішій таємниці, тож навіть на світські заходи приходили поодиночі.

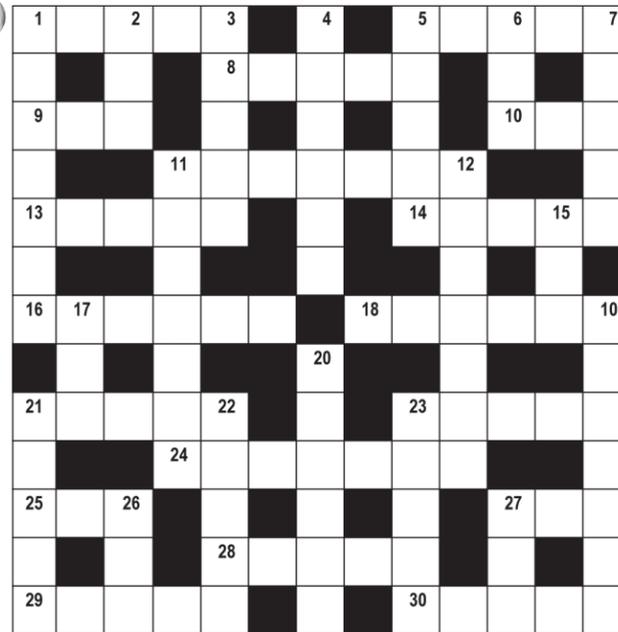
Але, як кажуть, шила в мішку не сховаєш — закоханих уперше «запідозрили» в романтичних стосунках, коли на врученні чергової нагороди «Греммі» минулоріч Тейлор зі сцени подякувала Джо. А в січні цього року закоханих «запеленгували», коли вони вирушили у романтичну відпустку в Корнуелл.

Про обранця співачки — Джо Елвіна — відомо, що народився він у Лондоні, в сім'ї психотерапевта (мама) та режисера (тато). З дитинства юнак мріяв стати актором, тож для здійснення своєї мрії вступив на акторський факультет університету. Джо дуже

закрита людина, тож усі його акаунти в соцмережах закриті для загалу. Популярність прийшла до юнака після ролей у стрічках «Передчуття кінця» та «Довгий шлях Біллі Лінна в перерві футбольного матчу».

Наразі хочеться вірити, що така красива й талановита пара зуміє зберегти свої почуття і створити міцне подружжя.

Тейлор Свіфт.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №8

По горизонталі:

1. Те, що лишається від бублика.
4. Кримська Ведмідь-гора.
8. Сленгова назва радянської системи.
9. Бджолина сім'я.
10. Перський цар, засновник Імперії Ахемідів.
11. Східний напрямок.
17. Зображення позаду, фон.
19. «Вічний жид», приречений на блукання за те, що не дав відпочити Христу по дорозі на Голгофу.
20. Німецький письменник, літературний «батько» Крихітки Цахеса та Лускунчика.
21. Монгольський парламент.
22. Герой російського фольклору, воїн, який хваستася своєю силою перед слабшими, але перед Смертю падає на коліна і починає молити про пощаду.
23. Керівництво, управління.
26. Сакральне число, яке часто зустрічається в казках.
27. Переможець Кози-Дерези.

Кросворд №7 від 17 лютого

По вертикалі:

1. Російський адмірал іспанського походження, перший градоначальник Одеси.
2. Едемський сад, звідки вигнали Адама та Єву.
3. Отруйна змія.
4. Київський авіаційний завод.
5. Додатковий податок, який накладається на цигарки чи алкоголь.
6. Бойовий підрозділ «Право-

ПОРАДИ АСТРОЛОГА

з 27 лютого до 5 березня

Овен (21.03—20.04). На роботі можливе просування по кар'єрній драбині. Що ж стосується відпочинку — займіться улюбленою справою.

Дні: спр. — 28; неспр. — 1.

Телець (21.04—21.05). Ви вирішили зробити пропозицію руки і серця. Перш ніж зв'язати життя з іншою людиною, подумайте, чи варто робити такі кроки.

Дні: спр. — 27; неспр. — 2.

Близнюки (22.05—21.06). Зосередьтеся на поставленій меті й упевнено крокуйте. Невдовзі ви отримаєте грошову винагороду.

Дні: спр. — 1; неспр. — 2.

Рак (22.06—23.07). Тільки від вас залежить ваше подальше життя. На роботі відбудуться деякі зміни, але це не назавжди.

Дні: спр. — 3; неспр. — 5.

Лев (24.07—23.08). Ви здивуєте начальство своїм професіоналізмом. Це принесе фірмі пристойний прибуток.

Дні: спр. — 4; неспр. — 5.

Діва (24.08—23.09). Ви завжди вирізнялися вмінням швидко приймати рішення, тому керівництво завжди до вас прихильне.

Дні: спр. — 27; неспр. — 28.

Терези (24.09—23.10). Можливі нові знайомства, які допоможуть у кар'єрному та фінансовому плані. Не варто захоплюватися азартними іграми.

Дні: спр. — 21; неспр. — 23.

Скорпіон (24.10—22.11). На вас чекає підвищення по службі й помітне зростання авторитету. Попереду нові проекти.

Дні: спр. — 2; неспр. — 3.

Стрілець (23.11—21.12). Вам запропонують дуже вигідний контракт. Але обережність не завадить — краще перевірити документи.

Дні: спр. — 4; неспр. — 5.

Козеріг (22.12—20.01). Ваші справи значно покращаться. Нові захоплення викличуть запеклі суперечки.

Дні: спр. — 1; неспр. — 2.

Водолій (21.01—19.02). Тиждень повноцінного відпочинку подарує запас бадьорості. Ви зустрінетеся з давніми друзями.

Дні: спр. — 2; неспр. — 3.

Риби (20.02—20.03). Якщо вирішили змінити роботу, не поспішайте відкривати карти. Адже на новому місці вам може не сподобатися колектив.

Дні: спр. — 1; неспр. — 4.

ПОГОДА

25—26 лютого за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер південно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі -2...-4, удень +6...+8. Післязавтра вночі -1...+1, удень +5...+7.

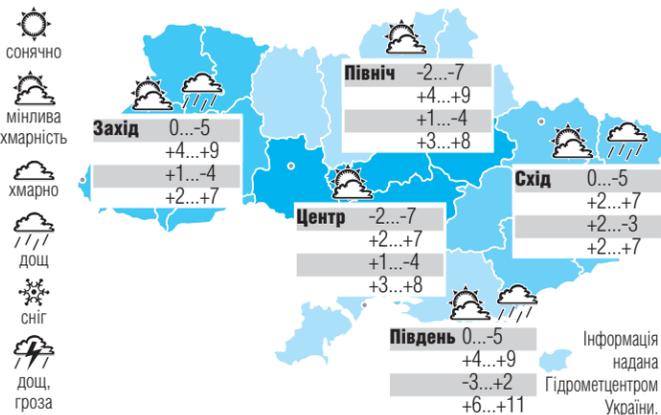
Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів.

Славське: вночі -3...-5, удень +7...+9.

Яремче: вночі -3...-5, удень +7...+9.

Міжгір'я: вночі -2...-4, удень +4...+6.

Рахів: вночі -3...-5, удень +5...+7.

ПРИКОЛИ

— Знаєте, до нас щоліта приїжджає теща. Міжнародного масштабу в цій події, звичайно, немає, але елементи тероризму присутні.

Ремонт квартири у стилі «хай тек» плавню перейшов у стиль «хай так» і закінчився стилем «фіг із ним».

Дуже гарні босоніжки — це коли, повертаючись із прогулянки, починаєш знімати їх ще в ліфті.

— Мона, якщо крастимеш, то

побачиш Магадан і Воркуту.
— Я тебе благаю. Якщо красти багато, то побачиш Лондон і Париж.

Одеса. У фойє театру висить оголошення: «Адміністрація за залишені речі переживає, але не відповідає».

Стою ввечері на балконі й бачу, що п'яний чоловік повільно йде, хитаючись. І коли він пройшов під моїми вікнами, то чхнув. Й йому сказала «Будьте здорові», а він упав на коліна і каже: «Дякую, Господи».

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009008 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 38
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить по четвергах
Тираж 86734